

ผลการจัดกิจกรรมวาดภาพอิสระที่มีต่อความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย

ปริญญานิพนธ์
ของ
ภัสสราภรณ์ มุลโพธิ์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย
ตุลาคม 2551

ผลการจัดกิจกรรมวาดภาพอิสระที่มีต่อความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย

ปริญญานิพนธ์
ของ
ภัสสราภรณ์ มุลโพธิ์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย

ตุลาคม 2551

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผลการจัดกิจกรรมวาดภาพอิสระที่มีต่อความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย

บทคัดย่อ
ของ
ภัสลาภรณ์ มุลโพธิ์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย
ตุลาคม 2551

ภัสราภรณ์ มูลโพธิ์. (2551). ผลการจัดกิจกรรมวาดภาพอิสระที่มีต่อความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม : รองศาสตราจารย์ ดร. สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ , รองศาสตราจารย์ ดร. บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์.

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยที่เป็นผลมาจากการจัดกิจกรรมวาดภาพอิสระว่า พัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัยในช่วงการทดลองอยู่ในระดับขั้นใด และความสามารถด้านการเขียนแต่ละขั้นมีการเปลี่ยนแปลงสูงขึ้นอย่างชัดเจนในสัปดาห์ใด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนวัดเลียบราษฎร์บำรุง เขตบางซื่อ สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่เลือกแบบเจาะจงเฉพาะนักเรียนที่มีคะแนนในการทดสอบการเขียนต่ำ จำนวน 15 คน ใช้ระยะเวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 60 นาที รวม 24 วัน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ การจัดกิจกรรมวาดภาพอิสระและกฎเกณฑ์การให้คะแนน (Scoring Rubric) ความสามารถในการเขียนของเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น .82 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการคำนวณหาค่าเฉลี่ย ค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม เปรียบเทียบและทดสอบความแตกต่างของคะแนน โดยใช้ Friedman Test และ Wilcoxon Signed Ranks Test

ผลการศึกษาพบว่า ระดับพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยในช่วงการทดลองเป็น ดังนี้ สัปดาห์ก่อนการทดลองอยู่ในขั้นที่ 1 (ขีดเขียนแทนเขียน) สัปดาห์ที่ 1 และ 2 อยู่ในขั้นที่ 1 (ขีดเขียนแทนเขียน) และขั้นที่ 2 (เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยสัญลักษณ์ต่าง ๆ) สัปดาห์ที่ 3 และ 4 อยู่ในขั้นที่ 1 (ขีดเขียนแทนเขียน) และขั้นที่ 2 (เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยสัญลักษณ์ต่าง ๆ) สัปดาห์ที่ 5 อยู่ในขั้นที่สูงขึ้นขั้นที่ 3 (เขียนโดยไม่มีแบบและกฎเกณฑ์) สัปดาห์ที่ 6 อยู่ในขั้นที่สูงขึ้นขั้นที่ 4 (เขียนโดยลอกเลียนแบบ) สัปดาห์ที่ 7 อยู่ในขั้นที่สูงขึ้นขั้นที่ 4 (เขียนโดยลอกเลียนแบบ) สัปดาห์ที่ 8 อยู่ในขั้นที่สูงขึ้นขั้นที่ 5 (เขียนในรูปของตัวอักษรและภาพวาด) และความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยในแต่ละขั้นมีการเปลี่ยนแปลงสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนี้ พัฒนาการด้านการเขียนขั้นที่ 1 มีการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจนในสัปดาห์ที่ 7 – 8 ขั้นที่ 2 มีการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจนในสัปดาห์ก่อนการทดลอง – 1 ,สัปดาห์ที่ 5 – 6 และสัปดาห์ที่ 7 – 8 ขั้นที่ 3 มีการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจนในสัปดาห์ที่ 1 – 2 ,สัปดาห์ที่ 4 – 5 , สัปดาห์ที่ 5 – 6 และสัปดาห์ที่ 7 – 8 ขั้นที่ 4 มีการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจนในสัปดาห์ที่ 1 – 2, สัปดาห์ที่ 2 – 3 ,สัปดาห์ที่ 5 – 6,สัปดาห์ที่ 6 – 7 และสัปดาห์ที่ 7 – 8 ขั้นที่ 5 มีการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจนในสัปดาห์ที่ 4 – 5,สัปดาห์ที่ 5 – 6 ,สัปดาห์ที่ 6 – 7 และสัปดาห์ที่ 7 – 8 ขั้นที่ 6 มีการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจนในสัปดาห์ที่ 5 – 6 และสัปดาห์ที่ 7 - 8

THE EFFECTS OF FREE DRAWING ACTIVITIES ON
PRESCHOOL CHILDREN 'S WRITING ABILITY

AN ABSTRACT

BY

PASSALAPORN MOONPO

Presented in Partial Fulfillment of Requirements
for the Master of Education Degree in Early Childhood Education
at Srinakarinwirot University

October 2008

Passalaporn Moonpo. (2008). *The Effects Of Free Drawing Activities On Preschool*

Children's Writing Ability. Master thesis, M.Ed. (Early Childhood Education).

Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee : Assoc.

Prof. Dr. Sirima Pinyoanuntapong, Assoc. Prof. Dr. Boonchird Pinyoanuntapong.

The purpose of a research is to study the writing proficiency of preschool children which were attended to the special class. The objectives of the class are to assess the level of writing proficiency development of the preschool children and to monitor the progress of writing proficiency in every week. The samples of this study are kindergarten students which are studying in grade 1 of the academic year 2008 at Watleabrajabamrung School, Bangsue District, Bangkok. The samples, which all of them have low scores in the writing subject, are amount 15 students. The experiment period is totally 24 days (8 weeks, three days per week and 60 minutes per day). The research instrument is the independent drawing activity and scoring rubric. The writing proficiency of preschool children in the research has the confidential level at 0.82. The data analysis was conducted by using mean, median, mode and Friedman Test and Wilcoxon Signed Ranks Test.

The study found the following results; Developmental level of the research has 4 levels including; the first level (raking instead of writing, the second level (writing the title of the drawing with symbols), the third level (free style writing), the forth level (imitated writing) and the fifth level (alphabet and drawing writing). The samples was assessed at the first and the second level in the first and the second week. The samples still got the first and the second level in the third and forth week. After that, the samples reached the third level at the fifth week. In the sixth and seventh week, the samples got the forth level equally. Then, the samples reached the fifth level in the eighth week. The writing proficiency of the preschool students was a statistically significant progress at .05 level. The first developmental level was the seventh and eighth week. The second level has three phrases which were the first, the fifth – sixth week and the seventh - eighth week. The third level has four phrases which were the first – second week, the forth – fifth week, the fifth – sixth week and the seventh – eighth week. The forth level has five phrases which were the first – second week, the second – third week, the fifth – sixth week, the sixth – seventh week and the seventh – eighth week. The sixth level has four phrases which were the forth – fifth week, the fifth – sixth week, the sixth – seventh week and the seventh – eighth week. The sixth level has two phrases which were the fifth – sixth week and the seventh – eighth week.

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยความเมตตากรุณาจากรองศาสตราจารย์ ดร. สิริมา ภิญโญนนตพงษ์ และรองศาสตราจารย์ ดร. บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์ กรรมการที่ปรึกษา ปริญญานิพนธ์ ที่ให้คำปรึกษาแนะนำ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ เป็นอย่างยิ่ง ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้ง ขอกราบขอบพระคุณด้วยความเคารพอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. กุลยา ตันติผลาชีวะ , รองศาสตราจารย์ ดร. เยาวพา เดชะคุปต์ กรรมการสอบปริญญานิพนธ์ที่ได้กรุณาให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่เป็นคุณประโยชน์อย่างยิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์เพิ่มศรี ชูวิเชียร ศึกษานิเทศก์ดรรชนี อุทัยพยัคฆ์ ศึกษานิเทศก์อดุลย์ ไบกุลหาลาบ อาจารย์นันท์พัชร จิระจรชัย อาจารย์สิริพรรณ ตันติรัตน์ไพศาล และอาจารย์ปริยานุช จุลพรหม ผู้เชี่ยวชาญที่ให้ความกรุณาให้คำแนะนำในการแก้ไขเกณฑ์การประเมินทักษะการเขียน และแผนการจัดกิจกรรมที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณท่านผู้อำนวยการ ประธานสายชั้นอนุบาล อาจารย์ลาวัลย์ นาคพวง คณะครูอาจารย์ และนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนวัดเลียบราษฎร์บำรุง เขตบางซื่อ สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร ที่ให้ความกรุณาช่วยเหลืออำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลมาโดยตลอด

ขอกราบขอบพระคุณท่านคณาจารย์ภาควิชาการศึกษาปฐมวัยทุกท่าน ที่ได้ให้ความเมตตากรุณาประสิทธิ์ประสาทวิชา อบรมสั่งสอน ถ่ายทอดความรู้ที่มีคุณค่ายิ่งแก่ผู้วิจัยจนทำให้ประสบความสำเร็จในการศึกษา

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อทองคำ มูลโพธิ์ คุณแม่สุนีย์ มูลโพธิ์ คุณอัครพล บุญญลักษณ์ และคุณวันดี สุตสิน ที่เป็นกำลังใจและให้การสนับสนุนผู้วิจัยด้วยดีตลอดมาจนทำให้ปริญญานิพนธ์สำเร็จได้ด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณทุกท่านที่ไม่ได้กล่าวนามไว้ ณ ที่นี้กรุณาให้ความช่วยเหลือสนับสนุนและเป็นกำลังใจ จนทำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์

คุณค่าและประโยชน์ของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา มารดา และบูรพคณาจารย์ทุกท่าน ที่ให้การอบรมสั่งสอน ประสิทธิ์ประสาทความรู้และปลูกฝังคุณธรรมความดีให้กับผู้วิจัยตลอดมา ขอกราบขอบพระคุณท่านด้วยความเคารพยิ่ง

ภัสสราภรณ์ มูลโพธิ์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	4
ตัวแปรที่ศึกษา.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
สมมติฐานการวิจัย.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียนของเด็กปฐมวัย.....	8
ความหมายของการเขียนของเด็กปฐมวัย.....	8
ทฤษฎีพัฒนาการการเขียนของเด็กปฐมวัย.....	9
ความสำคัญของการเขียนของเด็กปฐมวัย.....	10
จุดมุ่งหมายของการเขียนของเด็กปฐมวัย.....	10
องค์ประกอบของการเขียนของเด็กปฐมวัย.....	12
ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียนของเด็กปฐมวัย.....	12
พัฒนาการกล้ามเนื้อมัดเล็ก.....	14
ลักษณะและพัฒนาการการเขียนของเด็กปฐมวัย.....	17
การเตรียมความพร้อมในการเขียนของเด็กปฐมวัย.....	27
แนวทางส่งเสริมพฤติกรรมการเขียนสำหรับเด็กปฐมวัย.....	28
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียนของเด็กปฐมวัย.....	31
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวาดภาพของเด็กปฐมวัย.....	33
ความหมายของการวาดภาพของเด็กปฐมวัย.....	33

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ) ความสำคัญของการวาดภาพของเด็กปฐมวัย.....	34
การวาดภาพกับความเจริญเติบโตของเด็กปฐมวัย.....	35
พัฒนาการทางภาพวาดของเด็กปฐมวัย.....	39
องค์ประกอบเกี่ยวข้องกับการวาดภาพของเด็กปฐมวัย.....	42
พฤติกรรมกรวาดภาพของเด็กปฐมวัย.....	43
การจัดกิจกรรมวาดภาพของเด็กปฐมวัย.....	44
บทบาทของครูกับการจัดกิจกรรมแบบการวาดภาพของเด็กปฐมวัย.....	46
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวาดภาพของเด็กปฐมวัย.....	49
3 วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	56
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	56
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	56
การสร้างและหาคุณภาพที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	57
แบบแผนการทดลองและวิธีการดำเนินการทดลอง.....	61
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	63
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	64
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	66
5 สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	83
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	84
อภิปรายผล.....	85
ข้อสังเกตได้จากการศึกษาค้นคว้า.....	87
ข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้า.....	88

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
บรรณานุกรม.....	89
ภาคผนวก.....	94
ภาคผนวก ก.....	95
ภาคผนวก ข.....	101
ภาคผนวก ค.....	116
ภาคผนวก ง.....	127
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	131

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แบบแผนการทดลอง.....	61
2 การจัดกิจกรรมวาดภาพอิสระ.....	62
3 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนพัฒนาการด้านการเขียนก่อนการทดลอง	65
4 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนพัฒนาการด้านการเขียนสัปดาห์ที่ 1.....	67
5 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนพัฒนาการด้านการเขียนสัปดาห์ที่ 2.....	67
6 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนพัฒนาการด้านการเขียนสัปดาห์ที่ 3.....	68
7 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนพัฒนาการด้านการเขียนสัปดาห์ที่ 4.....	68
8 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนพัฒนาการด้านการเขียนสัปดาห์ที่ 5.....	69
9 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนพัฒนาการด้านการเขียนสัปดาห์ที่ 6.....	69
10 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนพัฒนาการด้านการเขียนสัปดาห์ที่ 7.....	70
11 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนพัฒนาการด้านการเขียนสัปดาห์ที่ 8.....	70
12 สรุปผลการเปลี่ยนแปลงคะแนนความสามารถด้านการเขียนแต่ละด้านชั้น พัฒนาการในระยะเวลาแต่ละสัปดาห์.....	71
13 ชั้นพัฒนาการเขียนชั้นที่ 1.....	72
14 เปรียบเทียบรายสัปดาห์ของพัฒนาการด้านการเขียนชั้นที่ 1.....	73
15 ชั้นพัฒนาการเขียนชั้นที่ 2.....	74
16 เปรียบเทียบรายสัปดาห์ของพัฒนาการด้านการเขียนชั้นที่ 2.....	75
17 ชั้นพัฒนาการเขียนชั้นที่ 3.....	75
18 เปรียบเทียบรายสัปดาห์ของพัฒนาการด้านการเขียนชั้นที่ 3.....	76
19 ชั้นพัฒนาการเขียนชั้นที่ 4.....	77
20 เปรียบเทียบรายสัปดาห์ของพัฒนาการด้านการเขียนชั้นที่ 4.....	78
21 ชั้นพัฒนาการเขียนชั้นที่ 5.....	78
22 เปรียบเทียบรายสัปดาห์ของพัฒนาการด้านการเขียนชั้นที่ 5.....	79
23 ชั้นพัฒนาการเขียนชั้นที่ 6.....	80
24 เปรียบเทียบรายสัปดาห์ของพัฒนาการด้านการเขียนชั้นที่ 6.....	81
25 สรุปผลคะแนน พัฒนาการเขียนในแต่ละด้านโดยเปรียบเทียบการ เปลี่ยนแปลงระหว่างช่วงสัปดาห์.....	82

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวความคิด.....	6
2 ชั้นขีดเขียน.....	17
3 ชั้นวาดภาพอิสระ.....	18
4 ชั้นคัดลอกตัวอักษร.....	18
5 ชั้นเขียนตัวอักษรอย่างอิสระ.....	18
6 ชั้นเขียนตัวพยัญชนะหรือเขียนเป็นคำ.....	19
7 ลักษณะการเกิดขึ้นซ้ำ ๆ.....	20
8 ลักษณะการซ้ำในรูปแบบที่แตกต่างกัน.....	20
9 ลักษณะการมีมีโนทัศน์เครื่องหมาย.....	21
10 ลักษณะการยืดหยุ่น.....	21
11 ลักษณะการเรียงแถวและการจัดหน้า.....	22
12 การเขียนโดยผ่านการวาดรูป.....	22
13 การเขียนโดยผ่านการขีด ๆ เขียน ๆ.....	23
14 การเขียนโดยผ่านการทำตัวอักษรเหมือนแบบ.....	23
15 การเขียนโดยผ่านการคัดลอกจากหนังสือ.....	24
16 การเขียนโดยผ่านการคิดแบบของตนเองขึ้น.....	24
17 การเขียนโดยผ่านการสะกดตามแบบ.....	25
18 บัตรรูปร่างคนเพื่อให้เด็กเรียนแบบทำทาง.....	29
19 เปรียบเทียบขั้นพัฒนาการด้านการเขียน ขั้นที่ 1.....	73
20 เปรียบเทียบขั้นพัฒนาการด้านการเขียน ขั้นที่ 2.....	74
21 เปรียบเทียบขั้นพัฒนาการด้านการเขียน ขั้นที่ 3.....	76
22 เปรียบเทียบขั้นพัฒนาการด้านการเขียน ขั้นที่ 4.....	77
23 เปรียบเทียบขั้นพัฒนาการด้านการเขียน ขั้นที่ 5.....	79
24 เปรียบเทียบขั้นพัฒนาการด้านการเขียน ขั้นที่ 6.....	81

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวความคิด.....	6
2 ลักษณะการเกิดขึ้นซ้ำ ๆ.....	18
3 ลักษณะการซ้ำในรูปแบบที่แตกต่างกัน.....	18
4 ลักษณะการมีโน้ตส์เครื่องหมาย.....	19
5 ลักษณะการยืดหยุ่น.....	19
6 ลักษณะการเรียงแถวและการจัดหน้า.....	20
7 การเขียนโดยผ่านการวาดรูป.....	21
8 การเขียนโดยผ่านการขีด ๆ เขียน ๆ.....	21
9 การเขียนโดยผ่านการทำตัวอักษรเหมือนแบบ.....	22
10 การเขียนโดยผ่านการคัดลอกจากหนังสือ.....	22
11 การเขียนโดยผ่านการคิดแบบของตนเองขึ้น.....	23
12 การเขียนโดยผ่านการสะกดตามแบบ.....	23
13 บัตรรูปร่างคนเพื่อให้เด็กเรียนแบบทำทาง.....	27
14 เปรียบเทียบขั้นพัฒนาการด้านการเขียน ขั้นที่ 1.....	71
15 เปรียบเทียบขั้นพัฒนาการด้านการเขียน ขั้นที่ 2.....	73
16 เปรียบเทียบขั้นพัฒนาการด้านการเขียน ขั้นที่ 3.....	74
17 เปรียบเทียบขั้นพัฒนาการด้านการเขียน ขั้นที่ 4.....	76
18 เปรียบเทียบขั้นพัฒนาการด้านการเขียน ขั้นที่ 5.....	78
19 เปรียบเทียบขั้นพัฒนาการด้านการเขียน ขั้นที่ 6.....	79

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ภาษานับว่ามีความสำคัญเป็นอย่างมากสำหรับมนุษย์ทุกคน และเป็นสิ่งจำเป็นในการดำเนินชีวิต เพราะภาษาเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้ผู้อื่นเข้าใจกับสิ่งที่เราแสดงออกมา ภาษาเป็นได้ทั้งศาสตร์และศิลป์ ซึ่งต้องอาศัยทักษะทั้ง 4 ด้าน คือ การฟัง พูด อ่าน เขียน เพราะเป็นทักษะที่สำคัญในการรับและส่งข้อมูลได้ทันกับสังคมปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ และมีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในการสื่อสารมาก ไวทอตส์กี (ประไพ แสงดา. 2544 : 8 ; อ้างอิงจากMorrow. 1993 ; citing Vygotsky. 1978 literacy development in the early Years) ได้กล่าวว่าเด็กพัฒนาเพื่อที่จะเข้าร่วมในสังคม ฉะนั้นเด็กจึงต้องเรียนรู้ที่จะเข้าใจและสร้างสัญลักษณ์ขึ้น คือการสื่อสารโดยใช้สัญลักษณ์ ซึ่งเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมาก กระบวนการพัฒนาสัญลักษณ์เด็กต้องเรียนรู้ที่จะฟัง พูด อ่าน และเขียน ซึ่งเป็นการพัฒนาทักษะทางภาษาทั้ง 4 ด้าน โดยเริ่มเรียนรู้ที่จะฟังเพื่อที่จะพูด หรือใช้กิริยาท่าทาง หรือการใช้สัญลักษณ์ หรือการวาดรูปจนกระทั่งพัฒนามาเป็นการเขียน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวเด็กจะต้องสามารถอย่างยอดเยี่ยมในการเขียน การฟัง การพูดและกรรมวิธีสื่อสาร ด้วยภาษาเป็นกุญแจแห่งการเรียนรู้ของมนุษย์ ริคส์ และ วิลคอกส์ (รัญจวน ประโมจน์ย์. 2544 : 18 ; อ้างอิงจาก Rice & Wilcox. 1995 : 4) หมายถึง “ภาษา” ต้องดีพอจึงจะสื่อความหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น จึงมีความจำเป็นในการส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาให้กับเด็กปฐมวัย เพราะภาษาเป็นเครื่องมือที่จะช่วยในการสื่อความหมายระหว่างกันและกัน พัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัยนับได้ว่าเป็นรากแก้วของการเรียนรู้ของมนุษย์โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ภาษา (สิริพรรณ ตันติรัตน์ ไพศาล. 2545 : 7) และในวัยนี้เป็นวัยแห่งการเรียนรู้เติบโตในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะด้านภาษา เรียกได้ว่าเป็นวัยทองของภาษา พัฒนาการทางภาษาเจริญอย่างมาก (วรรณภา หารชุมพล. 2530 : 1 – 2) และเป็นวัยที่ถ้าได้รับการส่งเสริมทางภาษาอย่างดีแล้ว จะทำให้การเรียนรู้ของเด็กทางภาษาพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ดังนั้นเด็กปฐมวัยควรได้รับการพัฒนาทักษะทางด้านภาษา ทั้งการฟัง พูด อ่าน และเขียน

การส่งเสริมทักษะการเขียนในเด็กปฐมวัยนั้น เด็กควรเรียนรู้ทักษะการเขียนอย่างมีความสุขและสนุกสนาน ควรให้เป็นการเรียนรู้ตามธรรมชาติ จึงจะเกิดผลดี (อารี สันตหวี. 2537 : 64) ดังนั้นในการจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะการเขียนจึงต้องคำนึงถึงการสอนภาษาให้กับเด็กที่โรงเรียนควรสอนให้ง่ายเหมือนกับที่บ้าน ครูควรสอนเด็กในทิศทางตามธรรมชาติของการเจริญเติบโต และพัฒนาการของเขา (สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. 2538 : 25) เพราะเด็กในวัย 2 – 7

ปีเป็นวัยที่มีการพัฒนา เด็กจะต้องเรียนรู้ว่าเพียงแต่ขีดเขียนเป็นเส้นไม่ทำให้อักษรแตกต่างกันได้ แต่เด็กจะต้องเรียนรู้การขีดเขียนขึ้นลงจากซ้ายไปขวา และการเขียนวงกลมถ้าหากเด็กมีโอกาสขีดเขียนไปตามความสามารถของเขาโดยไม่มีการบีบบังคับแล้วเด็กสามารถเขียนอักษรได้เองในที่สุด

เหมือนกับการที่เด็กสามารถต่อภาพได้นั้นเอง (นิตยา ประพฤติกิจ. ม.ป.ป : 173) และทักษะการขีดเขียนเป็นขั้นตอนพัฒนาการที่สำคัญของขั้นพัฒนาการทางภาษาของเด็ก เพราะเด็กได้แสดงความคิดสะท้อนออกมาในรูปของการขีดเขียนถึงขั้นที่เขียนเป็นตัวหนังสือ การขีดเขียนจะเริ่มตั้งแต่ 18 เดือนขึ้นไปจนกระทั่ง 4 ปี หรือ 5 ปี แล้วแต่ความพร้อมของเด็ก โดยเริ่มจากการขีดเขียนแบบ สะเปะสะปะ หรือขีดเขียนแบบไม่มีความหมาย เมื่ออายุถึงวัย 3 ขวบเด็กจะเริ่มควบคุมร่องรอยการขีดเขียนได้ (สายฤดี วรกิจโกตาพร. 2533 :31) ดังนั้นการสอนเขียนควรมีก่อนการสอนอ่าน เพราะถ้าเขียนไม่ได้ก็อ่านไม่ได้ (เยาวพา เดชะคุปต์. 2543 : 11 – 12) แต่การเขียนก็เป็นทักษะทางภาษาที่ยากสำหรับเด็ก เพราะการขีดเขียนต้องใช้กล้ามเนื้อที่แข็งแรง และเด็กในวัย 3 – 6 ขวบ กล้ามเนื้อเล็กอยู่ระหว่างพัฒนา ซึ่งสอดคล้องกับ (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2542 : 115 – 116) ได้กล่าวว่า เด็กปฐมวัยมีความสามารถในการเขียนน้อยมาก เพราะกล้ามเนื้อยังไม่แข็งแรง การบังคับให้เด็กเขียนจึงเป็นการทำลายมากกว่าการพัฒนา การเขียนของเด็กจึงควรให้เด็กมีความสามารถในการเขียน โดยเขียนออกมาในรูปการสะท้อนความคิดในการสื่อความหมายด้วยการขีดเขียนสัญลักษณ์ต่าง ๆ โดยการวาดภาพและเขียนตัวอักษรโดยไม่รู้ความหมาย ควบคู่ไปกับการพัฒนาทางร่างกาย จิตใจ สังคม สติปัญญาและการปลูกฝังจิตสำนึกเป็นกระบวนการที่มีรากฐานเริ่มจากการที่บุคคลได้รับการศึกษาอบรมเลี้ยงดูและขัดเกลาในระยะปฐมวัย (ภรณ์ คุรุรัตน์. 2540 : 43) ซึ่งสอดคล้องกับ (สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ 2544 : 149) ได้กล่าวถึงเด็กปฐมวัยว่าเป็นวัยอยู่ในช่วงอายุแรกเกิดจนถึง 8 ปี เป็นระยะสำคัญที่สุดของการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ จิตใจ สังคม และบุคลิกภาพ และเป็นช่วงพลังแห่งการเจริญเติบโตองงามสำหรับชีวิต ดังนั้นครูจึงเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในการพัฒนาให้กับเด็กนั้นจะต้องจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับพัฒนาการของแต่ละคน และที่สำคัญต้องรับรู้อย่างมีความสุข

การจัดกิจกรรมเพื่อให้เด็กมีความสามารถในการเขียน ครูจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญ โดยการจัดกิจกรรมที่หลากหลายให้แก่เด็กปฐมวัย กิจกรรมหนึ่งที่ตอบสนองความต้องการของเด็ก คือ การจัดกิจกรรมวาดภาพ ซึ่งการวาดภาพเป็นกิจกรรมสร้างสรรค์อย่างหนึ่งที่ใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมที่ฝึกให้เด็กได้แสดงออกทางความคิด ตามจินตนาการของตนเอง และเป็นการถ่ายทอดความคิด ความรู้ และความเข้าใจ ที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ ออกมา (วิรุณ ตั้งเจริญ. 2526 : 19) และในการวาดภาพของเด็กจะต้องอาศัยความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อกับสายตาให้ประสานสัมพันธ์กันสอดคล้องกับ (เพ็ญศรี ชูวิเชียร. 2549 : 3) กล่าวว่าการขีดเขียนต้องใช้กล้ามเนื้อที่แข็งแรงและเด็กในวัย 3 – 6 ขวบ กล้ามเนื้ออยู่ในระหว่างพัฒนา ดังนั้น เด็กควรได้รับการพัฒนากล้ามเนื้อเล็กเพื่อเตรียมความพร้อมในการขีดเขียนโดยใช้วัสดุ อุปกรณ์ และกิจกรรมต่าง ๆ ที่เด็กจะได้ฝึกการใช้กล้ามเนื้อและฝึกการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา รวมถึงการ

เคลื่อนไหวประกอบกัน ในขณะที่วัยกันเด็กจะค่อย ๆ พัฒนาการรับรู้เกี่ยวกับตนเองและสิ่งต่าง ๆ จากการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัว ประสบการณ์ต่าง ๆ เหล่านี้จะช่วยให้เด็กได้แยกแยะคุณสมบัติ รูปร่าง รูปทรง รายละเอียด สีสัมผัสของสิ่งที่พบเห็นและแสดงออกมาเป็นภาพวาด (ลัดดา ลีตระกูล. 2531 : 2) ภาพที่เด็กวาดเป็นเหมือนกระจกเงาที่สะท้อนให้เห็นตัวเด็กทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ และสังคม สภาพของเด็กเป็นอย่างไรก็จะแสดงออกมาอย่างนั้น ทำให้ทราบถึงพฤติกรรมและความต้องการของเด็กแต่ละคน (บุญไธ เจริญผล. 2533 : 64) และยังเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กมีความคิดสร้างสรรค์งานเขียนตามจินตนาการ และเป็นไปตามความสมัครใจ (อริยพร คงนาวัง. 2542 : 35 ; อ้างอิงจาก Comb. 1996 : 175) และในการวาดภาพจะมีวัสดุ อุปกรณ์เข้ามาเกี่ยวข้องมีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนของเด็กที่คำนึงถึงธรรมชาติความเจริญเติบโตของเด็กเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับ (สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ , 2550 : 123) ที่กล่าวว่าเด็กควรได้เรียนโดยการเล่นกับวัสดุต่าง ๆ ที่มีมาจากธรรมชาติ สิ่งที่เป็นธรรมชาติช่วยให้เด็กมีพัฒนาการอย่างสมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ การเรียนจากการจัดประสบการณ์โดยจัดสภาพแวดล้อมที่พร้อมทางภาษา เช่น หนังสือชนิดต่าง ๆ หนังสือนิทานที่หลากหลาย ภาพ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ที่ให้เด็กเรียนรู้ซึมซับจากการลงมือปฏิบัติและการจัดกิจกรรมที่เด็กมีโอกาสใช้ทักษะการฟัง การพูดสนทนา อภิปรายกับเพื่อนและครู ได้ขีดเขียน วาดภาพ ได้เล่น มีโอกาสเลือกกิจกรรมอิสระ เพื่อเกิดการเรียนรู้และทำให้เด็กสนุกในการเลือกใช้วัสดุ อุปกรณ์ที่มีความหลากหลาย การวาดภาพเป็นการช่วยพัฒนาการเขียนของเด็กให้เกิดการพัฒนาจนกระทั่งสามารถเขียนเป็นตัวอักษรได้ ดังนั้นกิจกรรมวาดภาพจะกระตุ้นให้เด็กมีความรู้ อยากคิด อยากจินตนาการ ซึ่งเป็นการตอบสนองตามวัยได้เป็นอย่างดี (วิชัย วงศ์ใหญ่. 2539 : 22)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสามารถทางด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมวาดภาพอิสระ ซึ่งเป็นกิจกรรมหนึ่งที่สนองตอบต่อความแตกต่างระหว่างบุคคล เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกทางความคิดจินตนาการด้วยการเชื่อมโยงประสบการณ์ต่าง ๆ จากการวาดภาพอิสระ และในที่สุดจะสามารถขีดเขียนสะกดคำได้ด้วยตนเอง ซึ่งจะเป็นแนวทางให้ครู ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยได้ตระหนักถึงความสำคัญของความสามารถด้านการเขียนของเด็ก และนำผลการศึกษานี้ไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาให้เด็กได้มีการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพสำหรับเด็กวัยนี้ต่อไป

ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

เพื่อศึกษาความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยที่เป็นผลมาจากการจัดกิจกรรมวาดภาพอิสระว่าจะได้ผลอย่างไร โดยกำหนดเป็นจุดมุ่งหมายเฉพาะดังนี้

1. เพื่อศึกษาความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลองและช่วงของการทดลองว่ามีพัฒนาการด้านการเขียนอยู่ในขั้นใด
2. เพื่อศึกษาความสามารถด้านการเขียนแต่ละชั้นมีการเปลี่ยนแปลงในระดับขั้นที่สูง

ขึ้นเมื่อใด

ความสำคัญในการศึกษาค้นคว้า

การศึกษานี้จะทำให้ทราบผลของการจัดกิจกรรมวาดภาพอิสระที่มีต่อความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย ซึ่งจะช่วยให้ครูผู้สอนและผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาได้เลือกใช้ และเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย เพื่อเด็กจะได้มีพื้นฐานที่ดีในการเขียนต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนชาย – หญิง อายุระหว่าง 4 – 5 ปี กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนวัดเลียบราษฎร์บำรุง สำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนชาย – หญิง อายุระหว่าง 4 – 5 ปี กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนวัดเลียบราษฎร์บำรุง สำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร เลือกแบบเจาะจงเฉพาะนักเรียนที่มีคะแนนในการทดสอบพัฒนาการเขียนต่ำที่สุด จำนวน 15 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การจัดกิจกรรมวาดภาพอิสระ
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถในการเขียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กนักเรียนชาย – หญิง อายุระหว่าง 4 – 5 ปี กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนวัดเลียบราษฎร์บำรุง สำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร

2. กิจกรรมวาดภาพอิสระ หมายถึง การจัดกิจกรรมที่จัดให้เด็กวาดภาพอิสระตามหน่วยการจัดประสบการณ์ ได้กำหนดเป็นกิจกรรมวาดภาพในแต่ละสัปดาห์ และในการปฏิบัติกิจกรรมเด็กได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองมีประสบการณ์ในการใช้กล้ามเนื้อมือซึ่งเป็นกล้ามเนื้อมัดเล็กจากการวาดภาพตามความคิด ตามจินตนาการของตนเองอย่างอิสระ ซึ่งเป็นการแสดงออกทางวาดภาพด้วยอุปกรณ์เครื่องเขียน ได้แก่ สีประเภทต่าง ๆ เช่น สีเทียน สีไม้ สีน้ำ และ

นำมาขีดเขียนลงบนกระดาษชนิดต่าง ๆ ที่หลากหลาย เช่น กระดาษสา กระดาษปรีฟ จาน กระดาษ กระดาษชาร์ตแผ่นใหญ่ เป็นต้น และในการจัดกิจกรรมได้จัดสื่อสิ่งแวดล้อมทางภาษา ได้แก่ ของจริง คำคล้องจอง นิทาน ปริศนาคำทาย เพลง รูปภาพ บัตรภาพ ที่สอดคล้องกับ หน่วยการเรียนรู้ในแต่ละสัปดาห์ มาเป็นหัวข้อในการวาดภาพอิสระ เด็กได้เรียนรู้คำจากการจัด สภาพแวดล้อมทางภาษาเพื่อเตรียมความพร้อมด้านการเขียน

3. ความสามารถด้านการเขียน หมายถึง ความสามารถทางการแสดงออกในการ เขียนที่มีการเปลี่ยนแปลงความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยที่แตกต่างไปจากเดิมและอยู่ใน ขั้นใดขั้นหนึ่งของความสามารถด้านการเขียนที่แบ่งเป็น 1 – 6 ขั้นดังนี้

3.1 ขีดเขียนแทนเขียน หมายถึง การขีดเขียนเป็นเส้นที่แตกต่างกัน บอก ความหมายของเส้นที่ขีดเขียนและเล่าเรื่องราวได้สัมพันธ์กัน

3.2 เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยสัญลักษณ์ต่าง ๆ หมายถึง การขีดเขียนออกมาเป็นรูป สัญลักษณ์ต่าง ๆ บอกความหมายของสิ่งที่ขีดเขียนและเชื่อมโยงเรื่องราวได้สัมพันธ์กัน

3.3 เขียนโดยไม่มีแบบและกฎเกณฑ์ หมายถึง การขีดเขียนโดยคิดขึ้นเอง และ ไม่รู้ว่าถูกหรือผิด บอกความหมายของสิ่งที่ขีดเขียน และเชื่อมโยงเป็นเรื่องราวได้สัมพันธ์กัน

3.4 เขียนโดยลอกเลียนแบบ หมายถึง การเขียนด้วยการคัดลอกจากต้นแบบ บอกความหมายของตัวอักษรที่คัดลอกเชื่อมโยงเป็นเรื่องราวได้สัมพันธ์กัน

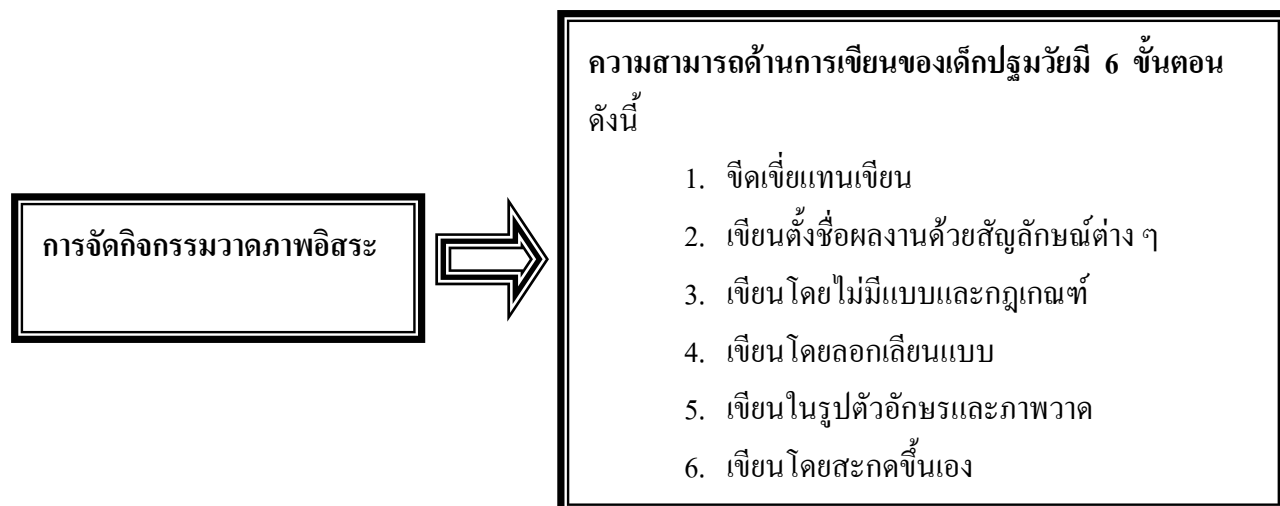
3.5 เขียนในรูปของตัวอักษรและภาพวาด หมายถึง การเขียนออกมาเป็นภาพและ สัญลักษณ์ที่ไม่สัมพันธ์กันกับเสียงของคำที่ต้องการบันทึก บอกความหมายของตัวอักษรที่ขีดเขียน เชื่อมโยงเป็นเรื่องราวได้สัมพันธ์กัน

3.6 เขียนโดยสะกดคำขึ้นเอง หมายถึง การเขียนที่ไม่เป็นคำหรือวลี แต่เป็นเพียง สัญลักษณ์

4. ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมวาดภาพอิสระ หมายถึง ระยะเวลาที่ใช้ในการฝึก การเขียนจากการจัดกิจกรรมวาดภาพอิสระ จำนวน 8 สัปดาห์ โดยจัดกิจกรรมในวันอังคาร วัน พุธ และวันพฤหัสบดี รวม 3 วัน และเก็บผลงานการเขียนในวันพฤหัสบดีของเด็กมาให้คะแนน ความสามารถด้านการเขียนโดยใช้กฎเกณฑ์การให้คะแนนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

5. การเปลี่ยนแปลงความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย หมายถึง ความสามารถด้านการเขียนที่เด็กปฐมวัยแสดงออกในขณะที่ได้รับการจัดกิจกรรมวาดภาพอิสระ โดยแสดงออกมาในรูปของการขีดเขียนในระหว่างช่วงสัปดาห์ที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

เด็กปฐมวัยหลังจากได้รับการจัดกิจกรรมการวาดภาพอิสระ โดยมีความสามารถด้านการเขียนมีการเปลี่ยนแปลงแตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียนของเด็กปฐมวัย
 - 1.1 ความหมายของการเขียนของเด็กปฐมวัย
 - 1.2 ทฤษฎีพัฒนาการการเขียนของเด็กปฐมวัย
 - 1.3 ความสำคัญของการเขียนของเด็กปฐมวัย
 - 1.4 จุดมุ่งหมายของการเขียนของเด็กปฐมวัย
 - 1.5 องค์ประกอบของการเขียนของเด็กปฐมวัย
 - 1.6 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียนของเด็กปฐมวัย
 - 1.7 พัฒนาการกล้ามเนื้อเล็ก
 - 1.8 ลักษณะและพัฒนาการการเขียนของเด็กปฐมวัย
 - 1.9 การเตรียมความพร้อมในการเขียนของเด็กปฐมวัย
 - 1.10 แนวทางส่งเสริมพฤติกรรมการเขียนสำหรับเด็กปฐมวัย
 - 1.11 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียนของเด็กปฐมวัย
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวาดภาพของเด็กปฐมวัย
 - 2.1 ความหมายของการวาดภาพของเด็กปฐมวัย
 - 2.2 ความสำคัญของการวาดภาพของเด็กปฐมวัย
 - 2.3 การวาดภาพกับความเจริญเติบโตของเด็กปฐมวัย
 - 2.4 พัฒนาการทางภาพวาดของเด็กปฐมวัย
 - 2.5 องค์ประกอบเกี่ยวข้องกับการวาดภาพของเด็กปฐมวัย
 - 2.6 พฤติกรรมการวาดภาพของเด็กปฐมวัย
 - 2.7 การจัดกิจกรรมวาดภาพของเด็กปฐมวัย
 - 2.8 บทบาทของครูกับการจัดกิจกรรมแบบการวาดภาพของเด็กปฐมวัย
 - 2.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวาดภาพของเด็กปฐมวัย

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียนของเด็กปฐมวัย

1.1 ความหมายของการเขียนของเด็กปฐมวัย

การเขียนเป็นทักษะหนึ่งของการใช้ภาษาที่ต้องได้รับการฝึกฝนจนชำนาญเพื่อที่จะสามารถถ่ายทอดความรู้ ความคิดของตนให้ผู้อื่นเข้าใจ ได้มีผู้ให้ความหมายของการเขียนไว้มากมายดังนี้

เพ็ตตี (นฤมล เจียบแหลม. 2545 : 20 - 21 ; อ้างอิงจาก Petty. 1985 : 182) กล่าวว่า การเขียนเป็นทักษะทางภาษาที่มีความยุ่งยากเพราะต้องใช้ความคิด ความรู้สึก ประสบการณ์และความสามารถเฉพาะตัวของแต่ละ

อะราพอฟ (นฤมล เจียบแหลม. 2545 : 20-21 ; อ้างอิงจาก Arapoft. 1967 : 119 -120) กล่าวว่า การเขียนเป็นกระบวนการทางความคิดและได้ย้าว่าในขณะที่เขียนหนังสือจะต้องตั้งจุดมุ่งหมายเอาไว้และพยายามเรียงลำดับความสำคัญให้เป็นไปตามขั้นตอน

แมคคริมอน (นฤมล เจียบแหลม. 2545 : 20 - 21 ; อ้างอิงจาก McCrimon. 1978 : 3) กล่าวว่า การเขียนที่ดีจะต้องเป็นสื่อความคิดความรู้สึกตลอดจนเรื่องราวต่างๆ ได้และทำให้ผู้อื่นเข้าใจตรงกับเจตนารมณ์ของผู้เขียน ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2525 : 156) ได้ให้ความหมายของคำว่า “เขียน” หมายถึงขีดให้เป็นตัวหนังสือหรือเลข ขีดให้เป็นเส้นหรือรูปต่างๆ วาด แต่งหนังสือ

เสาวนีย์ ลิขขันธ์ (2534 : 7) กล่าวว่า การเขียนเป็นการสื่อสารความรู้ ข้อเท็จจริง ความเข้าใจ จินตนาการ อารมณ์ และความคิดเห็นระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร

จอห์น และเมร (นฤมล เจียบแหลม. 2545 : 20 - 21 ; อ้างอิงจาก John and Mary 1995 : 232) ได้ให้ความหมายการเขียนในเด็กปฐมวัยว่าหมายถึง รอบขีดๆ เขียนๆ ซึ่งมีความหมายอาจจะเขียนเหมือนตัวอักษรจริงหรือไม่ก็ได้ การเขียนจะมีความก้าวหน้าเป็นขั้นๆ กระบวนการที่ใช้ในการเขียนมีความหมาย ผู้เขียนใช้การเขียนเป็นสื่อในการเสนอความคิด

ราตี ทองสวัสดิ์ (2527 : 182) กล่าวว่า การเขียนของเด็กปฐมวัย ควรหมายถึง การเขียนเส้นยุ่งๆ หรือวาดภาพต่างๆ ตามวัย หากเด็กสามารถพัฒนาการเขียนเหล่านี้ได้ก็จะช่วยให้เด็กสามารถเขียนภาพที่มีความหมายได้

นิตยา ประพฤติกิจ (2539 : 172) กล่าวว่า การเขียนของเด็กปฐมวัย คือ การจับปากกาหรือดินสอลากไปมาบนกระดาษ แล้วสามารถบอกได้ว่ารอยขีดเขียนนั้นคืออะไร และเชื่อมโยงเป็นเรื่องราวได้

จากนักการศึกษากล่าวสรุปได้ว่า การเขียนในเด็กปฐมวัย หมายถึง การที่เด็กขีดเขียนถ่ายทอดความคิดออกมาอย่างมีความหมาย เด็กสามารถบอกได้ว่าเขาเขียนอะไร การเขียนของเด็กอาจจะไม่สวยงาม หรือถูกต้องตามหลักการเขียนจริง แต่การเขียนของเด็กอาจจะไม่สวยงาม

หรือถูกต้องตามหลักการเขียนจริง แต่การเขียนของเด็กจะเป็นไปตามพัฒนาการและความสามารถเฉพาะของแต่ละคน

1.2 ทฤษฎีพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัย (Theory of Writing Bebelopment)

ฮอลลิเดย์ (อริกา อินนุพพ์. 2549 : 8 ; อ้างอิงจาก Morrow. 1993 : 237-239 ; citing Halliday. 1975. *Learning how to mean : Explorat*) กล่าวว่า การพัฒนาภาษาของเด็กสามารถพัฒนาได้โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้เพื่อที่จะแสดงความรู้สึกละเปลี่ยนความคิดและเข้าใจความหมายของคนในสังคม

ไวโกตสกี (ประไพ แสงดา. 2544 : 8 ; อ้างอิงจากMorrow. 1993; citing vygotsky. 1978. *literacy development in the early Years*) กล่าวว่า เด็กพัฒนาการเพื่อที่จะเข้าร่วมกิจกรรมในสังคม ฉะนั้นเด็กต้องเรียนรู้ที่จะเข้าใจใช้ และสร้างสัญลักษณ์นั้นขึ้น การสื่อสารโดยใช้สัญลักษณ์ซึ่งเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมาก กระบวนการพัฒนาสัญลักษณ์เด็กต้องเรียนรู้ที่จะฟัง พูด เขียน และอ่าน ซึ่งคือการพัฒนาทักษะทางภาษาทั้ง 4 ด้าน เด็กเริ่มเรียนรู้ภาษาตั้งแต่ทารกเรียนรู้ภาษาดั้งแต่ทารกเรียนรู้ที่จะฟังเพื่อที่จะพูดหรือใช้กิริยาท่าทาง หรือการใช้สัญลักษณ์ หรือการวาดรูป จนกระทั่งพัฒนามาเป็นการเขียนและการอ่าน

ไดสัน (สุชานันท์ สันติจิตรุ่งเรือง. 2548 : 8 ; อ้างอิงจาก Morrow. 1993 : 293 ; citimg Dyson. 1985. *Individual diiferences in emergine writing*) กล่าวว่า เด็กจะเรียนรู้ภาษาเพื่อที่จะเรียนรู้การรู้หนังสือ นั่นคือ เด็กต้องมีประสบการณ์เกี่ยวกับสัญลักษณ์ และติดต่อในสังคมโดยใช้สัญลักษณ์แยกเป็นระยะได้ดังนี้

1. พัฒนาการรู้หนังสือโดยผ่านพัฒนาการทางภาษา
2. พัฒนาการทางภาษาโดยผ่านพัฒนาการทางสัญลักษณ์
3. พัฒนาการทางสัญลักษณ์โดยผ่านพัฒนาการสังคม และการเข้าใจวัฒนธรรม

เด็กส่วนใหญ่จะมีการพัฒนาภาษาอย่างต่อเนื่องโดยมีช่องว่างระหว่างระยะใดระยะหนึ่ง และมีทิศทางของแต่ละคน พัฒนาการรู้หนังสือของเด็กเริ่มจากการเรียนรู้ที่จะติดต่อกับคนอ่านขั้นแรกคือ การพูดที่ไม่มีความหมาย พัฒนามาสู่การพูดที่มีความหมาย พัฒนามาสู่การเล่นกับสัญลักษณ์ และในที่สุดคือการเขียน ระยะใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นจะมีพื้นฐานมาจากระยะก่อนๆ ทั้งนี้เพื่อที่จะหารูปแบบใหม่ในการติดต่อสื่อสาร

จากนักการศึกษากล่าวสรุปได้ว่า พัฒนาการเขียนและการเรียนรู้การรู้หนังสือจะเกิดขึ้นอย่างเป็นธรรมชาติ เพราะในชีวิตจริงก็มีการติดต่อสื่อสารกันในครอบครัว กระบวนการทางภาษาของเด็กเริ่มจากการเล่น เขียนเพื่อใช้ติดต่อโดยเด็กจะสร้างรูปแบบการเขียนของตนเองต่อสมมติจะสามารถรู้จักตัวอักษร และท้ายที่สุดเด็กจะเข้าใจความหมายของคำจากการเขียนภายหลังจากนั้นในเวลาไม่นานเด็กจะสามารถรู้เกี่ยวกับคำที่เป็นสัญลักษณ์ที่แท้จริง

1.3 ความสำคัญของการเขียนของเด็กปฐมวัย

นภดล จันทรเพ็ญ (2531 : 9) ได้สรุปความสำคัญของการเขียนไว้ดังนี้

1. การเขียนเป็นการสื่อสารของมนุษย์
2. การเขียนเป็นเครื่องถ่ายทอดความรู้
3. การเขียนสามารถสร้างความสามัคคีในมนุษยชาติ
4. การเขียนเป็นเครื่องระบายออกทางอารมณ์ของมนุษย์

สนิท ตั้งทวี (2529 : 118) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการเขียนไว้สอดคล้องกันว่า

1. เป็นเครื่องแสดงออกทางความรู้ ความคิด และความรู้สึกของมนุษย์
2. เป็นเครื่องมือสำคัญในการวัดความเจริญของมนุษย์
3. เป็นเครื่องมือสื่อสารในอดีต ปัจจุบัน อนาคต
4. เป็นเครื่องมือใช้สนองความปรารถนาของมนุษย์ เช่น ความรัก ความเข้าใจ เป็นต้น
5. เป็นเครื่องมือสำคัญทางวัฒนธรรมที่ถ่ายทอดมรดกทางด้านสติปัญญาของมนุษย์
6. เป็นสื่อที่ช่วยแพร่กระจายความรู้ ความคิดให้กว้างไกล
7. เป็นสื่อกลางที่ให้ความรู้ ความคิด และความเพลิดเพลินแก่คน
8. เป็นบันทึกทางสังคมที่ให้ประโยชน์แก่คนรุ่นปัจจุบัน และอนาคต
9. เป็นงานอาชีพที่สำคัญอย่างหนึ่งในปัจจุบัน

กรรณิการ์ พวงเกษม (2532 : 31) กล่าวว่า การเขียนเป็นวิธีการหนึ่งที่เด็กได้แสดงออก เป็นพัฒนาการทางภาษาอีกด้านหนึ่งที่มีความสำคัญเช่นเดียวกับการพูด การเขียนเป็นเครื่องมือที่จะพัฒนาความมรเหตุผลในเด็ก เป็นการแสดงออกซึ่งสุนทรีย์และความคิดสร้างสรรค์ของเด็กรู้จักเขียนโดยใช้ความคิด ใช้ประสบการณ์ ความพอใจ ตลอดจนทักษะทางภาษาในระดับของเด็กเอง

จากที่นักการศึกษากล่าวสรุปได้ว่า การเขียนมีความสำคัญคือ เป็นวิธีการสื่อสารอย่างหนึ่ง ที่ผู้เขียนส่งถึงผู้รับ โดยที่การเขียนนั้นสามารถแสดงให้เห็นถึงความรู้สึก อารมณ์ สุนทรีย์ ความต้องการ ภูมิปัญญา และประสบการณ์ของผู้เขียน การเขียนสามารถเก็บไว้ได้นานและถือเป็นเครื่องมือถ่ายทอดวัฒนธรรมอย่างหนึ่ง

1.4 จุดมุ่งหมายของการเขียนของเด็กปฐมวัย

การถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดของผู้เขียนนั้น ผู้เขียนย่อมต้องมีจุดมุ่งหมายไว้ในใจก่อนว่า จะเขียนเพื่อใคร เขียนทำไม และเขียนอย่างไร จึงจะทำให้ผู้อ่านเข้าใจได้เป็นอย่างดี ซึ่งบุญยงค์ เกศเทศ (2524 : 6-7) ได้จำแนกจุดมุ่งหมายของการเขียนไว้ดังนี้

1. เพื่อเล่าเรื่อง เช่น เล่าเหตุการณ์ เล่าประสบการณ์

2. เพื่ออธิบายคำหรือความหมาย เช่น อธิบายคำที่มักเขียนผิด
3. เพื่อโฆษณาจูงใจ เช่น เพลงบทความปลุกใจ
4. เพื่อปลุกใจ เช่น เพลงความปลุกใจ
5. เพื่อแสดงความคิดเห็นหรือแนะนำ
6. เพื่อสร้างจินตนาการ เช่น เรื่องสั้น นวนิยาย
7. เพื่อล้อเลียนเสียดสี เช่น เรื่องทำนองตลกแฝงแง่คิด
8. เพื่อประกาศ แจ้งความ เชิญชวน เช่น ประกาศของทางราชการ
9. เพื่อวิเคราะห์ เช่น การวิเคราะห์วรรณกรรม
10. เพื่อวิจารณ์ เช่น การวิจารณ์หนังสือ
11. เพื่อเป็นข่าว เช่น การเสนอข่าว
12. เพื่อเฉพาะกิจ เช่น การเขียนประกอบการ์ตูน การเขียนจดหมาย

ผกาศรี เย็นบุตร (2526 :95) ได้กำหนดจุดมุ่งหมายในการเขียนแต่ละครั้งไว้ดังนี้

1. เพื่ออธิบาย เป็นการบอกเล่าให้ทราบ ต้องการให้ผู้อ่านได้รับความรู้ ความคิด ประสบการณ์ เช่น บทความ สารคดี ตำราวิชาการ ฯลฯ
2. เพื่อพรรณนา เป็นการบอกความรู้สึกให้ทราบ ต้องการให้ผู้อ่านทราบความรู้สึกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เช่น ฐิติกริก โกรธ ฯลฯ เช่น เรียงความ นวนิยาย เรื่องสั้น ฯลฯ
3. เพื่อเปลี่ยนความคิด เปลี่ยนใจ เปลี่ยนความรู้สึกของผู้อ่านตามที่เขียนต้องการ เช่น ชักชวนให้เห็นจริงหรือปฏิบัติตาม

หรรษา นิลวิเชียร (2535 : 232-234) กล่าวถึงการกำหนดจุดมุ่งหมายการเขียนในเด็กปฐมวัยไว้ว่า เด็กจะพัฒนาความสามารถในการเขียนจากชั้นง่าย ๆ ไปสู่ชั้นที่ซับซ้อนยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่อแสดงออกถึงความประทับใจของตน เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ เพื่อแสดงความต้องการ หรือเพื่อเสนอสิ่งบันเทิง เด็กต้องการประสบการณ์การทำเครื่องหมายและการทดลองเขียนคำ เขียนประโยค เพื่อที่จะได้เกิดการค้นพบว่า เครื่องหมายเหล่านั้นมีความหมาย

จากนักการศึกษากล่าวสรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายของการเขียนคือ สิ่งที่คุณเขียนต้องคำนึงก่อนที่จะเขียน เพราะจะต้องสื่อสารถ่ายทอดความรู้ ความคิด ประสบการณ์ต่างๆ ให้ผู้อื่นได้รับรู้ และเข้าใจสำหรับเด็กปฐมวัยสิ่งที่เด็กขีดเขียนเป็นภาพ ซึ่งเป็นการสะท้อนความคิดที่มีจุดมุ่งหมายและจุดประสงค์การเขียนของเด็กปฐมวัยสามารถจำแนกได้ ดังนี้

1. เพื่อแสดงออกถึงความประทับใจ
2. เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ และความคิดเห็น
3. เพื่อเสนอสิ่งบันเทิง
4. เพื่อแสดงความต้องการ

1.5 องค์ประกอบของการเขียนของเด็กปฐมวัย

สนิท จิมเล็ก (2540 : 181-182) และวรรณ โสมประยูร (2537 : 142) กล่าวไว้สอดคล้องกันว่า การเขียนมีองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการคือ

1. ผู้เขียนหรือผู้ส่งสาร ผู้เขียนเป็นจุดกำเนิดที่ทำให้เกิดงานเขียนขึ้น ลักษณะต่างๆ ของผู้เขียน ที่ช่วยให้เกิดงานเขียนได้แก่ ความรู้ การแสดงความคิดเห็น ความสามารถในการใช้ภาษาลำดับความ ลักษณะท่าทางการเขียนที่ส่งผลไปถึงลายมือของผู้เขียนและความมีมารยาทในการเขียน

2. ภาษา ภาษาที่ใช้ในการเขียนมี 3 ระดับ คือ ภาษาพูด ภาษากึ่งแบบแผน และภาษาที่มีแบบแผนสามารถสอนผู้เรียนเขียนภาษาได้ทั้ง 3 ระดับ แต่ความสำคัญอยู่ที่การเลือกใช้ภาษาอย่างเหมาะสมกับ กาลเทศะ บุคคล จุดมุ่งหมาย สถานที่ เวลา และสถานการณ์สิ่งแวดล้อม

3. เครื่องมือ เครื่องมือที่ทำให้เกิดสาร คือ เครื่องเขียน เช่น ดินสอ ปากกา กระดาษ หรืออื่นๆ ที่ใช้แทนกันได้ และตัวอักษรที่อาจจะเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าลาย ถ้าลายมือสะอาด เรียบร้อย ถูกต้องและชัดเจน ถือว่าเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ

4. ผู้อ่าน ผู้อ่านเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ผู้เขียนต้องคำนึง เพราะเป้าหมายสำคัญของการเขียนคือ มุ่งให้อ่านเกิดการรับรู้และเข้าใจในสิ่งที่สื่อสารออกไป ดังนั้นผู้เขียนจึงจำเป็นต้องเลือกเนื้อหา ภา วิธเขียน รูปแบบการเขียนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับผู้อ่านจึงจะทำให้การสื่อสารเกิดประสิทธิภาพ

จากนักการศึกษากล่าวสรุปได้ว่า องค์ประกอบของการเขียนของเด็กปฐมวัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนเพื่อพัฒนาการเขียนให้กับเด็กอีก คือ ปัจจัยที่เกี่ยวกับด้านร่างกายของเด็ก เช่น อวัยวะที่เกี่ยวข้องกับการเขียน ได้แก่ กล้ามเนื้อประสาทตา ความสัมพันธ์ระหว่างตากับกล้ามเนื้อมือ ปัจจัยเกี่ยวกับด้านสติปัญญาของเด็ก เช่น ความสามารถในการรับรู้และจำช่วงความสนใจ ความสามารถในการเชื่อมโยงความคิดและสัญลักษณ์ให้สัมพันธ์กัน ปัจจัยเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็ก เช่น สภาพครอบครัว โรงเรียน ซึ่งประกอบไปด้วยครูที่เป็นต้นแบบในการเขียนหรือเทคนิควิธีการสอนเขียนเป็นต้น

1.6 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียน

เนื่องจากการเขียนเป็นการถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก และความเข้าใจของตนเองออกมาเพื่อสื่อความหมายของตนให้ผู้อื่นเข้าใจ และเป็นเครื่องมือสำหรับพัฒนาความคิดสติปัญญา ตลอดจนเจตคติด้วยการเขียนจึงเป็นทักษะการแสดงออกที่สำคัญและสลับซับซ้อน วรรณ โสมประยูร (2537 : 146-148) กล่าวว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียนมีหลายประการดังนี้

1. อวัยวะที่เกี่ยวข้องกับการเขียน

การเขียนเป็นทักษะที่ต้องใช้อวัยวะของร่างกายหลายอย่างประกอบกันดังนี้

1.1 มือ การพัฒนามือมีส่วนสำคัญในการเขียน เด็กบางคนไม่สามารถบังคับกล้ามเนื้อมือให้เขียนตัวอักษรได้ บางคนมือพิการก็ทำให้เขียนไม่ถนัดหรือไม่สามารถเขียนได้เลย การเขียนต้องใช้มือเป็นประการสำคัญ ดังนั้นจึงต้องมีการฝึกกล้ามเนื้อมือด้วย

1.2 ตา การเขียนจำเป็นต้องใช้สายตาในการดูขณะเขียน สำหรับเด็กที่มีพัฒนาการทางอวัยวะตาไม่เจริญไปตามปกติ จะมองภาพกลับกันกับภาพจริง คือ มองตัวอักษรกลับหัว

1.3 ความสัมพันธ์ระหว่างตากับกล้ามเนื้อมือ การเขียนต้องอาศัยตามองเพื่อรับเข้าและใช้มือเขียนสิ่งที่มองนั้น นอกจากนั้นตายังมองสิ่งที่เขียนว่าเหมือนที่คิดไว้หรือไม่

2. สมอหรือสติปัญญา

เมื่อการเขียนเป็นการถ่ายทอดความคิด ความเข้าใจ และเครื่องมือสำหรับพัฒนาความคิดและสติปัญญาดังกล่าวข้างต้นแล้ว สมอก็จะเป็นปัจจัยหนึ่งที่จำเป็นต่อการเขียนอย่างยิ่ง เพราะถ้าสมอไม่คิดแล้วก็ไม่มีความต้องการที่จะเขียนสิ่งนั้นออกมาให้ผู้อื่นเข้าใจ นอกจากนี้สมอยังเกี่ยวข้องกับการเขียนในเรื่องต่างๆ อีก เช่น

2.1 ความสามารถในการรับรู้และจำสิ่งต่อไปนี้

- การสังเกตสิ่งที่เขียนว่ามีลักษณะอย่างไร
- การเห็นความสัมพันธ์ของเรื่องที่เขียน
- การลำดับความคิดเพื่อบรรยายเรื่อง
- การจำลักษณะตัวอักษร คำ ประโยชน์ และข้อความ

2.2 ความสามารถในการแสดงออกที่ต่างกัน เนื่องจากความสามารถในการรับและการถ่ายทอดของแต่ละบุคคลแตกต่างกัน กล่าวคือ บางคนเขียนได้เร็ว แต่บางคนบังคับกล้ามเนื้อมือให้เขียนได้ไม่ดี

2.3 ช่วงความสนใจและความตั้งใจต่างกัน เด็กที่มีช่วงความสนใจสั้นมักเขียนได้น้อย ทำให้ทักษะการเขียนไม่ดีเท่าที่ควร และมีความตั้งใจเรียนน้อยลง

2.4 การเขียนมีความจำเป็นต้องโยงความคิดให้สัมพันธ์และต่อเนื่องกันเพราะความคิดที่สัมพันธ์และต่อเนื่องกันนั้น จะเป็นสื่อให้เด็กสามารถเขียนเรื่องราวต่างๆ ให้ติดต่อสัมพันธ์กันได้มากขึ้น

3. สิ่งแวดล้อม

การเขียนเป็นทักษะที่ต้องอาศัยการพูด ฟัง อ่านมาก่อน ดังนั้นการเขียนจึงต้องอาศัยประสบการณ์พื้นฐานอื่นๆ ทั้งจากบ้าน โรงเรียน และสังคม ซึ่งเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกันและมีอิทธิต่อการพัฒนาทักษะการเขียนของเด็ก ดังนี้

3.1 สิ่งแวดล้อมทางบ้าน ได้แก่ ฐานะเศรษฐกิจและสังคม ความสัมพันธ์ในครอบครัวภาษาพูดที่บ้าน เชื้อชาติ จำนวนพี่น้องในครอบครัว และการอบรมเลี้ยงดู สิ่งแวดล้อมที่กล่าวมานี้นับเป็นสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาทางภาษาของเด็กมาก ทั้งนี้เพราะบ้านเป็น

สิ่งแวดล้อมที่เด็กประสบก่อนและอยู่ใกล้ตัวมากที่สุด นอกจากนี้กระบวนการเรียนรู้ภาษาอย่างหนึ่งที่เด็กใช้เป็นอันดับแรกคือ การเอาอย่างและเลียนแบบ เมื่อบ้านมีอิทธิพลต่อการฟัง การพูดและการอ่าน ดังนั้น บ้านจึงเป็นอันดับแรกที่อิทธิพลต่อการเขียน เพราะเด็กย่อมเขียนตามที่ตนพูดหรือเขียนตามที่ได้ฟังและอ่านมา

3.2 สิ่งแวดล้อมทางโรงเรียน โรงเรียนทำหน้าที่สร้างเสริม ปรับปรุง และแก้ไขพฤติกรรมต่าง ๆ ดังนั้นทักษะทางภาษาของเด็กซึ่งรวมทักษะการเขียนด้วยย่อมพัฒนาไปตามสภาพแวดล้อม ซึ่งได้แก่ตัวครูและเพื่อน ๆ ในด้านนครุเป็นสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อภาษาของเด็กมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเขียนของเด็กมักจะเริ่มต้นจากครู เช่น วิธีเขียนของครูที่เป็นต้นแบบของการเขียนของเด็ก วิธีการเขียนของครูเจตคติของครู และบรรยากาศการเรียนเขียนครูได้จัดบรรยากาศให้เด็กมีอิสระในการคิด ย่อมช่วยให้เด็กสามารถเขียนอย่างสร้างสรรค์ได้สมบูรณ์เต็มในส่วนเพื่อนนั้นถือเป็นสิ่งแวดล้อมที่อยู่ใกล้ตัวเด็กมาก เพราะในการเขียนเด็กจะชักถามเพื่อนหรือลอกการเขียนจากเพื่อน เป็นต้น

3.3 สิ่งแวดล้อมทางสังคมและชุมชน เด็ก ๆ ต้องเกี่ยวข้องกับสังคมและชุมชนตลอดเวลา ดังนั้นสภาพแวดล้อมทางชุมชนและสังคมย่อมมีบทบาทที่สำคัญต่อการพัฒนาเด็กในด้านพฤติกรรมบุคลิกภาพ เจตคติ ทักษะทางภาษา และอื่นๆ สำหรับทางด้านภาษาโดยเฉพาะการเขียนเด็กมักฟังอ่านจากสื่อมวลชนด้วย เด็กจึงเขียนตามประสบการณ์ที่พบจากโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และเอกสารต่างๆ

สรุปได้ว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียน ประกอบด้วย

1. อวัยวะที่เกี่ยวข้องกับการเขียน คือ ตา และกล้ามเนื้อที่ต้องมีความสัมพันธ์
2. สมอหรือสติปัญญา ใช้คิด ลำดับความคิด สังเกต หาความสัมพันธ์และจดจำในเรื่องที่จะเขียน เป็นต้น
3. สิ่งแวดล้อม ได้แก่ บ้าน โรงเรียน สังคม และชุมชนที่เด็กเกี่ยวข้อง

1.7 พัฒนาการกล้ำเนื้อเล็ก

ประเทิน มหาจันทร์ (2519 : 113) และทัศนีย์ สุภเมธี (2543 : 71) กล่าวสอดคล้องกันว่า การเขียนเป็นงานที่ยากและสลับซับซ้อนยิ่งกว่าการอ่าน เพราะในการอ่านนั้นเด็กเพียงสังเกตความแตกต่างของตัวอักษร แล้วแปลความหมายของตัวอักษรนั้นๆ ออกมาสายตาและสมองจะต้องมีความสัมพันธ์กันอย่างดีเด็กจึงอ่านหนังสือออก ส่วนการเขียนนั้นมีความสลับซับซ้อนยิ่งกว่าการอ่านหลายเท่า นั่นคือ ผู้เขียนต้องมีการประสานกันระหว่าง สมอง สายตา และมือเป็นอย่างดีจึงจะเขียนได้ ในการเขียนที่ไม่ใช้การคัดลอกเด็กต้องใช้สมองเรียบเรียงความคิดที่จะนำมาเขียน เมื่อลงมือเขียนเด็กต้องควบคุมกล้ำเนื้อให้ลากดินสอดตามที่ต้องการ สายตาก็ต้องพิจารณาว่าถูกต้องตามที่คิดไว้หรือไม่

พัชรี สวนแก้ว (2536 :68) กล่าวว่า การส่งเสริมการใช้กล้ามเนื้อเล็ก เป็นการสร้างความพร้อมในการเขียน เป็นหารฝึกการทำงานประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา

มีนักการศึกษาหลายท่าน (ดวงเดือน ศาสตราจารย์. 2537 ช: 399-400 ; อ้างอิงจากเวอร์เนอร์ และคณะ. 1980 ; กรมประชาสัมพันธ์. 2524 : 31-40 ; ปิยลักษณ์ สิมะแสงยาภรณ์. 2534 : 32-40) กล่าวว่า พัฒนาการกล้ามเนื้อเล็ก คือ ความสามารถในการใช้มือ และนิ้วมือในการทำกิจกรรมต่างๆ โดยสัมพันธ์กับการใช้ตา พัฒนาการกล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัย แบ่งตามอายุได้ดังนี้

วัย 2-3 ปี เด็กวัยนี้มีความสามารถดังนี้

- เรียงไม้ซ้อน 3 ชั้น เป็นสะพานได้
- แกะห่อของเล็กๆ ที่ผูกไว้หลวมๆ ได้
- หมุนลูกบิดเพื่อเปิดประตูได้
- ป้อนอาหารตัวเองได้ดีขึ้น
- เริ่มหัดแต่งตัวเองแต่ยังไม่ดีนัก
- ตัดดินน้ำมันนุ่มๆ ด้วยมีดทาเนยหรือไม้บรรทัด
- ร้อยลูกปัดที่มีขนาด 1 นิ้ว
- ชอบฉีกกระดาษ เล่นกับนิ้วมือโดยเพลงประกอบ
- สามารถเขียนรูปร่างกลมบนกระดาษหรือบนพื้นทรายได้ตามแนว
- สามารถจับกรรไกรได้
- เลียนแบบการขีดเส้น

วัย 3-4 ปี เป็นวัยที่เด็กเริ่มเข้าโรงเรียน เด็กวัยนี้มีความสามารถดังนี้

- ต่อแท่งไม้ลูกบาศก์ได้ 9-10 ก้อน
- วาดรูป Δ และ $\bigcirc$ ลงในแผ่นได้ตามมุมได้
- ใช้ค้อนตอกตะปูลงบนไม้ หรือตอกหมุดไม้ลงในช่องแบบ 5-6 ตัว
- หมุนเปิด-ปิด ฝาเกลียวที่มีขนาดใหญ่ 1 นิ้ว
- การวาดรูปรู้จักลงน้ำหนักเส้นที่ลากดีขึ้น เขียนรูปหัว และหรืออาจจะส่วนอื่นๆ ของร่างกาย
- รู้จักพับกระดาษ
- ไขลานของเล่นได้
- ร้อยลูกปัดขนาด 1 นิ้ว ได้อย่างน้อย 5 เม็ด
- หยิบเข็มกลัดขนาดยาว 2 ซม. ได้โดยใช้นิ้วหัวแม่มือกับนิ้วชี้
- คัดแยกวัตถุที่ไม่เหมือนกับของในกองออกได้
- รู้จักแต่งตัวใส่ ถอด เสื้อผ้าเองได้ ถอดถุงเท้ารองเท้าได้
- สามารถใช้กรรไกรตัดกระดาษเป็นเส้นยาวๆ เองได้

- บันดินน้ำมันเป็นเส้นยาว บั้นเป็นรูปกลม แล้วแผ่เป็นแผ่นกลม
- จับดินสอได้ถูกต้อง
- ลากเส้นเป็นรูปหลามตัด (Diamond)
- เขียนแบบเขียนเส้นต่างๆ ได้ เช่น $\uparrow$ $\downarrow$ $\rightarrow$ $\leftarrow$
- เขียนแบบเขียนรูป X และรูปฟันปลา
- ระบายสีได้โดยออกนอกเส้นขอบรูปไม่เกิน 1-2 ซม.

วัย 4-5 ปี เด็กจะมีความสามารถในการใช้ทักษะกล้ามเนื้อเล็ก ดังนี้

- เสียบคลิปลิงกระดาษลงบนกระดาษ
- จับดินสอด้วยนิ้วมือในท่าทางที่ถูกต้อง
- พับกระดาษซ้อนกัน 3 ทบได้ และใช้นิ้วรีดตามรอยพับ
- ประกอบภาพตัดต่อ 6-10 ชิ้น ลงในกรอบรูป
- บันดินน้ำมันเป็นรูปร่างหายาๆ ที่ผู้อื่นอาจไม่เข้าใจความหมาย
- เขียนรูป หรือ Δ ตามแบบได้
- สามารถเขียนเส้น (เส้นตามรอบประ)
- วาดรูปแบบหายาๆ ของสิ่งที่คุ้นเคย
- วาดลายเส้นเหมือนกับตัวแบบที่ให้
- วาดรูปคนที่ประกอบไปด้วยส่วนต่างๆ ของร่างกาย
- วาดรูปบ้านแบบง่าย
- ระบายสีรูปทรงและแบบอิสระง่าย ๆ ที่มีขนาดใหญ่ภายในขอบรูป
- สามารถพับนิ้วของตน เอาขึ้นหรือหกดลงทีละนิ้ว
- สามารถกะขนาด รูปร่าง ของสิ่งของ รู้ว่าอะไรเล็กหรือใหญ่

วัย 5-6 ปี เด็กจะมีความสามารถในการใช้ทักษะกล้ามเนื้อเล็กได้ ดังนี้

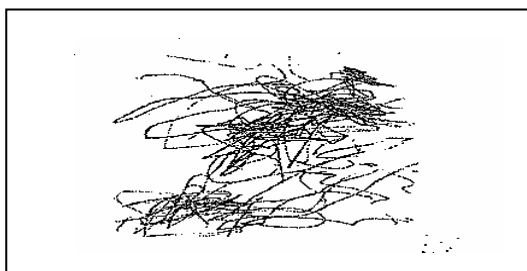
- สามารถรับลูกบอลที่โยนมาจากระยะไกล 1 เมตร
- ใช้อุปกรณ์ต่างๆ ประกอบการเล่นดินน้ำมัน เช่น ขวด มีพลาสติก
ตัวพิมพ์ รูปต่างๆ
- กรอกน้ำ ทราาย ลงในภาชนะ และเทออกได้
- ไขและหมุนลูกบิดประตูด้วยกุญแจ
- เปิด-ปิดเข็มนาฬิกาที่มีขนาดใหญ่
- ตัดกระดาษเม็ดเล็กๆ ของเส้นหรือชุด
- ร้อยด้ายขึ้น-ลง ผ่านรูที่เจาะบนกระดาษฝึกการเย็บ
- ต่อแท่งไม้เป็นรูปต่างๆ
- ประกอบภาพตัดต่อจำนวนไม่เกิน 12 ชิ้น เข้าด้วยกัน (ไม่มีกรอบ)
- ประกอบภาพตัด 16-20 ชิ้น เข้าด้วยกันลงในกรอบ

- ใช้กรรไกรได้คล่อง ตัดกระดาษตามรอยเป็นภาพต่างๆ ได้
- ปั้นดินน้ำมันเป็นรูปร่างสิ่งของที่มีรายละเอียดสื่อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจ
- วาดรูปคนซึ่งมีรายละเอียดของส่วนต่างๆ และสวมเสื้อผ้า
- เขียนรูป $\triangle$ ตามคำสั่งโดยไม่มีแบบ
- ลอกแบบตัวพยัญชนะตามรอยประได้
- เขียนชื่อตัวเองได้
- ระบายภาพที่มีความละเอียด เล็ก โดยอยู่ในขอบเขต

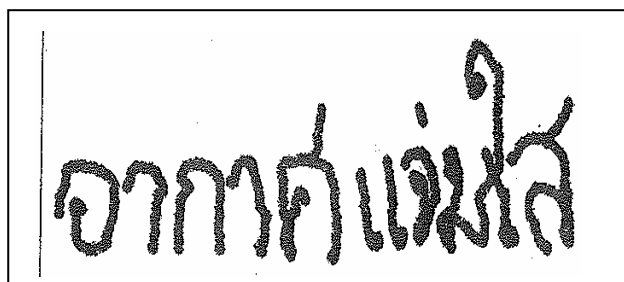
นักการศึกษากล่าวสรุปได้ว่า พัฒนาการกล้ามเนื้อเล็กมีความสัมพันธ์เป็นพื้นฐานของการเขียน สามารถส่งเสริมได้โดยการฝึกฝนการทำงานประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา โดยให้เด็กทำกิจกรรมต่างๆ ที่หลากหลาย ให้เด็กได้ฝึกจากง่ายไปหายาก ตามความต้องการและความสามารถของเด็กเป็นรายบุคคล ย่อมจะทำให้เด็กเกิดความพอใจและร่วมทำกิจกรรมด้วยความตั้งใจ กิจกรรมการเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อเล็กที่สำคัญ ได้แก่ การหยิบจับสิ่งของ การพับ ฉีก ตัด กระดาษ การพิมพ์ภาพ การขยำ การบีบ การต่อภาพ การร้อยลูกปัด การรูตขีด การติด กระดุม การวาดระบายสี การเล่นแท่งไม้บล็อก การสังเกตเพื่อแยกลักษณะต่างๆ ของสิ่งของการแยกขนาด เป็นต้น

1.8 ลักษณะและพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัย

สิริมา ภิญโญนนตพงษ์ (2550 : 124) กล่าวว่า การสอนเขียนแก่เด็กตามแนวนี้อาจไม่เป็นทักษะการสอนเขียนที่แยกทักษะให้เขียนโดด ๆ อย่างเดียว แต่จะเป็นกระบวนการที่เด็กได้รับประสบการณ์จากการฟัง พูดและอ่าน พัฒนาการเขียนเริ่มต้นจากขั้นขีดเขียน ขั้นวาดภาพอิสระ ขั้นคัดลอกตัวอักษร ขั้นเขียนตัวอักษรอย่างอิสระ และขั้นเขียนตัวพยัญชนะได้ หรือเขียนเป็นคำ วลี ประโยค และเด็กซึมซับจากการอ่านหนังสือนิทาน สามารถจดจำส่วนต่างๆ โดยไม่รู้ความหมายในขั้นแรก ซึ่งนับเป็นการให้เด็กได้มีทักษะการเขียนโดยไม่มีการบังคับ แต่เป็นพลังอำนาจในตัวเด็กที่อยากเขียนถ่ายทอดออกมาเป็นภาษาเขียน ซึ่งนำมาสู่ความสามารถเขียนได้ในที่สุด การสอนเขียนและสอนอ่านเป็นทักษะที่สอนควบคู่ไปพร้อม ๆ กัน การที่เด็กฝึกอ่านคำนำไปสู่การที่เด็กสามารถเขียนคำได้ ซึ่งเด็กสามารถเขียนเป็นเนื้อเรื่องได้ในที่สุด พัฒนาการเขียนของเด็กมีลำดับขั้น ดังนี้

ภาพประกอบ 1 ขั้นขีดเขียน

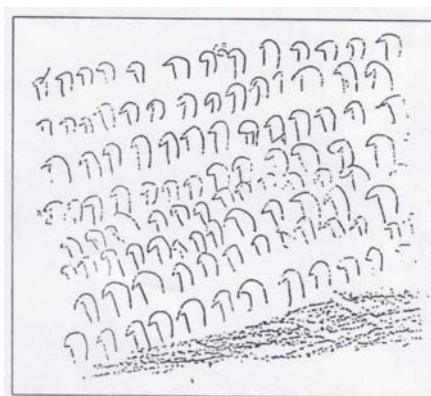

ภาพประกอบ 5 ชั้นเขียนตัวพยัญชนะหรือเขียนเป็นคำ

ชั้นเขียนตัวพยัญชนะหรือเขียนเป็นคำ เป็นความสามารถเขียนเป็นคำสะกด วลี หรือ ประโยคสั้น ๆ ด้วยตนเอง อาจเขียนสะกดผิดก็ได้

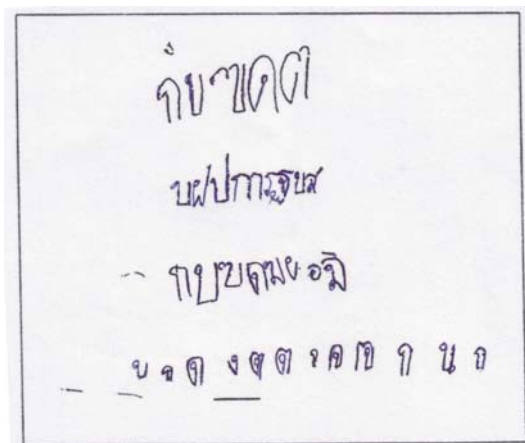
หรรษา นิลวิเชียร และพรพรรณรัตน์ เเงาธรรมสาร (หรรษา นิลวิเชียร. 2535ก : 93 ; อ้างอิงจาก หรรษา นิลวิเชียร และพรพรรณรัตน์ เเงาธรรมสาร. 2534. ลักษณะการเขียนที่ปรากฏในเด็ก) ได้ศึกษาลักษณะการเขียนที่ปรากฏในเด็กปฐมวัยของเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 1 และชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 193 คน มาวิเคราะห์ตามหลักเกณฑ์ที่เท็มเพลและคณะ (หรรษา นิลวิเชียร. 2535ข : 28 ; อ้างอิงจาก เท็มเพล และคณะ. 1982. The begummimings of eriting) ได้ศึกษาไว้ซึ่งปรากฏผลสอดคล้องกับผลการศึกษาของเท็มเพลและคณะ เป็นการเขียนด้วยตัวของเด็กเอง ไม่มีการดูแบบอย่าง ไม่คำนึงถึงการเขียนให้ถูกต้องเหมือนแบบและไม่ได้รับการสอนเขียนจากครูมาเลย ปรากฏผลดังต่อไปนี้

1. กฎการเกิดขึ้นซ้ำๆ (Recurring Principle) ลักษณะการเขียนของเด็กในชั้นนี้แสดงให้เห็นว่า เด็กสังเกตเห็นความแตกต่างระหว่างการเขียนกับการวาดภาพ เด็กจะสังเกตเห็นว่าการเขียนมีลักษณะการซ้ำๆ กันของเครื่องหมาย ซึ่งประกอบด้วยเส้นโค้ง เส้นตรง และลักษณะเป็นแถวๆ ดังตัวอย่างในภาพประกอบ 6

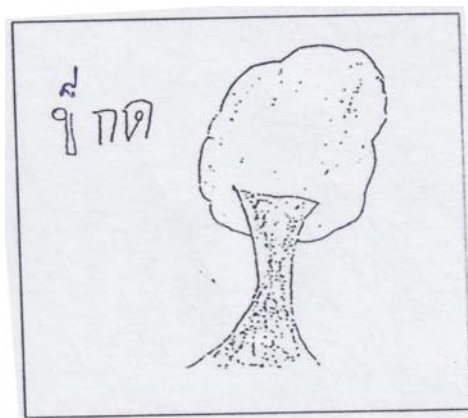
ภาพประกอบ 6 ลักษณะการเกิดขึ้นซ้ำๆ

2. กฎการซ้ำในรูปแบบที่แตกต่างกัน (Geneative Principle) เป็นการค้นพบว่าการเขียนประกอบด้วยอักษรซึ่งมีรูปร่างต่างๆ กัน ถึงจะมีการซ้ำ แต่ก็ซ้ำในลักษณะการประกอบของเครื่องหมายที่แตกต่างกัน ถึงแม้เด็กจะเขียนด้วยกลุ่มอักษรไม่ก็ตัวก็ตาม ดังตัวอย่างภาพประกอบ ที่ 7

ภาพประกอบ 7 ลักษณะการซ้ำในรูปแบบที่แตกต่างกัน

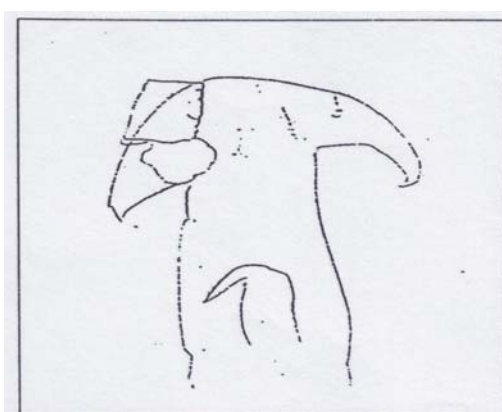
3. มโนทัศน์เครื่องหมาย (Sign Concept) คือ การที่เด็กเรียนรู้ว่าเครื่องหมายใช้แทนบางสิ่งบางอย่างซึ่งไม่มีเหตุผลว่าทำไมอักษรชนิดนั้นถึงใช้แทนความหมายนั้น ตัวอักษรเป็นเครื่องหมายที่แต่ละชาติแต่ละภาษาคิดกำหนดขึ้นมา และได้รับการสืบทอดต่อๆ กันมาหลายชั่วอายุคน สิ่งนี้เองที่เป็นเครื่องจำแนกความแตกต่างระหว่างการเขียนกับรูปภาพ เราเรียนรู้ตัวอักษรใช้แทนคำ และคำใช้แทนความหมายบางสิ่ง เด็กจะเกิดการเรียนรู้ว่า การเขียนก็คือการใช้เครื่องหมายเพื่อแสดงถึงบางสิ่ง ความเข้าใจของเด็กเช่นนี้ก็คือ เด็กมีมโนทัศน์เกี่ยวกับเครื่องหมายนั่นเอง ดังตัวอย่างในภาพประกอบ 8 ที่เด็กบอกว่าเขียนคำว่าต้นไม้

ภาพประกอบ 8 ลักษณะการมีมโนทัศน์เครื่องหมาย

4. กฎการยืดหยุ่น (Flexubility Principle) เด็กเรียนรู้ตัวอักษรจากกรอบครีวจากโรงเรียน และสังคม การเขียนตัวอักษรนั้นจะมีข้อจำกัดเกี่ยวกับเครื่องหมายที่เป็นตกลงกันในสังคม เช่น ภาษาไทยมีพยัญชนะ 44 ตัว มีเส้นพื้นฐานที่ประกอบตัวอักษร 13 เส้น ตัวอักษรประกอบด้วยเส้นหลายชนิดที่มีรูปร่างต่างๆ กัน ระหว่างที่เด็กเรียนรู้การทดลองเกี่ยวกับตัวอักษรนั้นเด็กจะค้นพบว่าตัวอักษรที่เด็กรู้อาจนำไปสู่การเขียนตัวอักษรตัวอื่น เช่น ก ฅ ฌ พ ฟ ดังนั้นบางครั้งก็จะคิดประดิษฐ์ตัวอักษรขึ้นมาใหม่ ซึ่งแตกต่างไปจากตัวอักษรที่มีอยู่หรือดัดแปลงตัวอักษรเดิมให้แตกต่างไปจากเดิม นั่นก็คือ เด็กค้นพบกฎการยืดหยุ่นนั่นเอง

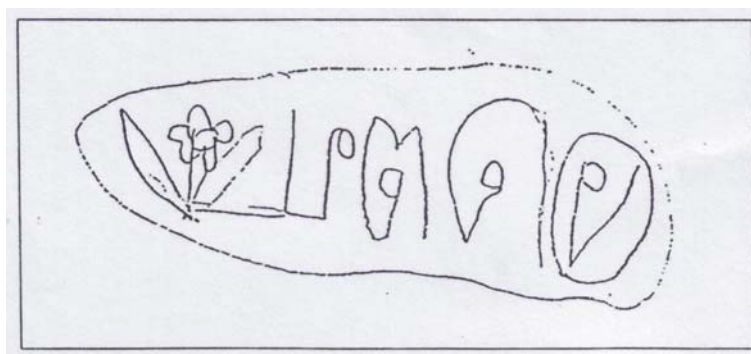
ดังตัวอย่างในภาพประกอบ 9

ภาพประกอบ 9 ลักษณะการยืดหยุ่น

5. กฎการเรียงแถวและการจัดหน้า (Linear Principles and Principle of Pang Arrangement) การเขียนในระยะแรกของเด็กจะประสบปัญหาเรื่องทิศทาง นักจิตวิทยาการรับรู้กล่าวว่า ไม่ว่าเด็กมองเก้าอี้จากแง่มุมไหน สายตาของเด็กก็ยังมองเห็นว่าเป็นเก้าอี้เหมือนกัน เด็กจะไม่คำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงมุมมอง ดังนั้น ไม่ว่าตัวอักษรจะอยู่ในลักษณะใด เด็กจะมองเห็นความแตกต่างเด็กจึงมักจะเขียนตัวอักษรกลับข้าง หรือกลับหัวได้อย่างไม่ลำบาก

นอกจากนี้เด็กยังมีความสับสนเรื่องการจัดหน้ากระดาษ เติมเพลอธิบายว่าการจัดหน้ากระดาษของแต่ละภาษาไม่เหมือนกัน ภาษาอังกฤษเขียนจากซ้ายไปขวา เมื่อจบบรรทัดขึ้นต้นบรรทัดใหม่ชาวอิบร่าฮิมอ่านจากขวาไปซ้าย คนจีนอ่านจากบนลงล่างและจากขวาไปซ้าย ในภาษาไทยนั้น เรามีระบบการเขียนเช่นเดียวกับภาษาอังกฤษ คือ จากซ้ายไปขวา แต่ก็ค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้ว่าเด็กมีความสับสนเรื่องทิศทาง ดังตัวอย่างในภาพประกอบ 10

ภาพประกอบ 10 ลักษณะการเรียงแถวและการจัดหน้า

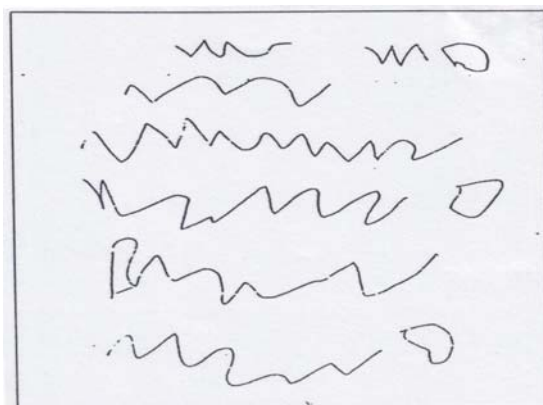
ซูลส์บาย (อริยพร คงาวัง. 2542 : 32 ; อ้างอิงจาก Morrow. 1993 : 2541 ; citing Sulzby. 1985 Reading Research Quarterly) ได้ทำการศึกษาการเขียนของเด็กปฐมวัย จำนวน 24 คน พบว่าเด็กมีลักษณะการเขียนและพัฒนาการเขียน ตามลำดับดังนี้

1. การเขียนโดยผ่านการวาดรูป (Writing via drawing) เด็กจะใช้การวาดรูปเป็นพื้นฐานของการเขียน ทั้งการวาดรูปและการเขียนจะไม่มีความสัมพันธ์กัน เด็กจะมองว่าการวาดรูปและการเขียนเป็นการติดต่อสื่อสารโดยเฉพาะ ดังตัวอย่างภาพประกอบ 11

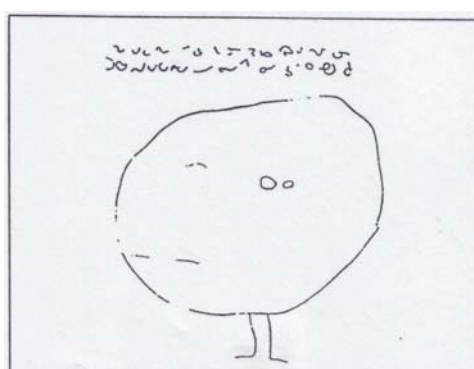
ภาพประกอบ 11 การเขียนโดยผ่านการวาดรูป

2. การเขียนโดยผ่านการขีดๆ เขียนๆ (Writing via scribbling) เด็กจะขีดๆ เขียนๆ แต่จะไม่เหมือนการเขียน จะพบว่าเด็กขีดๆ เขียนๆ จากซ้ายไปขวาได้บ่อยครั้ง เด็กจะเคลื่อนไหวสอเหมือนที่ผู้ใหญ่ทำ และจะเขียนโดยทำให้เกิดเสียง การเขียนขั้นนี้จะเริ่มคล้ายการเขียนจริง ดังภาพประกอบ 12

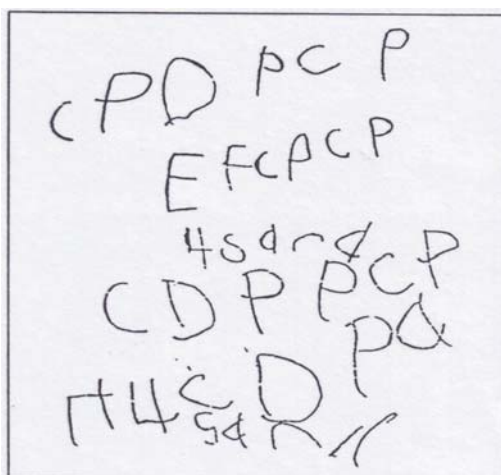
ภาพประกอบ 12 การเขียนโดยผ่านการขีดๆ เขียนๆ

3. การเขียนโดยผ่านการทำตัวอักษรเหมือนแบบ (Writing via letter-like forms) เมื่อมองดูผ่านๆ แล้วการเขียนขั้นนี้จะเหมือนตัวอักษรจริง แต่ดูใกล้ๆ จะเห็นว่าเด็กเขียนไม่สมบูรณ์เหมือนตัวอักษรจริงแต่เด็กคิดแบบการเขียนของตัวเองขึ้น ดังภาพประกอบ 13

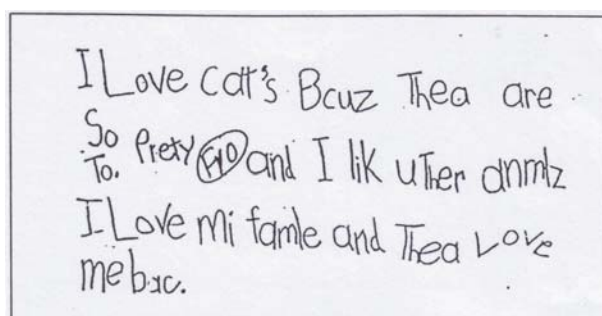
ภาพประกอบ 13 การเขียนโดยผ่านการทำตัวอักษรเหมือนแบบ

4. การเขียนโดยผ่านการคัดลอกจากหนังสือ (Writing via reproducing will-learned units or letter strings) เด็กจะเขียนคัดลอกตัวอักษรเป็นชื่อตนเอง การเขียนของเด็กแต่ละคนจะแตกต่างกันบางคนอาจจะเขียนตัวอักษรยาวๆ หรือคิดแบบการเขียนของตนเองขึ้นถึงภาพประกอบ 14

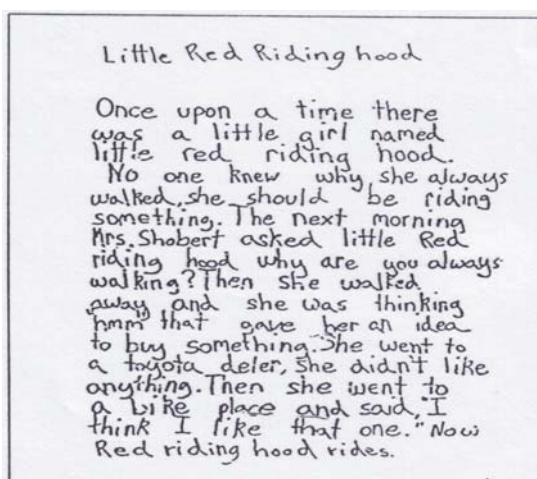
ภาพประกอบ 14 การเขียนโดยผ่านการคัดลอกจากหนังสือ

5. การเขียนโดยผ่านการคิดแบบของตนเองขึ้น (Writing via invented spelling) เด็กส่วนใหญ่จะคิดแบบการเขียนของตัวเองขึ้นซึ่งจะแสดงความรู้สึกรออกมา โดยไม่รู้ว่า การสะกดจริงๆ ทำอย่างไร ในการเขียนคำๆ หนึ่ง ตัวอักษรเดียวจะเป็นตัวแทนของพยางค์ของคำ นั้นทั้งหมด และจะมีบางคำเกินมาซึ่งไม่เกี่ยวข้องกัน เด็กบางคนจะเขียนอย่างรอบคอบเหมือน แบบการเขียนจริง จะมีคำเพียงเล็กน้อยที่คิดขึ้นเอง ดังภาพประกอบ 15

ภาพประกอบ 15 การเขียนโดยผ่านการคิดแบบของตนเองขึ้น

6. การเขียนโดยผ่านการสะกดยตามแบบ (Writing via conventional spelling) ในขั้นนี้เด็กจะเขียนเหมือนการเขียนของผู้ใหญ่ ดังภาพประกอบ 16

ภาพประกอบ 16 การเขียนโดยผ่านการสะกดยตามแบบ

ทิสนา แคมมณี และคณะ (2536 : 76-77) ได้แบ่งพฤติกรรมการเขียนตามธรรมชาติของเด็กปฐมวัยออกเป็น 7 ลักษณะดังนี้

1. วาดแทนเขียน เด็กสื่อการคิดโดยใช้การวาดแทนเขียน
2. ขีดเขียนแทนเขียน เด็กพยายามที่จะเขียนหนังสือแบบผู้ใหญ่ แต่การเขียนของเด็ก คือ การขีดเขียน ในระยะแรกเด็กอาจขีดเขียนไปทั่วกระดาษอย่างไม่มีระบบ ต่อมาเด็กรู้จักขีดเขียนจากซ้ายไปขวา สิ่งที่ขีดเขียนดูคล้ายตัวหนังสือมากกว่าภาพ
3. เขียนโดยทำเครื่องหมายคล้ายตัวหนังสือ เด็กพยายามเขียนตัวหนังสือบางตัวคล้ายตัวอักษร บางตัวก็ไม่คล้ายตัวอักษร แต่เป็นรูปร่างตัวอักษรที่เด็กคิดขึ้นเอง
4. เขียนตัวอักษรที่รู้จักด้วยวิธีที่คิดขึ้นเอง เด็กอาจเขียนคำที่เขียนตัวหนังสือบางตัวคล้ายอักษร บางตัวก็ไม่คล้ายอักษร แต่รูปร่างตัวอักษรที่เด็กคิดขึ้นเอง
5. ติดตัวอักษร เด็กอาจคัดลอกตัวอักษรที่เห็นอยู่รอบตัวหรือบอกข้อความที่ต้องการจะเขียนให้ผู้ใหญ่ช่วยเขียนให้แล้วจึงนำไปลอก บางครั้งอาจเป็นการลอกหมดทุกตัว บางครั้งเป็นการลอกเฉพาะคำที่ต้องการไปผสมกับคำที่เขียนได้แล้ว
6. เขียนโดยคิดสะกดขึ้นเอง เด็กจะคิดวิธีสะกดขึ้นเองเมื่อเขาไม่ทราบวิธีสะกดแบบผู้ใหญ่ เช่น เด็กเขียน ด ม แทนคำว่าดอกไม้
7. เขียนสะกดคำใกล้เคียงหรือเหมือนกับวิธีสะกดขึ้นเองเมื่อเขาไม่ทราบวิธีสะกดแบบผู้ใหญ่ เช่น เขียนว่า “ขอบคุณคะ” โดยผสมพยัญชนะปละสระตามเสียงของคำที่เขาพูดหรือได้ยิน

นิตยา ประพฤติกิจ (2539 : 178-179) ได้แบ่งพัฒนาการทางการเขียนของเด็กปฐมวัย ตามวัย ได้ดังนี้

เด็ก 2 ขวบ ลากเส้นขยุกขยิก ลากเส้นตามรูปร่างกลมได้ จับดินสอหรือปากกาโดยใช้ทั้งมือจับและทั้งแขนขยับเขยื้อน จะขีดเขียนจนเต็มหน้ากระดาษ พอใจกับรอยขีดเขียนของตน

เด็ก 3 ขวบ ชอบเขียนตัวอักษรใดๆ ทุกหนทุกแห่ง ชอบวาดและระบายสี

เด็ก 4 ขวบ จดจำอักษรบางตัวได้ รวมทั้งจำชื่อตนเองได้ อาจเขียนชื่อตนเองได้ หรือเขียนได้เป็นบางตัว ชอบวาดและระบายสี การวาดรูปคนวาดแค่เพียงเส้นตรงแนวตั้ง และร่างแบบหยาบๆ แต่วาดรูปร่างกลมและสี่เหลี่ยมได้

เด็ก 5 ขวบ เขียนชื่อตนเองได้ การเขียนพยัญชนะ ตัวเลข อาจเขียนไม่เรียงลำดับ และบางที่เขียนกลับหัวก็มี สามารถเขียนตัวเลขได้แต่ตัวไม่เท่ากัน และมีขนาดพอดีๆ จับดินสอ ปากกาหรือพู่กันได้ดีขึ้น ชอบวาดและระบายสี สามารถวาดภาพที่ยากขึ้นได้ และภาพมีความสมบูรณ์มากขึ้น ชอบเลียนแบบ สามารถวาดรูปสี่เหลี่ยมและวงกลมเข้าด้วยกัน ชอบถามถึงตัวสะกดของคำ

อิสลิส (อุทัย ตัวใหญ่. 2549 : 35 ; อ้างอิงจาก Ellis. 1994 : 277) กล่าวว่า กระบวนการเขียนของเด็ก ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนด้วยกัน คือ

1. ขั้นก่อนเริ่มการเขียน (Prewriting) ขั้นนี้เตรียมความพร้อมในการเขียนคิดเกี่ยวกับหัวข้อที่จะเขียน นครุสังเกตุได้จากสิ่งที่เด็กมักชอบพูดถึง
2. ขั้นร่าง (Drafting) ขั้นนี้มีความสำคัญมาก คือการเปิดโอกาสให้เด็กพูดเกี่ยวกับสิ่งที่เขาคิดออกแบบที่จะเขียน และร่างงานเขียน
3. ขั้นแก้ไข (Revising) เป็นขั้นให้เวลาเด็กตัดสินใจแก้ไขงานเขียนของตน ครูให้คำแนะนำ โดยกระตุ้นให้เด็กได้คิดหลายแง่มุม
4. ขั้นปรับปรุง (Editing) เป็นขั้นสุดท้าย เด็กต้องอ่านทบทวน ตรวจตัวสะกด รูปแบบการเขียนเครื่องหมายต่างๆ และอื่นๆ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจงานเขียนยิ่งขึ้น

ราศี ทองสวัสดิ์ (2537 : 29) กล่าวว่า การสอนหนังสือในระดับปฐมวัยส่วนใหญ่ นั้นจะเป็นในลักษณะที่ครูเริ่ม สอนอ่าน-เขียนเร็ว แต่เด็กก็ได้เรียนรู้ไปด้วย การจะเรียนอ่าน-เขียนได้ช้าหรือเร็วย่อมเป็นไปตามพัฒนาการของเด็ก

นักการศึกษากล่าวสรุปได้ว่า ลักษณะและพัฒนาการเขียนเด็กปฐมวัย จะเริ่มจากการวาดรูปเพื่อสื่อความคิด พัฒนามาสู่การขีดๆ เขียนๆ การคิดแบบการเขียนของตัวเองขึ้น การคัดลอกตัวอักษรจากแบบ เขียนโดยการคิดสะกิดได้ถูกต้องตามแบบการเขียนจริงซึ่งจะเหมือนการเขียนของผู้ใหญ่ กระบวนการเขียนของเด็กและผู้ใหญ่จะแตกต่างกันที่วุฒิภาวะ พัฒนาการและประสบการณ์

1.9 การเตรียมความพร้อมในการเขียนของเด็กปฐมวัย

ฮิลเดรith (อุทัย ด้วงใหญ่. 2549 : 36 ; อ้างอิงจากHildreath. 1950 : 327-330) ได้กล่าวถึงความพร้อมในการเขียนว่า การเขียนต้องประกอบด้วยปัจจัย 2 อย่าง คือ วุฒิภาวะทางการเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อ และวุฒิภาวะการรับรู้ เด็กที่ยังไม่บรรลุวุฒิภาวะในด้านหนึ่งด้านใดก็ตาม การเขียนของเขาก็จะไม่ได้ผลหนึ่งความพร้อมของการประสานระหว่างตากับมือนั้นมีความจำเป็นต่อการเขียนมาก

เบเกอร์ (อุทัย ด้วงใหญ่. 2549 : 36 ; อ้างอิงจากBaker. 1988 : 192) ได้ให้ความคิดเห็นสนับสนุนเกี่ยวกับความพร้อมในการเขียนโดยเห็นว่า ก่อนจะสอนเขียนผู้สอนควรพิจารณาถึงความพร้อมในด้านต่างๆ ของเด็กเสียก่อน หากยังไม่พร้อมก็หาทางส่งเสริมโดยจัดประสบการณ์เบื้องต้นไปสู่การเขียนให้กับเด็ก เมื่อเด็กมีความพร้อมทางสมองแล้ว สำหรับความพร้อมทางกล้ามเนื้อนั้นส่งเสริมได้โดยให้เด็กได้ฝึกใช้มือในงานต่างๆ เช่น วาดเขียน ปั้น เย็บ ถัก และสาน เป็นต้น

ดาวสัน (อุทัย ด้วงใหญ่. 2549 : 36 ; อ้างอิงจากDawson. 1957 : 391-392) ได้กล่าวถึงความพร้อมไว้ว่า วุฒิภาวะของการรับรู้ทางภาพเป็นปัจจัยสำคัญของความพร้อมทางการเขียน นั่นคือ เด็กพร้อมที่จะเขียนก็ต่อเมื่อสามารถที่จำแนกภาพที่เขาเห็นได้ว่าเป็นภาพอะไร และการเขียนมิใช่จะเป็นแต่เพียงกระบวนการของการใช้แรงงานทางกล้ามเนื้อ หรือเป็นการตอบสนองกิริยาสะท้อนขึ้นเท่านั้น แต่เป็นกระบวนการแห่งการคิด เป็นกระบวนการที่ต้องใช้กิจกรรมของระบบประสาทส่วนกลางด้วย

ราตี ทองสวัสดิ์ (2527 : 182) ได้กล่าวถึงจุดประสงค์ในการเตรียมความพร้อมให้กับเด็กปฐมวัยเกี่ยวกับการเขียน ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาทักษะในการแสดงออกทางความคิดของตน
2. เพื่อพัฒนากล้ามเนื้อละเอียด เช่น นิ้วมือ ให้สามารถจับดินสอ หรือสีเทียนไปในทิศทางที่ต้องการ
3. เพื่อพัฒนาประสาทสัมผัสระหว่างมือกับตา ซึ่งอาจฝึกด้วยเครื่องเล่นที่ต้องเล่นด้วยมือ เช่น การเล่นเกมตัดต่อ การเล่นเกมไม้บล็อก เป็นต้น นอกจากนี้ก็อาจฝึกโดยการให้ทำงานศิลปะ เช่น การปั้น การวาดภาพด้วยสีน้ำ การวาดภาพด้วยสีเทียน ฯลฯ
4. เพื่อพัฒนาการเคลื่อนไหวสายตาคายจากซ้ายไปขวา ให้ทราบว่าคุณลักษณะของหนังสือไทยจะเริ่มอ่าน เขียน จากซ้ายไปขวาในบรรทัดตัวอักษรที่ถูกต้อง เมื่อจบบรรทัดที่หนึ่งก็จะเลื่อนลงมาเขียนในบรรทัดที่สอง ต่อไป

นักการศึกษากล่าวสรุปได้ว่า การเตรียมความพร้อมในการเขียน เพื่อเป็นการฝึกประสบการณ์พื้นฐานที่จะนำเด็กไปสู่การเรียนรู้ภาษาของชั้นประถมศึกษาได้ดียิ่งขึ้น โดยไม่เร่งรัดให้เด็กเขียนเมื่อเด็กยังไม่มีความพร้อม แต่จะส่งเสริมพัฒนาการเขียนตามวัยและความ

ต้องการของเด็กอย่างค่อยเป็นค่อยไป ทั้งนี้จะทำให้เด็กรักการเรียนรู้ การเขียน ปัญหาการอ่าน-เขียน ไม่ได้ในระดับประถมศึกษาหรือระดับที่สูงขึ้นจะลดน้อยลง

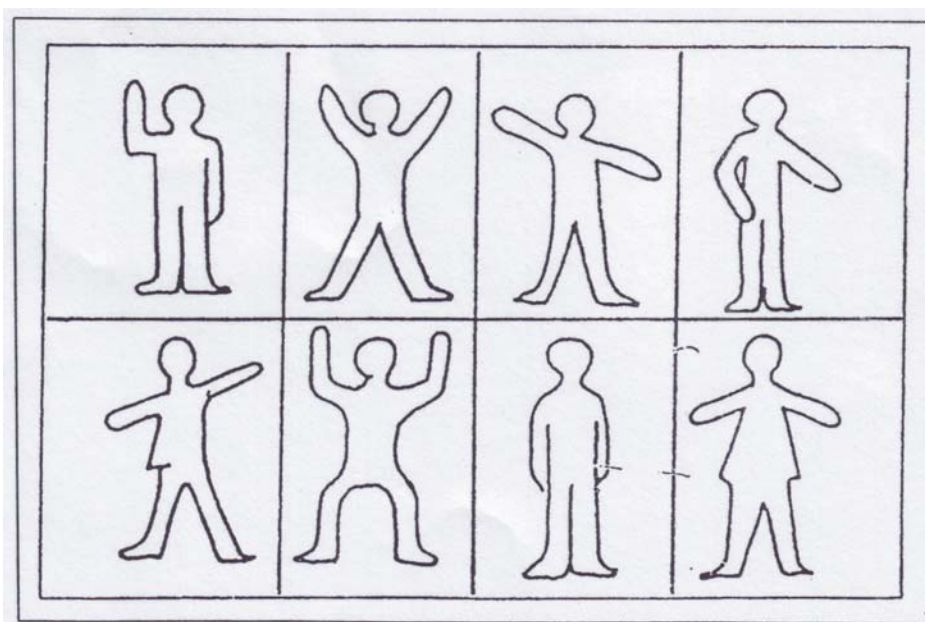
1.10 แนวทางส่งเสริมพฤติกรรมการเขียนสำหรับเด็กปฐมวัย

มอร์โรว์ (รัฐจวน ประโมจน์ย์. 2544 : 33 ; อ้างอิงจากMorrow. 1993 : 245) กล่าวว่า แนวทางส่งเสริมพฤติกรรมการเขียนให้กับเด็กปฐมวัยสามารถทำได้ ดังนี้

1. ควรจัดสิ่งแวดล้อมให้มีอุปกรณ์ที่หลากหลายสำหรับเด็กได้ฝึกเขียน
2. ควรจัดกิจกรรมที่สนุกสนานให้เด็กได้เข้าร่วมเพราะเด็กจะทำผลงานจากประสบการณ์ที่เขาพอใจ
3. เด็กจะสังเกตการเขียนของผู้ใหญ่เสมอทั้งขณะทำงานและในเวลาว่าง เพราะฉะนั้นผู้ใหญ่ควรทำตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็ก
4. เด็กต้องการโอกาสและวัสดุอุปกรณ์จะเขียนด้วยตัวเอง
5. บางครั้งเด็กต้องการความช่วยเหลือในการตัดสินใจที่จะเขียน อย่าปล่อยให้เด็กเขียนคนเดียว
6. เด็กจะให้ความหมายสิ่งที่เขาเขียนขึ้น เช่น ตัวหนังสือ คำ เป็นต้น
7. ในการเขียนของเด็กโดยมากมักจะมีความหมายในการสื่อสาร ดังนั้นต้องให้ความสนใจ
8. เด็กควรได้รับการสนับสนุนในระยะยาวทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม อาจจะโดยการให้เขียนบันทึก เขียนการ์ด เขียนบัตรอวยพรในโอกาสต่างๆ เขียนคำ เขียนสัญลักษณ์ เขียนประกาศ เขียนเรื่องราว และเขียนหนังสือ เป็นต้น
9. ควรอ่านเรื่องราวที่หลากหลายให้เด็กฟัง เพราะอาจเป็นการจุดประกายความคิดของเด็ก
10. ควรหาโอกาสที่เหมาะสมในการสอนเด็กเขียน
11. ควรเปิดโอกาสให้เด็กได้เขียนคำจากนต้นแบบ

นิตยา ประพฤติกิจ (2539 : 174-175) ได้กล่าวถึงกิจกรรมที่ส่งเสริมการเขียนดังต่อไปนี้

1. การฝึกใช้กล้ามเนื้อเล็ก (Small Muscles) ได้แก่ การเล่นปั้นหมุดบนแผ่นบอร์ด การตัด การต่อภาพ การร้อยลูกปัด การผูกเชือก การรูดเชิ็บ การวาดและระบายสี
2. การฝึกเคลื่อนไหวโดยใช้ส่วนของร่างกาย จะช่วยให้เด็กสังเกต ได้รู้และเข้าใจ คำว่า “สูง” “ต่ำ” และทิศทาง รู้จักรูปร่างและเส้น (เส้นตรง) การหมุนแขน (วงกลม) การยกขา ขึ้นตรง หรือครูอาจให้เด็กเลียนแบบท่าทางตามรูปที่ครูชี้ให้ดู บัตรควรมีขนาดใหญ่พอสมควรและมีท่าทาง ดังภาพประกอบ 17

ภาพประกอบ 17 บัตรรูปร่างคนเพื่อให้เด็กเลียนแบบท่าทาง

3. การความเข้าใจเรื่อง “ชาย-ขาว” โดยครูบอกให้เด็กใช้อวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่งเคลื่อนไหว การผูกกริบบิ้นหรือลูกกระดิ่งที่ข้อเท้าหรือมือของเด็ก

4. การเล่นเกมที่อาศัยการใช้นิ้ว เช่น การตบลิ้นกลพลาสติกขนาดเล็กและขนาดกลาง การใช้แผ่นกระดานแม่เหล็ก

5. การเล่นเกม เช่น เกมปฏิบัติตามคำสั่ง การเล่นเกมที่ต้องอาศัยนิ้วมือ

6. การฝึกเรียงตัวพยัญชนะ ครูแจกซองให้เด็กแต่ละคนเพื่อประสมตัวอักษรตามชื่อของตนเอง หรือแจกตัวเลขให้เรียงก็ได้ ถ้าโรงเรียนมีกระดานและตัวอักษรแม่เหล็กก็สามารถใช้ตัวอักษรหรือตัวเลขเรียงบนกระดานนี้ได้ นอกจากนี้ครูอาจใช้ตัวอักษรที่ทำด้วยไม้พลาสติกหรือกระดานแข็ง เพื่อให้นักเรียนลากเส้นตามแบบ

7. การเรียงชื่อสิ่งของ ครูจัดสิ่งของไทยให้เรียงจากซ้ายไปขวา หรือจากบนลงล่างและเรียกเด็กให้ชี้ พร้อมทั้งบอกชื่อสิ่งของนั้นตามลำดับที่วาง

8. การวาดภาพ

8.1 ควรให้เด็กวาดภาพให้เสร็จ อย่างน้อยสักส่วนหนึ่งก็ยังมีดี

8.2 ให้เด็กลากเส้นตามสลับประ

8.3 ให้เด็กเขียนในอากาศ หรือ ใช้นิ้วจุ่มน้ำเขียนบนพื้นซีเมนต์

8.4 ให้ลากเส้นต่อภาพให้สมบูรณ์

8.5 การโยงเส้นจับคู่ เช่น ระหว่างแม่กับลูก (ของสัตว์ชนิดต่างๆ)

รองเท้า แบบต่างๆ

9. การติดป้ายชื่อ นอกจากเด็กมีป้ายชื่อติดเสื้อแล้ว ครูควรจัดทำป้ายชื่อนักเรียน เพื่อให้นักเรียนหยิบไปแขวนบนแผ่นกระดาน ซึ่งครูเขียนชื่อศูนย์การเรียนรู้ต่างๆ ไว้ เด็กจะต้องตัดสินใจก่อนว่าจะเลือกเล่นศูนย์ใด แล้วจึงนำป้ายชื่อตนไปแขวนหรือถ้ามีป้าย “อาสาสมัครในวันนี้” ก็ให้เด็กนำไปแขวนด้วย

10. ศิลปะ เช่น ให้เด็กละเลงสี แล้วใช้นิ้วเขียน (Finger Painting) ลงบนสีเรียบๆ นั้นหรือเขียนบนทราย การปะเศษกระดานเป็นรูปต่างๆ เป็นตัวอักษร การขยำกระดาน การสานกระดานหรือไหมพรมเส้นโตๆ ก็ได้

นิตยา ประพฤติกิจ กล่าวเสริมว่า ครูควรเขียนชื่อเด็กลงบนมุมซ้ายของแผ่นงานศิลปะ และเขียนที่ขาวของของเด็ก เช่น ตู๋เก็บของ สมุด ฯลฯ เพื่อให้เด็กเรียนรู้ลักษณะอักษรว่าแบบนี้หมายถึงชื่อของตน ครูควรนั่งข้างๆ เด็กและเขียนอย่างสวยงามและประณีต เพื่อเป็นแบบอย่างแก่เด็กไม่ควรนั่งตรงข้ามกับเด็กหรือนั่งเฉยๆ เพราะเมื่อเด็กมองไปจะเห็นตัวอักษรในอีกรูปแบบหนึ่ง เด็กๆ มีความภูมิใจที่เห็นผลงานของตนเองและต้องการเห็นชื่อของตนปรากฏอยู่บนสิ่งนั้น ถ้าเด็กยังเล็กและเขียนชื่อตนเองไม่ได้ ครูควรเขียนให้และเขียนอย่างสวยงามด้วย ส่วนผู้ปกครองควรมีทัศนคติที่ดีต่อการเขียนของลูกไม่ว่าจะขยุกขยิกหรือไม่ก็ตามเพราะนั่นคือพื้นฐานขั้นต้นของการเขียน จัดหากระดาน ดินสอไว้ให้ลูกพร้อมเสมอ ให้ลูกวาดภาพ พ่อแม่เขียนคำบรรยายคำบอกเล่าของลูก ช่วยเหลือเมื่อลูกต้องการ เขียนจดหมายขึ้นชมลูกเมื่อต้องการขีดเขียนชื่อลูก (หรือคำอื่นๆ ที่ลูกสนใจ) ให้ลูกได้เห็น เป็นต้น

พีเตอร์เซ็น (อุทัย ด่วงใหญ่. 2549 : 39 ; อ้างอิงจาก Petetsen. 1996 : 147) กล่าวว่า ครูควรเชิญชวนให้เด็กเขียน มากกว่าที่จะยื่นมือเข้าไปช่วยเขียน และควรจัดอุปกรณ์การเขียนให้เด็กสามารถหยิบใช้ได้ง่าย เช่น ในศูนย์การเรียนรู้ ควรเป็นศูนย์ที่มีชั้นวางหนังสือ มีกระดานหลากหลายชนิดทั้งมีเส้นและไม่มีเส้นให้เด็กเลือกใช้ จัดเตรียมกรรไกร ปากกา ดินสอ และสีดินสอ อาจจะเตรียมของจดหมาย การ์ด ให้เด็กเลือกใช้แล้ว และพจนานุกรมวางไว้ที่ชั้นหนังสือด้วย พื้นที่ที่ใช้เขียนควรเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมกับเด็ก เด็กสามารถที่จะพูดคุยและทำงานได้มีโต๊ะ เก้าอี้สำหรับนั่งเขียนเหมาะสมและพอเพียงกับเด็ก ครูอาจอ่านเรื่องให้เด็กฟัง เพราะประสบการณ์ที่เด็กได้ฟังสามารถนำมาเขียนได้

บริเวอร์ (อุทัย ด่วงใหญ่. 2549 : 39 ; อ้างอิงจาก Brewer. 1995 : 220) กล่าวถึงบทบาทครูในการส่งเสริมการเขียนว่า ครูจะต้องจัดสิ่งแวดล้อมที่เต็มไปด้วยภาษาเขียน เช่น หนังสือ นิตยสาร หนังสือพิมพ์รายวัน ป้ายจราจร ตัวหนังสือบนโทรทัศน์ ฉลากสิ่งของเครื่องใช้ ฯลฯ ครูควรกระตุ้นให้เด็กมีความกล้าเสี่ยงกล้าที่จะเขียน ครูไม่ควรให้เกรดเด็กในการฝึกเขียน ทั้งครูและผู้ปกครองควรให้กำลังใจเด็กที่จะคิดแบบการเขียนของตนเองขึ้น และเน้นความสำคัญของความหมายมากกว่าความถูกต้องของตัวสะกด

พูนสุข บุญยสวัสดิ์ (2532 : 53-54) กล่าวว่า ครูควรจัดห้องให้เด็กเขียนอยู่ในท่าเลที่เงียบสงบไม่มีเสียงอึกทึก หรือผู้คนพลุกพล่าน มีแสงสว่างพอเพียงไม่จ้าจนเกินไป และควร

ให้แสงสว่างเข้าทางซ้ายมือของเด็ก หรือจากทางด้านบนมิใช่ส่องทางด้านขวาหรือตรงหน้าของเด็ก เพราะจะทำให้เกิดเงามือบังการเขียนของเด็ก แต่ถ้าเด็กถนัดมือซ้ายควรให้แสงสว่างเข้าทางขวามือของเด็ก

นักการศึกษากล่าวสรุปได้ว่า แนวทางส่งเสริมพฤติกรรมการเขียนให้แก่เด็กปฐมวัย ทั้งครูและผู้ปกครองต้องร่วมมือกันในการจัดสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็กให้ประกอบไปด้วยอุปกรณ์ที่ส่งเสริมการเขียนอย่างหลากหลาย ในการจัดกิจกรรมต่างๆ ควรคำนึงถึงการบูรณาการทักษะการเขียนเข้าด้วย เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริงในสิ่งแวดล้อมที่มีความหมายควรจัดให้เด็กมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นได้มีโอกาสสำรวจ ค้นคว้า ทดลอง เพื่อพัฒนาเด็กให้มีคุณสมบัติของการเป็นผู้ส่งสาร และรับสารอย่างมีประสิทธิภาพ ควรเป็นตัวอย่างการเขียนที่ดีให้กับเด็ก ให้แรงเสริมทางบวก พูดคุยซักถามถึงสิ่งที่เด็กเขียน ตอบคำถามเมื่อเด็กสงสัยและประการสำคัญ ควรเป็นนักสังเกตที่ดีว่าเด็กสนใจอะไร เพื่อที่จะเชิญชวนให้เด็กเขียนเกี่ยวกับสิ่งนั้น

1.10 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียน

งานวิจัยต่างประเทศ

สัทม์ (อุทัย ดั่งใหญ่. 2549 : 40 ; อ้างอิงจากSchum. 1995 : A) ได้ศึกษาธรรมชาติในการเขียนของเด็กปฐมวัย อายุ 4-5 ปี จำนวน 14 คน ใช้เวลาในการศึกษา 9 เดือน ขณะอยู่ที่บ้านและโรงเรียนโดยให้เด็กเขียนภาพพร้อมกับครอบครัว ครูและเพื่อร่วมชั้นซึ่งแบ่งการเขียนออกเป็น 2 แบบ คือการเขียนที่เป็นทางการ เช่น การเขียนถึงครูประจำชั้น เขียนที่เกี่ยวกับหน้าที่ของตน เป็นต้น และการเขียนที่ไม่เป็นทางการ เช่น การเขียนสร้างสรรค์กับเพื่อน นอกเหนือหลักสูตร เป็นต้น และการเขียนที่ไม่เป็นทางการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

บลัด (อุทัย ดั่งใหญ่. 2549 : 40 ; อ้างอิงจาก Blood. 1996 : Abstract) ได้ศึกษาความสามารถทางภาษาของเด็กอายุ 3-5 ปี จำนวน 67 โรงเรียน โดยการทดสอบพัฒนาการทางภาษาการรับรู้ การเขียนและมีการศึกษา ระยะยาว ผู้ปกครองของเด็กเข้าร่วม 56 คน เข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนของเด็ก จากการศึกษาพบว่าการเรียนรู้ภาษาของเด็กขึ้นอยู่กับความสนใจของเด็ก และเจตคติของผู้ปกครองในกระบวนการเรียนรู้เพื่ออ่านออกเขียนได้และส่งเสริมให้เด็กเขียนชื่อตนเองจะทำให้มีความสามารถในการเรียนรู้ การอ่านเขียนได้อย่างมีความหมาย เพราะชื่อของเด็กถูกเรียกอยู่เป็นประจำทุกวัน และเป็นคำที่สามารถนึกภาพได้ หากสามารถเขียนชื่อตนเองได้จะเป็นแนวทางขยายความสามารถในการรับรู้คำอื่นต่อไป

หลุยส์ (พรพรรณ ราไพโรจิพงศ์. 2550 : 22 ; อ้างอิงจากLouise S. 1993 : Abstract) ได้ศึกษานิยามการวาดและการเขียนของเด็กวัยก่อนเรียนที่แสดงบนกระดาน วัย 3 และ 4 ปี จำนวน 40 คน สิ่งที่เด็กแต่ละคนเขียนหรือวาดบนกระดาน ทำการทดลองการแสดงการวาดภาพและการเขียน 80 ครั้ง และสังเกตวัสดุที่เด็กนำมาใช้และทำทางที่แสดงออกมาในการศึกษาครั้งนี้ เด็ก 40 คนมีความสามารถในการกำหนด การวาดและเขียนแต่ไม่สามารถแยก

ทั้งสองประเภทออกจากกันได้ หลักของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือการพัฒนาและใช้ระบบรหัส สำหรับการวิเคราะห์การแสดงการวาดและการเขียนของเด็กเล็กๆ ระบบรหัสมีความสามารถเป็นเครื่องมือสำหรับการใช้และความรู้ของการวาดและการเขียนของเด็กเล็กๆ ระบบรหัส มีความสามารถเป็นเครื่องมือสำหรับการใช้และความรู้ของการวาดและการเขียนของเด็กเล็กๆ

เฮเลน มาลีริน (พรพรรณ ไร่ไพจิพงศ์. 2550 : 23 ; อ้างอิงจากHelene Marilynn. 2003 : Abstract) ได้ศึกษาองค์ประกอบทักษะการเขียนของเด็กปฐมวัยกับความสามารถในการพิมพ์เฉลี่ย และต่ำกว่าการพิมพ์เฉลี่ยกับเด็กเกรด 1 และเด็กเกรด 2 ซึ่งได้แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ตามคะแนนจากระบบทดสอบลายมือ เด็กทั้งสองกลุ่มได้รับมอบหมายให้ทำงาน 4 อย่างคือ การเขียนแบบรูปแบบเรขาคณิต รูปแบบการจับคู่ ตัวอักษรกลับด้านและการสัมผัสลายนิ้วมือตามลำดับ สรุปได้ว่า เด็กเกรด 1 และเด็กเกรด 2 กลุ่มคะแนนการพิมพ์เฉลี่ยมีความชำนาญในทักษะการพิมพ์ในเรื่องการสัมผัส ลายนิ้วมือและจับคู่รูปภาพ รูปแบบมากกว่าเด็กที่อยู่ในกลุ่มต่ำกว่า คะแนนการพิมพ์เฉลี่ย แสดงว่าคำสั่งตรงของการพิมพ์ตัวอักษรพัฒนาปริมาณและคุณภาพของตัวอย่างการเขียน

งานวิจัยในประเทศ

ประไพ แสงดา (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่องที่มีต่อความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักเรียนชาย-หญิง อายุระหว่าง 4-5 ปี จำนวน 15 คน ผลการวิจัยพบว่าความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยในแต่ละช่วงระยะเวลาของการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่องมีการเปลี่ยนแปลงขึ้นความสามารถด้านการเขียนสูงขึ้น

รัฐจวน ประโมจันย์ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพที่มีต่อความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักเรียนชาย-หญิง อายุระหว่าง 4-5 ปี จำนวน 10 คน ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยก่อนการจัดกิจกรรมและระหว่างการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบภาพในแต่ละช่วงสัปดาห์มีความสามารถด้านการเขียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

นฤมล เจียบแหลม (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักเรียนชาย-หญิง อายุระหว่าง 4-5 ปี จำนวน 10 คน ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติมีพัฒนาการด้านการเขียนสูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

อนงค์ วรพันธ์ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพัฒนาการอ่านและการเขียนของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่านิทานประกอบการทำสมุดเล่มเล็ก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักเรียนชาย-หญิง อายุระหว่าง 5-6 ปี ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัด

กิจกรรมเล่านิทานประกอบการทำสมุดเล่มเล็กรายบุคคล กิจกรรมการเล่านิทานประกอบการทำสมุดเล่มเล็ก และกิจกรรมเล่านิทานแบบปกติ มีพัฒนาการอ่านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เด็กปฐมวัยก่อนการจัดกิจกรรมเล่านิทานประกอบ การทำสมุดเล่มเล็ก รายบุคคลรายกลุ่ม และกิจกรรมการเล่านิทานแบบปกติ มีพัฒนาการทางภาษาด้านการเขียนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า ในการส่งเสริมและพัฒนาการเขียนให้กับเด็กปฐมวัย สามารถส่งเสริมและพัฒนาการเขียนได้ด้วยการจัดกิจกรรมการเขียนที่เปิดโอกาสให้เด็กเขียนสื่อสารตามความคิดออกมาตามความต้องการของเด็ก และเป็นไปตามพัฒนาการตามวัยให้เด็กได้เป็นผู้คิดเอง ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง นั่นคือการจัดกิจกรรมที่เน้นเด็กเป็นศูนย์กลางครู และผู้ปกครองจะเป็นเพียงผู้ที่คอยอำนวยความสะดวก จัดเตรียมอุปกรณ์ และให้การเสริมแรงกระตุ้นโดยการถามให้เด็กได้คิด ถือเป็นการส่งเสริมการเขียนอย่างแท้จริง

กิจกรรมหนึ่งที่น่าสนใจจะส่งเสริมการเขียนให้แก่เด็กได้เป็นอย่างดีอย่างดี คือการวาดภาพอิสระ เพราะเป็นกิจกรรมที่เน้นเด็กเป็นศูนย์กลางและเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ขีดเขียนด้วยตัวเองตามความต้องการเด็กสามารถวางแผนงานเขียน คิดรูปแบบการเขียนของตนเองได้ สามารถแก้ไขปรับปรุงงานเขียนของตนเองได้เมื่อไม่พอใจหรือค้นพบการเขียนที่ดีกว่า ครูจะคอยให้กำลังใจและอำนวยความสะดวกต่างๆ ให้คำปรึกษา แนะนำเมื่อเด็กต้องการ

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวาดภาพของเด็กปฐมวัย

2.1 ความหมายของการวาดภาพของเด็กปฐมวัย

จิตทวารรณ เตือนฉาย (2541 : 31) การวาดภาพเป็นกิจกรรมหนึ่งที่มีคุณค่าสำหรับเด็กปฐมวัยเพราะนอกจากจะช่วยให้เด็กผลิตเพลีนแล้ว ในขณะที่เด็กกำลังวาดเด็กจะได้ฝึกการสังเกตจำแนก และเปรียบเทียบ ช่วยให้เด็กได้เรียนรู้ในเรื่องต่างๆ โดยผ่านประสบการณ์ตรง

ปิยะชาติ แสงอรุณ (2526 : 49-52) ได้กล่าวว่ากิจกรรมการวาดภาพเป็นกิจกรรมทางศิลปะที่จัดให้แก่เด็กในลักษณะเชิงของเล่นเด็กจะมีความสนใจ สนุกสนานผลิตเพลีน เกิดความรู้สึกเหมือนได้เล่นของเล่น ขณะเดียวกันเด็กจะเกิดการพัฒนาในด้านการเรียนรู้ ความคิดสร้างสรรค์ ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อมือกับความคิดเด็กจะสามารถแสดงออกถึงการรู้จักของตนเอง นอกจากนี้ยังเป็นกระบวนการสร้างความสุนทรีย์ให้เกิดขึ้นในจิตใจ-ความรู้สึกของเด็กอันเป็นพื้นฐานที่สำคัญในพัฒนาสติปัญญาและความเจริญเติบโตของเด็กต่อไป

เลิศ อานันท์ (2523 : 138) ได้ให้ความหมายของการวาดภาพว่า เป็นกิจกรรมที่แสดงออกว่าสติปัญญา ที่สามารถถ่ายทอดและสื่อความหมายได้ง่าย เป็นภาษาสากลที่ทั้งเด็กและผู้ใหญ่สามารถแปลความหมาย และเข้าใจได้อย่างแจ่มชัด ภาพวาดจึงมีความหมายต่อเด็กๆ มาก เพราะเด็กยอมพอใจเมื่อได้วาดภาพต่าง ๆ

บุญไท เจริญผล (2533 : 13) กล่าวถึงการวาดภาพไว้ว่า การวาดภาพอย่างหนึ่งของเด็กที่จะนำเด็กไปสู่การแสดงออกทางความคิด ความคิดทั้งหมดย่อมมีความหมายสำหรับเด็กและเป็นวิถีทางการเรียนรู้ทางหนึ่ง ซึ่งได้จากการรับรู้ สังเกต และการทำความเข้าใจ กับสิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัว

อารี สุทธิพันธ์ (2528 : 108) กล่าวถึง การวาดภาพตามความหมายของการกระทำหมายถึง การลาก ขูด ขีด เขียนด้วยวัสดุหรือเครื่องเขียนต่างๆ เช่น ดินสอ ปากกา ชอล์ก ฯลฯ บนระนาบรองรับซึ่งเป็นดิน โลหะ กระดาษ กระดาน หรือวัสดุอื่นๆ ซึ่งมีผิวหน้าเรียบแบบโค้ง โดยทำให้เห็นรูปร่างด้วยเส้น รูปร่างที่เกิดจากเส้นนี้อาจเกิดจากเส้นตรง เส้นโค้ง เส้นหยัก ฯลฯ ทั้งนี้อาจมีน้ำหนักอ่อนแก่ของเส้นเท่ากัน หรือมีน้ำหนักอ่อนแก่ของเส้นต่างกันก็ได้ ที่สำคัญที่สุดก็คือ รูปร่างที่เกิดจากเส้นนี้มีลักษณะ 2 มิติ คือ กว้างและยาว หากผู้วาดต้องการให้มีความรู้สึกว่ามีลักษณะ 3 มิติ คือ กว้าง ยาว และลึก ก็กระทำได้โดยเส้นหลายๆ เส้นตามวิธีการแรเงา

นักการศึกษากล่าวสรุปได้ว่า การวาดภาพของเด็กปฐมวัยเป็นการแสดงออกของเด็กที่สนองการเจริญเติบโตตามธรรมชาติ ที่สามารถถ่ายทอดและสื่อความหมายได้ง่าย ขณะเดียวกันเด็กจะเกิดการพัฒนาในด้านการเรียนรู้ และทักษะความสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อกับความคิดเด็กผ่านการลาก ขูดขีด เขียนด้วยวัสดุหรือเครื่องเขียนต่างๆ เช่น ดินสอ ปากกา ชอล์ค ฯลฯ บนโลหะ กระดาษ กระดานหรือวัสดุอื่นๆ ที่นำมาวาดภาพได้

2.2 ความสำคัญของการวาดภาพของเด็กปฐมวัย

ผดุง พรหมมูล (วิรุณ ตั้งเจริญ. 2526 : 11 ; อ้างอิงจาก ผดุง พรหมมูล .2524) กล่าวว่า การวาดภาพเป็นการเรียนรู้เร็วที่ดีวิธีหนึ่งเพราะการที่ได้วาดภาพสิ่งต่างๆ ได้อย่างน้อยต้องการสังเกต และทำความเข้าใจจึงสะท้อนออกมาเป็นภาพได้

ชวลิต ดาบแก้ว และสุดาวดี เหมทานนท์ (2525 : 30-31) กล่าวว่า เด็กเริ่มทดลองกับวัสดุหลายๆ อย่างในชั้นเด็กเล็ก เป็นความเจริญตามธรรมชาติ เป็นระยะที่เด็กเริ่มรู้จักว่าตนสามารถถ่ายทอดความคิดความเข้าใจของตนโดยการวาดระบายชอล์ค ปั้น หรือระบายสีด้วยมือ ครั้งแรกเด็กจะวาดเปะปะไม่เป็นตัวตน ต่อมาจะเริ่มเจริญขึ้นและเข้าใจความหมายของการวาดของตน เด็กจะค่อยๆ วาดรูปเป็นรูปร่าง แต่การจัดภาพในกระดาษยังไม่เป็นระเบียบการจัดกระจายอยู่ทั่วไป

วิรุณ ตั้งเจริญ (วิรุณ ตั้งเจริญ 2526 : 11) กล่าวถึงการวาดภาพของเด็กปฐมวัยว่าเป็นการแสดงออกเพื่อแสดงพฤติกรรมที่สำคัญคือ เพื่อให้สัมพันธ์กับการเคลื่อนไหวร่างกาย เพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน และเพื่อเรียนรู้การสร้างสรรค์และเรียนรู้สิ่งแวดล้อม

กุศล สุจรรยา (วิรุณ ตั้งเจริญ 2527 : 181 อ้างอิงมาจาก กุศล สุจรรยา 2523) กล่าวว่า การวาดภาพของเด็กมีปัจจัยสำคัญ 2 ประการ คือ เด็กต้องรู้จักสิ่งที่วาดและต้องมีความสัมพันธ์กับสิ่งที่วาด

ฉัตรสุตา เขียรปรีชา (2537 : 13) การวาดภาพเป็นธรรมชาติอย่างหนึ่งของเด็กที่จะนำเด็กไปสู่การแสดงออกทางความคิด ความคิดทั้งหมดนี้ย่อมมีความหมายสำหรับเขา และวิถีทางการเรียนรู้ทางหนึ่ง ซึ่งได้จากการรับรู้ การสังเกต และการทำความเข้าใจกับสิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัว

สมใจ ทิพย์ชัยเมธา และ ลออ ชุตติกร (2525 : 220) ได้กล่าวถึงคุณค่าของกิจกรรมการวาดภาพที่มีต่อเด็กปฐมวัยไว้ดังนี้

1. ช่วยผ่อนคลายอารมณ์ของเด็กมีความสุขเพราะได้แสดงออกตามความพอใจอย่างเต็มที่
2. ช่วยให้เด็กได้แสดงความคิด ความสนใจความถนัดตามธรรมชาติของเด็กออกมาอย่างเต็มที่
3. ฝึกทักษะการใช้มือของเด็กให้ชำนาญ
4. เป็นการปลูกฝังให้เด็กมีจินตนาการและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

นักการศึกษากล่าวสรุปได้ว่า ความสำคัญของการวาดภาพของเด็กปฐมวัย คือ เป็นธรรมชาติอย่างหนึ่งของเด็กที่จะนำเด็กไปสู่การแสดงออกทางความคิดและเป็นวิถีทางการเรียนรู้เร็วอีกวิธีหนึ่ง ซึ่งได้จากการรับรู้ การสังเกต นอกจากนี้ยังช่วยให้เด็กรู้สึกสนุกสนาน เพลินเพลิน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์แล้วยังเป็นการช่วยส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านทั้งด้านร่างกาย ด้านอารมณ์-จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา

2.3 การวาดภาพกับความเจริญเติบโตของเด็กปฐมวัย

วิรุณ ตั้งเจริญ (2526 : 49-52) กล่าวถึงการวาดภาพว่ามีส่วนสะท้อนให้เห็นพัฒนาหรือความเจริญเติบโตในด้านต่างๆ ดังนี้

1. ความเจริญเติบโตทางสติปัญญา การที่เด็กแสดงออกทางศิลปะในแต่ละวัยหรือแต่ละคนต่างกัน ย่อมแสดงความแตกต่างทางสติปัญญาด้วย ข้อแตกต่างนั้นอาจจะปรากฏในแง่ของรายละเอียด การแสดงรูปทรง การออกแบบหรือการแสดงจินตนาการ ข้อแตกต่างนี้สามารถพิจารณาได้จากความแตกต่างของวัย บุคคล หรือในแต่ละช่วงเวลา กระบวนการทำงานทางศิลปะนั้นจะเริ่มจากการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งเป็นประสบการณ์ บุรณาการ ประสบการณ์ ความคิดและจินตนาการเข้าด้วยกัน แล้วจึงสังเคราะห์เส้น รูปทรง สี ในขั้นสุดท้าย และย่อมเป็นกระบวนการเรียนรู้หนึ่งที่เหมาะสมกับวัยเด็กเป็นอย่างมาก
2. ความเจริญเติบโตทางอารมณ์ เมื่อเด็กรับรู้สะสมประสบการณ์และเรียนรู้้นนอกจากจะต้องปรับพฤติกรรมต่างๆ แล้ว ยังต้องปรับอารมณ์ของเขาอีกด้วย สำหรับ

พฤติกรรมการวาดภาพเด็กได้แสดงออกอย่างสนุกสนานเปลือย เพราะได้ถ่ายทอดประสบการณ์ ได้แสดงความสามารถและได้เห็นผลสำเร็จจากการแสดงออกของตน สิ่งเหล่านี้จะช่วยพัฒนาอารมณ์ของเด็กได้อย่างดีเยี่ยม ทั้งความสนใจ ความกระตือรือร้นและความตั้งใจอย่างแน่วแน่ในการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งเท่ากับเป็นพัฒนาการความเชื่อและความมั่นคงทางอารมณ์ในการทำงาน เพราะเด็กจะมีความพร้อมในการเผชิญกับสิ่งแปลกใหม่เกิดความรู้สึกว่าเรื่องปกติธรรมดาในการที่จะพาตัวเองเข้าไปสู่สิ่งต่างๆ หรือปัญหาต่างๆ

3. ความเจริญเติบโตทางร่างกาย การวาดภาพกับความเจริญเติบโตทางร่างกาย เป็นการแสดงออกที่ชี้ให้เห็นความสามารถของการใช้สายตาที่สัมพันธ์กับความเคลื่อนไหวในส่วนที่ต้องใช้ทักษะในการควบคุมทิศทางลากเส้น การเจริญเติบโตของร่างกาย จะทำให้มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการวาดที่เริ่มจากการขีดเขียน (Scribbling Stage) เป็นเส้นยุ่งๆ ไปสู่ความสามารถควบคุมเส้นให้เป็นระเบียบขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งการเคลื่อนไหวของเส้นจะเป็นอย่างซ้ำๆ อยู่ในระยะหนึ่ง แล้วจึงสามารถลากเส้นให้เป็นรูปทรงให้ปรากฏขึ้นและเมื่อเด็กเจริญเติบโต พัฒนาการทางทักษะการเคลื่อนไหวจะทำให้รูปแบบการวาดภาพพัฒนาจากเส้นที่วาดเป็นรูปร่างๆ ไปสู่รูปร่างที่เลียนแบบของจริงมากขึ้น

4. ความเจริญเติบโตทางสังคม การวาดภาพของเด็กเปรียบเสมือนเป็นการถ่ายทอดสารหรือสาระ (Message) ซึ่งส่วนใหญ่จะเน้นสาระที่เกี่ยวข้องกับความคิดคำนึงส่วนตัว สิ่งแวดล้อมและสังคมโดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องสังคมนั้น นอกจากจะเป็นสื่อสารให้รับรู้ถึงการที่เด็กมีความคิด มีความสัมพันธ์กับสังคมอย่างไรแล้ว ยังเน้นให้เด็กคิดคำนึงถึงสังคมรอบตัว ความสัมพันธ์ที่เขาพึงมีต่อสังคมและการทำงานร่วมอีกด้วย

5. ความเจริญเติบโตการรับรู้ สมรรถภาพทางการรับรู้เป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งในตัวเด็กในอันที่จะช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้และการสะสมประสบการณ์ที่ดี เพราะการรับรู้ที่มีสมรรถภาพย่อมเกี่ยวข้องกับประสาทสัมผัสโดยตรง การรับรู้ของเด็กในวัยนี้ส่วนใหญ่จะเป็นการรับรู้ทางสายตา โดยการรับรู้เกี่ยวกับวัสดุ รูปร่าง และบริเวณว่าง พัฒนาการรับรู้ทางสายตาจะเริ่มพัฒนาแยกแยะสิ่งต่างๆ จากการแยกแยะสีและรูปร่างในระยะแรก ต่อมาเมื่อเด็กมีพัฒนาการรับรู้มากขึ้นที่จะแสดงการรับรู้มากขึ้นจะแสดงการรับรู้ของบริเวณว่าง ซึ่งมีความสำคัญสำหรับเด็กจะสามารถนำพัฒนาการรับรู้บริเวณว่างที่ใช้ได้อย่างเหมาะสม สามารถถ่ายทอดความรู้สึกจากสิ่งที่ตนรับรู้ออกมาในพื้นที่ส่วนต่างๆ ของภาพให้มีความหมายและสัมพันธ์กันได้ ภาพที่วาดจึงประกอบด้วยการใช้บริการว่าง รูปร่าง สี สัน และความรู้สึก

6. ความเจริญเติบโตทางสุนทรียภาพ แสดงให้เห็นถึงประสาทสัมผัสที่ได้บูรณาการประสบการณ์ทั้งมวล ซึ่งเกี่ยวข้องกับความคิด ความรู้สึก และการรับรู้ผลจากการบูรณาการนี้สามารถที่จะพบได้จากเอกภาพของการจัดภาพที่ประสานกลมกลืนกัน และแสดงออกซึ่งความรู้สึกนึกคิดด้วยภาวะของบริเวณว่าง เส้น ลักษณะผิด และสี

7. ความเจริญเติบโตทางการสร้างสรรค์ จะเริ่มพัฒนาตั้งแต่เด็ก ทำเครื่องหมายได้ครั้งแรกและเรียกสิ่งนั้นว่า “ผู้ชาย” “บ้าน” หรือ “ภูเขา” ภาพที่เขาสร้างขึ้นมานี้ทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์จากการคิดสร้างสิ่งง่าย ๆ เหล่านี้จะนำไปสู่การสร้างสิ่งยาก ๆ ซึ่งจะผ่านขั้นตอนที่ซับซ้อนขึ้น อย่างไรก็ตามการสร้างสรรคงานของเด็กที่ต้องอาศัยเสรีภาพทางความคิดและการแสดงออกเป็นสิ่งประทับใจเด็กเสมอและย่อมสร้างความมั่นใจในการแสดงได้อย่างมาก และเมื่อต่างมีความมั่นใจเด็กก็พร้อมที่จะสร้างสรรค์งานใหม่ ๆ ได้ต่อไป

สำหรับ โลเวนเฟลด์ (ประสน จุมพรม. 2550 : 10 ;อ้างอิงจากLowenfeld. 1970 : 23-27) ได้กล่าวถึงการวาดภาพว่ามีส่วนสะท้อนให้เห็นพัฒนาการหรือความเจริญเติบโตในด้านต่างๆ ดังนี้

1. ความเจริญเติบโตทางด้านอารมณ์ (Emotional Growth) เน้นให้เห็นว่าการสร้างสรรค์ภาพนั้นมีความหมายและความสำคัญต่อเด็ก เราเด็กจะต้องใช้ความสามารถในการปรับตัวกับสถานการณ์แปลกใหม่หรือประสบกับปัญหาการรับรู้ที่ต่อเนื่อง เป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยประสบการณ์ที่กว้างและสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยในขณะที่สร้างสรรค์ภาพ และคุณภาพเหล่านี้จะแสดงให้เห็นได้ เช่น เด็กที่วาดภาพซ้ำๆ เหมือนกันตลอดเวลาย่อมแสดงว่า เด็กมีปัญหาในการแสดงออกเช่นเดียวกับกรณีผู้ใหญ่ให้เด็กลอกแบบรูปเรขาคณิตเป็นประจำ เด็กก็จะทำเช่นนั้นและทำได้ดี แต่เด็กเหล่านี้จะสูญเสียความมั่นใจในการแสดงออกทางศิลปะและการคิดเด็กที่รู้สึกมีอิสระ มีความมั่นใจในการแสดงออกจะสร้างสรรค์ภาพจากประสบการณ์แสดงออกทางเนื้อหาวัสดุที่ใช้ วาดภาพหลายแบบและไม่กลัวผิด หรือกังวลกับสิ่งที่ทำ ลักษณะเช่นนี้เป็นการแสดงถึงความเจริญเติบโตทางอารมณ์ของเด็ก

2. ความเจริญเติบโตทางด้านสติปัญญา (Intellectual Growth) การที่เด็กแสดงออกทางศิลปะในแต่ละวัย หรือแต่ละคนแตกต่างกัน ย่อมแสดงถึงความแตกต่างทางด้านสติปัญญาด้วย ข้อแตกต่างจะปรากฏในแง่ของรายละเอียด การแสดงรูปทรง การออกแบบ การระบายสี หรือจินตนาการข้อแตกต่างนี้สามารถพิจารณาได้จากความแตกต่างของวัยบุคคลหรือในแต่ละช่วงเวลา กระบวนการทำงานทางศิลปะนั้นจะเริ่มจากการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งประสบการณ์บูรณาการ ความคิด และจินตนาการเข้าด้วยกัน แล้วจึงสังเคราะห์เส้นรูปทรง สี

3. ความเจริญเติบโตทางด้านร่างกาย (Physical Growth) การวาดภาพกับความเจริญเติบโตด้านร่างกาย เป็นการสนองออกที่ชี้ให้เห็นความสามารถของการใช้สายตาที่สัมพันธ์กับการเคลื่อนไหวในส่วนที่ต้องใช้ทักษะในการควบคุมทิศทางลากเส้น การเจริญเติบโตของร่างกาย จะทำให้มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการวาดที่เริ่มจากขั้นขีดเขียน (Scribbling Stage) เป็นเส้นยุ่งๆ ไปสู่ความสามารถควบคุมเส้นให้เป็นระเบียบขึ้นเรื่อยๆ การเคลื่อนไหวของเส้นจะเป็นอย่างช้าๆ อยู่ระยะหนึ่ง แล้วสามารถลากเส้นให้เป็นรูปทรงให้ปรากฏขึ้น และเมื่อเด็กเจริญเติบโตพัฒนาการทางทักษะการเคลื่อนไหว จะทำให้รูปแบบการวาดพัฒนาจากเส้นที่วาดเป็นรูปง่าย ๆ ไปสู่รูปร่างที่เลียนแบบของจริงมากขึ้น

4. ความเจริญเติบโตทางด้านการรับรู้ (Perceptual Growth) โลเวนเฟลด์ กล่าวว่า ประสบการณ์ในชีวิตประจำวันที่ได้รับรู้ความหมาย และคุณภาพของสิ่งของต่างๆ จะแสดงให้เห็นได้จากประสบการณ์ที่ได้รับจากการใช้ประสาทสัมผัส การรับรู้ส่วนใหญ่จะเป็นการรับรู้ทางสายตา โดยการรับรู้เกี่ยวกับสี รูปร่าง (Form) และบริเวณว่าง (Space) พัฒนาการการรับรู้ทางสายตาจะเริ่มพัฒนาแยกแยะสิ่งต่างๆ จากแยกแยะสี การแยกกรูปร่างในระยะแรก ต่อมาเมื่อเด็กมีพัฒนาการของการรับรู้ทุกด้านมากขึ้น เด็กจะแสดงกับการรับรู้บริเวณว่าง ซึ่งเด็กรู้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของสิ่งแวดล้อม ระยะพัฒนาการเกี่ยวกับบริเวณว่างมีความสำคัญสำหรับเด็กมาก เหมือนกับว่าเมื่อเด็กเติบโตขึ้น เด็กจะสามารถนำพัฒนาการการใช้บริเวณว่างได้เหมาะสมขึ้น หรือสามารถถ่ายทอดความรู้สึกจากสิ่งที่ตนรับรู้ออกมาในพื้นที่ส่วนต่างๆ ของภาพให้มีความเหมาะสม และมีความสัมพันธ์กันได้ ภาพวาดจึงประกอบด้วยการใช้บริเวณว่าง รูปร่าง สี สันความรู้สึก โลเวนเฟลด์ กล่าวว่า เด็กที่มีการสังเกตดี จะรู้ว่าวัตถุต่างๆ ย่อมมีความต่างกัน ด้านรูปร่าง รูปทรง สี ความเรียบและขรุขระ ความรู้สึกต่อแสงและความมืด การรับรู้เหล่านี้ล้วนมาจากประสบการณ์ จากการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม สำหรับครูที่สอนเด็กเล็กๆ ควรจัดให้เด็กได้รับประสบการณ์จากการเล่น ที่จะพัฒนาการรับรู้ทางสายตา และมีความรู้สึกประสาทสัมผัสจากสิ่งที่แวดล้อม

5. ความเจริญเติบโตทางด้านสุนทรียภาพ (Social Growth) การวาดภาพเป็นการถ่ายทอดสารหรือสาระ ส่วนใหญ่จะเน้นเกี่ยวกับความคิดคำนึงส่วนตัว สิ่งแวดล้อม สังคม และในอีกแง่หนึ่งแสดงถึงการทำงานร่วมกันเมื่อเด็กเริ่มวาดลักษณะได้ในระยะแรก จะวาดคนที่ใกล้ชิด เช่น พ่อ แม่ ตัวเอง เพื่อน แต่เมื่อเด็กเติบโตขึ้น สิ่งที่จะวาดจะมาจากประสบการณ์ทางสังคมที่ไกลตัวออกไป ซึ่งแสดงว่าเด็กรับรู้โลกภายนอกที่กว้างขึ้น ประสบการณ์เหล่านี้จะเกิดจากการสะสมความรู้มีความสนใจต่อสิ่งต่างๆ เช่น เด็กวาดภาพคนดับเพลิง บุคคลอาชีพต่างๆ ในสังคม เป็นต้น

6. ความเจริญเติบโตทางด้านสุนทรียภาพ (Aesthetic Growth) พัฒนาการทางด้านสุนทรียภาพแสดงให้เห็นถึงประสามสัมผัสที่ได้บูรณาการประสบการณ์ทั้งมวลซึ่งเกี่ยวข้องกับ ความคิดความรู้สึก และการรับรู้ ผลจากบูรณาการนี้ สามารถที่จะพบได้จากการจัดภาพที่ประสานกลมกลืนเป็นเอกภาพ และแสดงออกซึ่งความรู้สึกนึกคิดด้วยภาวะของบริเวณว่าง เส้นลักษณะผิว และสี

7. ความเจริญเติบโตทางด้านการสร้างสรรค์ (Creative Growth) โลเวนเฟลด์ กล่าวว่า พัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก เริ่มพัฒนาตั้งแต่เด็กทำเครื่องหมายได้ครั้งแรก แล้วเรียกสิ่งที่เขาสร้างนั้นว่า “ผู้ชาย” “บ้าน” หรือ “ภูเขา” รูปที่เขาสร้างขึ้นมานี้ทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ จากการคิดสร้างสิ่งง่ายๆ เหล่านี้จะนำไปสู่การสร้างสิ่งยากๆ ซึ่งจะผ่านขั้นตอนที่ซับซ้อนยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามพัฒนาการทางด้านการสร้างสรรค์ต้องอาศัยเสรีภาพทางความคิดและการกระทำ เมื่อเด็กรู้สึกมีอิสระภาพและความกล้าที่จะแสดงออกมานั้นจากความคิด

จินตนาการ ความรู้สึกอิสระและมั่นใจ ที่สร้างสิ่งใหม่ๆ รวมถึงการใช้วัสดุในการสร้างสรรค์ด้วย เด็กที่ถูกขัดขวางหรือยับยั้งด้วยกฎเกณฑ์หรือข้อบังคับที่ไม่มีเหตุผล รวมถึงการใช้วัสดุในการสร้างสรรค์ด้วย เด็กที่ถูกขัดขวางหรือยับยั้งด้วยกฎเกณฑ์หรือข้อบังคับที่ไม่มีเหตุผล มักจะขาดความเชื่อมั่นในความคิดของตนเอง การแสดงออกมักเลียนแบบผู้อื่น

นักการศึกษากล่าวสรุปได้ว่า การวาดภาพของเด็กปฐมวัยเป็นการพัฒนาไปพร้อมกับการเจริญเติบโตทางด้านการมองเห็น การรับรู้สิ่งแวดล้อมให้เห็นพัฒนาการด้านร่างกายอารมณ์-จิตใจ สังคมสติปัญญา การรับรู้ การให้สุนทรียภาพแก่เด็กและยังเป็นการช่วยให้เด็กได้อิสระในการสร้างสรรค์จินตนาการความคิดสร้างสรรค์ผ่านการวาดภาพ

2.4 พัฒนาการทางภาพวาดของเด็กปฐมวัย

การวาดภาพของเด็กปฐมวัย เป็นการแสดงออกถึงการปรับตัวในวัยที่กำลังมีการเจริญเติบโตของร่างกาย ทั้งในด้านการมองเห็น การรับรู้สิ่งแวดล้อม ความคิดภายในการแสดงออกที่แตกต่างกัน ซึ่งเงื่อนไขเหล่านี้ส่วนในการผลักดันในรูปแบบและเนื้อหาในการแสดงออกทางภาพวาดของเด็กเปลี่ยนแปลงไปเรื่อยๆ การแสดงออกนี้จะแตกต่างกันไปตามระดับอายุและประสบการณ์ที่ต่างกันจึงมีผู้ศึกษาเกี่ยวกับลักษณะการวาดของเด็กไป ดังต่อไปนี้

โลเวนเฟลด์ (ประสน จุ่มพรม. 2550 : 12 ;อ้างอิงจากLowenfeld. 1957 : 33-39) ได้ทำการศึกษาระดับพัฒนาการด้านศิลปะของเด็ก โดยแบ่งขั้นตอนพัฒนาการไว้ดังนี้

1. ขั้นขีดเขียน (The Scribbling Stage) อายุ 2-4 ปี
2. ขั้นเริ่มเป็นสัญลักษณ์หรือขั้นเขียนให้มีความหมาย (Pre – Schematic Stage) อายุ 4-7 ปี
3. ขั้นเริ่มใช้สัญลักษณ์หรือขั้นภาพได้คล้ายของจริง (Schematic Stage) อายุ 7-9 ปี
4. ขั้นเขียนภาพของจริง (Drawing Realistic) อายุ 9-11 ปี
5. ขั้นเขียนภาพเหมือนของจริง (Pseudo Realistic) อายุ 11-12 ปี
6. ขั้นความคิดสร้างสรรค์ (Period of Decision) อายุ 12-16 ปี

ในที่นี้จะกล่าวเฉพาะขั้นพัฒนาการในระยะ 2-6 ปี ซึ่งมีขั้นตอนพัฒนาการดังต่อไปนี้

1. ขั้นขีดเขียน (Scribbling stage) ปายุประมาณ 2-4 ปี ในขั้นนี้เด็กจะสนุกกับการเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อและเป็นการเพิ่มความสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา การขีดเขียนของเด็กจะเป็นไปตามลำดับขั้นที่สามารถทำได้ ซึ่งในขั้นนี้ยังแบ่งออกเป็นขั้นย่อยๆ 4 ขั้นดังนี้

- 1.1 ขั้นการขีดเขียนไม่เป็นระเบียบ (Disordered Scribbling) หมายถึง การลากเส้นของเด็กจะยุ่งเหยิงสับสนไม่คำนึงว่าเป็นรูปอะไร แสดงให้เห็นว่าการควบคุมทางกล้ามเนื้อของเด็กยังไม่เจริญพอ จึงไม่สามารถบังคับมือให้เป็นไปตามต้องการได้

1.2 ขั้นเส้นนอน (Lomgititudinal Scribbling) หมายถึง ขั้นที่เด็กสามารถขีดเขียนเส้นในแนวนอนยาวๆ ได้เป็นขั้นที่พัฒนามากกว่าขั้นที่ขีดเขียนเป็นระเบียบ

1.3 ขั้นวงกลม (Circular Scribbling) หมายถึง ขั้นที่เด็กสามารถขีดเขียนได้เป็นวงกลมเด็กเคลื่อนไหวได้ทั้งแขน แสดงว่ากล้ามเนื้อเริ่มแข็งแรงขึ้น

1.4 ขั้นตั้งชื่อ (Naming Scribbling) หมายถึง ขั้นที่เด็กเขียนอะไรลงไปก็จะให้ชื่อสิ่งที่เขียนนั้นว่าชื่ออะไร คืออะไร เด็กเริ่มใช้ความคิดคำนึงในขณะที่เขียนภาพคน สัตว์ หรือวัตถุ สิ่งที่เด็กเขียนจะไม่เป็นภาพที่ถูกต้องหรือรูปร่างในสายตาของผู้ใหญ่ แต่จะมีความหมายสำหรับเด็ก เด็กจะพอใจสนุกสนานกับสิ่งที่เขาเขียน ขั้นนี้จะเป็นขั้นเลี้ยวหัวต่อในการวาดภาพของเด็กต่อไป

2. ขั้นเริ่มเป็นสัญลักษณ์หรือขั้นเขียนภาพให้มีความหมาย (Pre-Schematic Stage) อายุประมาณ 4-7 ปี เป็นขั้นเริ่มต้นของการแสดงออกที่มีความหมาย ภาพสิ่งของสิ่งเดียวกันอาจจะเขียนได้หลายๆ แบบ ในระยะนี้โลกที่เด็กเห็นหรือรู้จักจึงแตกต่างจากโลกที่เด็กเขียนภาพการพัฒนาความคิดเกี่ยวกับคนและสิ่งของยังไม่เด่นชัด ทำให้ภาพที่เด็กวาดบรรยายถึงสิ่งเหล่านั้นอยู่ในรูปแบบทางเรขาคณิต เช่น ในการวาดรูปคน เด็กจะเขียนวงกลมแทนศีรษะ เส้นตามแนวขวางแทนแขนและเส้นตามแนวตั้งแทนขา แต่ยังไม่มียรายละเอียดส่วนต่างๆ ของร่างกาย การใช้สี ในขั้นนี้การใช้สีของเด็กยังไม่เป็นไปตามธรรมชาติ สีที่เด็กใช้เขียนภาพกับสีไหนเป็นพิเศษก็จะใช้สีนั้น ซึ่งไม่จะเป็นจะต้องสอดคล้องกับความเป็นจริง บริเวณว่างหรือช่องไฟ เด็กยังไม่เข้าใจว่าควรเขียนรูปตรงไหน ขนาดเท่าใดจึงจะเหมาะสม แต่จะวาดลงไปโดยไม่คำนึงถึงความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ ตรงไหนมีบริเวณว่างเด็กจะเขียนสิ่งต่างๆ ลงไป (Lowenfeld. 1957 : 33-39)

ภรณ์ คุรุรัตน์ (2523 : 115-116) ได้กล่าวถึง ระดับความสามารถในการวาดรูปด้วยสีเทียน และลักษณะภาพวาดของเด็กปฐมวัย ไว้ดังนี้

ความสามารถในการวาดภาพด้วยสีเทียน

อายุ 1-2 ขวบ จะสามารถลากเส้นยุ่งๆ โดยไม่มีความหมาย เด็กจะลากเส้นตามความพอใจของตนเอง

อายุ 3-4 ขวบ เด็กจะเมบอกชื่อภาพที่ตนวาดได้

อายุ 4-5 ขวบ เด็กจะพบว่าตนสามารถวาดภาพของจริงได้ ภาพที่วาดจะเป็นสิ่งที่เด็กคุ้นเคย

อายุ 5-6 ขวบ จะเริ่มปรับตัวโดยการสังเกต จะพยายามวาดภาพตามความเป็นจริงแต่ยังไม่แสดงความถูกต้อง ในเรื่องของสี ขนาด และความเป็นจริง

ลักษณะภาพวาดของเด็ก

1. มีลักษณะโปร่ง อาจมองเห็นสิ่งที่อยู่หลังกำแพงหรือฝาได้
2. ไม่เป็นไปตามธรรมชาติของเด็กและไม่ได้สัดส่วน เช่น กระต่ายสูงกว่าบ้าน

3. ภาพจะเป็นไปตามความต้องการของเด็ก เช่น หากมีคนสองคนยืนห่างกัน ถ้าประสงค์จะให้คนทั้งสองจับมือกันก็จะลากมือยาวจนมือชน

4. สืบสนในเรื่องฤดูกาล สถานที่และเวลา เช่น วาดภาพให้พระอาทิตย์ พระจันทร์ และดาว ขึ้นพร้อมกัน

5. สีเป็นไปตามความเป็นจริง

เด็ก 5-6 ขวบ จะพยายามใช้สีเหมือนจริงมากขึ้น

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2523 : 58) ได้แบ่งพัฒนาการทางศิลปะเป็น 10 ระยะด้วยกัน โดยเริ่มตั้งแต่เด็กวัยทารกเป็นต้นมา คือ

1. ระยะแห่งการแสวงหา (The Search) 8 สัปดาห์ถึง 2 ขวบ ความสามารถในการใช้มือจะสามารถจับวัตถุได้ จับเอาของเข้าปากได้ เล่นกับนิ้วเท้า ขยำกระดาษ เล่นกับน้ำเวลาอาบน้ำ เวลาจับแท่งไม้สีเหลี่ยมจะใช้มือแล้วเอาเข้าปาก ความสามารถในการแสดงออกซึ่งความเข้าใจ เช่น ยิ้มกับตัวเองในกระจก ตบขวดนม เปล่งเสียงแหลมเอ็กอ้าก เป็นต้น พัฒนาการทางศิลปะได้เกิดขึ้นแอบแฝงกับพฤติกรรมเหล่านี้

2. ระยะของการขีดเขียน (Scribbles and Scribbling) พัฒนาการเด็กระยะนี้ในอายุประมาณ 2-3 ขวบ การขีดเขียนเป็นพฤติกรรมที่เด็กสามารถกระทำได้ทันทีโดยปราศจากการกระตุ้นเมื่อเด็กโตขึ้นการขีดเขียนจะไม่ปรากฏเป็นส่วนประกอบของการเขียนรูปต่อไป เช่น เป็นส่วนของผมเมื่อวาดคน ใบของต้นไม้ ควั่นไฟ ก้อนเมฆ ระยะการขีดเขียนเด็กจะใช้เป็นการตอบสนองการเคลื่อนไหวของมือและแขนตามความพอใจของเด็กเอง การขีดเขียนของเด็กระยะนี้จะใช้เส้นพื้นฐานเหล่านี้ในการขีดเขียนออกมาเส้นพื้นฐานต่างๆ คือ เส้นตรง (Vertical) เส้นนอน (Horizontal) เส้นทแยงมุม (Diagonal) วงกลม (Circular) เส้นโค้ง (Curving) เส้นเป็นคลื่น (Waving) การขีดเขียนนั้นรวมถึงรูปแบบต่างๆ มีอยู่ประปรายอยู่อย่างไม่ชัด

3. ระยะการซ่อนเร้นรูปทรง (The Secrets of Shape) การพัฒนาทางศิลปะระยะนี้จะอยู่ในอายุประมาณ 2-3 ขวบ เด็กอายุ 2 ขวบ ไม่สามารถวาดรูปวงกลมได้ สมบูรณ์ตามใจปรารถนา รูปแบบการเขียนจะปรากฏออกมาแบบขีดเขียน มีรูปทรงเกิดขึ้น รูปทรงจะปรากฏให้เห็นได้เมื่ออายุ 3 ขวบ เด็กจะสามารถเขียนรูปสี่เหลี่ยม วงกลม และรูปร่างภายนอกของรูปทรงอื่นๆ และรูปทรงเหล่านี้จะปรากฏออกมากับการขีดเขียนทั่วไป

4. ระยะของการสร้างเค้าโครงทางศิลปะ (Art un Outline) พัฒนาการทางศิลปะขั้นนี้ในระหว่างอายุประมาณ 3-4 ขวบ เด็กจะเริ่มวาดรูปทรงต่างๆ เช่น วงกลม วงรี รูปสามเหลี่ยม สีเหลี่ยมผืนผ้า สีเหลี่ยมจัตุรัส และรูปกากบาท ระยะนี้เป็นระยะที่สำคัญที่เด็กจะสร้างความพอใจ สำหรับเด็กที่มีความเจริญเติบโตทางศิลปะ

5. ระยะของการออกแบบ (The child and Design) พัฒนาการระยะนี้อยู่ในระหว่างอายุประมาณ 3-5 ขวบ เด็กจะเริ่มวาดรูปทรงต่างๆ มาผสมผสานกันเมื่อเด็กเอารูปทรงมาประกอบเข้าด้วยกันเป็นการเริ่มพัฒนาการออกแบบ เด็กจะแสดงความสามารถในการใช้

รูปทรงหลายๆ รูปทรงได้อย่างคล่องแคล่วระยะของการพัฒนา วงกลม ดวงอาทิตย์ และรัศมี (Mandalas Sun and Radials) พัฒนาการทาง

6. ศิลปะระยะนี้อยู่ในอายุประมาณ 3-5 ขวบ ความสำคัญของการแสดงอย่างแจ่มชัดของการพัฒนาในระยะนี้ค่อนข้างจะเฟื่องฟูจากคำพูดของเด็ก การแสดงออกในการวาดรูปค่อนข้างจะสมบูรณ์ มีความสมดุล มีความงดงามในการออกแบบเด็กสามารถเขียนรูปดวงอาทิตย์ มีรัศมี และการพัฒนาจากดวงอาทิตย์ก็จะไปสู่การวาดรูปหน้าคน และเส้นรัศมีของดวงอาทิตย์ เด็กจะนำมาใช้เป็นเส้นผม เมื่อวาดรูปหน้าคน

7. ระยะการวาดรูปคน (People) เด็กเริ่มเขียนรูปคนได้ในอายุ 4-6 ขวบ แต่หน้าตาใหญ่โตมาก แขนขาจะมีขนาดเล็ก จะมุ่งความสนใจเขียนแต่หน้าตา แขนจะต่อออกมาทางศีรษะ และเริ่มเขียนขา ต่อมาจะเขียนแขนจะมีแต่ขาเพื่อให้เกิดความสมดุล

8. ระยะของการวาดรูปค่อนข้างจะเป็นเรื่องราว (Allmot Picture) อยู่ในอายุประมาณ 4-6 ขวบ เด็กส่วนมากจะเริ่มพัฒนาเข้าสู่ระยะของการออกแบบรูปทรงเด็กจะเขียน รูปคนชัดเจนขึ้น และมองดูตามที่ตนเห็นเหมือนผู้ใหญ่มากขึ้น เด็กเริ่มเขียนรูปสัตว์มีขา 4 ขา อยู่บนข้างเดียวกันของรูปภาพและใส่หูบนหัว เขียนต้นไม้คล้ายแขนมนุษย์ ต่อไปก็จะพัฒนาการเขียนรูปมีเรื่องราวมากขึ้น เช่น มีผลไม้ มีดอกไม้ และมีบ้าน เป็นต้น เด็กจะเริ่มสร้างภาพจริง มีดวงอาทิตย์ มีรัศมี มีเรือ

9. ระยะของการวาดภาพมีเรื่องราว (Pictures) ระยะนี้แบ่งออกเป็นสองตอนคือ ระยะต้น การเขียนรูปของเด็กจะวาดรูปคน สัตว์ บ้าน และต้นไม้ เป็นต้น ต่อมาคือ ระยะหลัง เด็กจะวาดรูปต่างๆ มีความชัดเจนมากขึ้น และง่ายต่อการเข้าใจและยอมรับของผู้ใหญ่

10. ระยะของการซ่อนเร้นสิ่งที่มีคุณค่า (Hidden Treasuries) เด็กวัย 5-7 ขวบ จะเขียนภาพที่เรียกว่า x-ray Picture ลักษณะภาพจะแสดงถึงส่วนละเอียดภายในเช่น สิ่งของภายในบ้านที่มองเห็นได้จากภายนอก

นักการศึกษากล่าวสรุปได้ว่า พัฒนาการทางการวาดภาพของเด็กปฐมวัย จะพัฒนาเป็นลำดับตามวัยตามพัฒนาการของการใช้กล้ามเนื้อย่อยประสานสัมพันธ์ตากับมือ ตลอดจนการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัว โดยเริ่มจากการขีดเขียนที่ไม่มีความหมายไปสู่การวาดภาพที่มีความหมาย และสามารถใช้สัญลักษณ์แทนสิ่งที่ตนเข้าใจได้ตามลำดับพัฒนาการ

2.5 องค์ประกอบเกี่ยวข้องกับการวาดภาพของเด็กปฐมวัย

การวาดภาพของเด็กปฐมวัยจะต้องอาศัยองค์ประกอบทางด้านต่างๆ ดังนี้ (วิรุณ ตั้งเจริญ 2526 : 19)

1. ทางด้านการใช้กล้ามเนื้อย่อยประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา การวาดภาพของเด็กปฐมวัยเป็นกิจกรรมที่ต้องอาศัยใช้ความสามารถของกล้ามเนื้อย่อยและประสานสัมพันธ์

จะค่อยๆ พัฒนาจากการใช้มือและตาจากการใช้มือและตาในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวัน เช่น การช่วยเหลือตนเองในการแต่งกาย การเล่นของเล่นต่างๆ พัฒนาการทางการใช้กล้ามเนื้อ ย่อยปละประสาทสัมพันธ์ระหว่างกับตาจะอยู่ในระดับใดขึ้นอยู่กับความอยากรู้อยากเห็นและ ประสบการณ์เดิมที่เด็กมีโอกาสในการปฏิบัติกิจกรรมมากน้อยเพียงใด

2. ทางด้านการรับรู้ เมื่อเด็กวาดภาพในช่วงแรกรูปทรงต่างๆ จะเป็นเพียง สัญลักษณ์ที่สื่อสารเฉพาะตัว ซึ่งจะกระตุ้นการรับรู้ให้เป็นรูปธรรมขึ้น เพราะในช่วงการเรียนรู้ สิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัย รูปทรงของสิ่งต่างๆ จะมีสภาพเป็นนามธรรมหรือการรับรู้ที่ยังไม่ กระจ่างชัด ซึ่งเมื่อเด็กมองดูสิ่งแวดล้อมเขาย่อมย่อมมองถึงรูปร่าง รูปทรง มวล ปริมาตร และ พื้นผิวของสิ่งนั้นสัมพันธ์กับการสร้างศิลปะของเขา การรับรู้สิ่งแวดล้อมจึงช่วยให้เด็กรู้จักการสังเกต การพินิจวิเคราะห์ หรือการวิเคราะห์สิ่งต่างๆ และเขียนออกมาเป็นภาพได้

3. ทางด้านการคิด ขณะที่เด็กวาดภาพ เขาจะจัดระบบความคิดอย่างรวดเร็วและ ต่อเนื่องในอันที่จะควบคุมการแสงออกให้เป็นไปอย่างที่ได้คิดคำนึง เด็กส่วนใหญ่เมื่อวาดภาพ สิ่งใด สิ่งหนึ่งจะแปลความรูปทรงต่างๆ ออกมามากมายหลายชนิดและเกือบจะไม่ซ้ำกันในแต่ละครั้ง ภาพวาดของเด็กจึงเปรียบเสมือนการแสดงออกมาทางความคิดของเด็กนั่นเอง

4. ภาพวาดตามแบบที่กำหนดไว้ ภาพนี้เด็กจะวาดภาพเลียนแบบที่กำหนดให้ทุก ประการซึ่งจากการศึกษาและสังเกตการวาดภาพตามความสนใจ และแบบอิสระของเด็กของเด็ก ปรากฏว่า ภาพที่เด็กชอบวาดมากที่สุดเรียงลำดับคือ ภาพคน ภาพสัตว์ และภาพต้นไม้

นักการศึกษากล่าวสรุปได้ว่า องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการวาดภาพของเด็กปฐมวัยได้แก่ การใช้กล้ามเนื้อย่อยประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตาขึ้นอยู่กับความอยากรู้อยากเห็นและ ประสบการณ์เดิมในการปฏิบัติกิจกรรมด้านการรับรู้มาจากสิ่งแวดล้อมที่เด็กได้สังเกตได้พินิจ พินิจและได้วิเคราะห์สิ่งต่างๆ ด้านการคิดมาจากการจัดระบบความคิดรวดเร็วและต่อเนื่องให้ เป็นไปอย่างที่ได้คิดคำนึง

2.6 พฤติกรรมการวาดภาพที่เด็กปฐมวัยชอบวาด

ในระยะเริ่มแรก ภาพวาดของเด็กมีความหมายเพียงเพื่อบอกว่า เป็นการใช้อ องค์ประกอบทางกลไกของร่างกายควบคุมสาระสำคัญ และเป็นการจัดเรียงของภาพวาดเท่านั้น ซึ่งความเจริญของเด็กจะเริ่มด้วยแบบง่ายๆ ไปสู่แบบที่ซับซ้อนขึ้นโดยลักษณะของสิ่งที่ป็นรูปธรรม ได้เข้าไปอยู่กับประสบการณ์รับรู้ในสิ่งนั้นๆ ได้ดีกว่าก็ได้ นอกจากนี้พบว่าเด็กจะไม่วาดภาพวัตถุ ออกมาตรงๆ อย่างที่ตาเห็น แต่จะเลือกเปลี่ยนแปลงและเพิ่มสิ่งที่คิดว่าอาจจะเกี่ยวข้องกับวัตถุ นั้นลงในภาพของเขา แนวโน้มเหล่านี้เกิดขึ้นเสมอ แม้วัตถุจะถูกลอกเลียนแบบจากตัวอย่างหรือวาด ขึ้นโดยอาศัยความจำก็ตาม (บุญไท เจริญผล. 2533 : 25 ; อ้างอิงจาก Harris. 1963 : 173)

โฮโรวิทซ์ เลวิส ; และลูคา (วราภรณ์ รักวิจัย. ม.ป.ป. : 65 ; อ้างอิงจาก Horovity, Lewis ; & Luca. 1967 : 28) ได้ทำการศึกษาและสังเกตการวาดภาพของเด็ก

พบว่าในการวาดภาพของเด็กนั้นเด็กได้รับอิทธิพลมาจากสิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัว และได้แบ่งลักษณะภาพที่เด็กวาดออกเป็น 4 แบบคือ

1. ภาพวาดตามความสนใจ เด็กจะวาดภาพตามความคิดของตนเอง
2. ภาพวาดอิสระเป็นการวาดภาพจากหัวข้อที่กำหนดให้ แต่เด็กจะคิดสิ่งที่วาดเอง
3. ภาพของจริง เด็กจะวาดภาพจากของจริงที่กำหนดให้
4. ภาพวาดตามแบบที่กำหนดให้ ภาพนี้เด็กจะวาดภาพเลียนแบบที่กำหนดให้ทุกประการ

ซึ่งจากการศึกษาและสังเกตการวาดภาพตามความสนใจ และแบบอิสระของเด็กปรากฏว่าภาพที่เด็กชอบวาดมากที่สุดเรียงตามลำดับ คือ ภาพคน ภาพสัตว์ และภาพต้นไม้

ลาร์ค (ประสน จุมพรม. 2550 : 15 ;อ้างอิงจากLark. 1967 : 7-8) กล่าวว่า ภาพคนที่อยู่ ความคิดของเด็กนั้นเป็นเพียงเส้นรอบนอกของรูปร่างคน ระยะแรกเด็กมักเขียนภาพด้านหน้ามีรายละเอียด การวางสัดส่วนและตำแหน่งไม่ตรงตามความเป็นจริง ดังจะเห็นได้ว่าลักษณะเป็นวงกลมมีจุดหรือวงกลมเล็กๆ แทนตา เขียนเส้นตรง เส้นเดียวหรือเส้นคู่ แทนจมูก เขียนเส้นขวางยาวๆ แทนปาก บางครั้งเขียนฟันเป็นซี่เหมือนลูกกรง รูปร่างของลำตัวจะเป็นวงรีคอคเป็นวงกลมเล็ก ๆ ในระยะต่อมาจึงเขียนเป็นรูปสี่เหลี่ยมต่อระหว่างศีรษะและลำตัว เขียนขาเส้นเดียว ต่อมาจึงเขียนเป็นเส้นคู่ เป็นท่อนยาว ๆ ต่อจากลำตัว หรือชี้ต่ำลงข้างลำตัว

2.7 การจัดกิจกรรมวาดภาพของเด็กปฐมวัย

การจัดกิจกรรมวาดภาพสำหรับเด็กปฐมวัย ภาพวาดหรืองานที่เด็กสร้างสรรค์ขึ้นล้วนแต่ช่วยให้เด็ก เกิดการเรียนรู้ด้วยความสนุกเพลิดเพลิน เนื่องจากสามารถสนองความต้องการพื้นฐานของเด็ก

การปลูกฝังให้เด็กเกิดความสนใจในการวาดภาพนั้น ควรมุ่งให้เด็กเกิดความพึงพอใจ เกิดความเชื่อมั่นในตนเองและประสบความสำเร็จในงานนั้นๆ ทั้งยังช่วยปลูกฝังให้เด็กเกิดการเรียนรู้ ในเรื่องของลักษณะนิสัยที่เหมาะสมได้กลายอย่าง นอกเหนือจากการให้ประสบการณ์ทางการวาดภาพการสอนควรหลีกเลี่ยงการให้เด็กเลียนแบบให้เหมือนของจริง เพราะการสอนดังกล่าว หากเด็กยังไม่มีทักษะและความพร้อมเพียงพอก็อาจจะเกิดความล้มเหลว จนทำให้ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง จึงไม่เป็นการสอนที่ทำให้เกิดการเรียนรู้

สิริพรรณ ตันติรัตน์ไพศาล (2545 : 31-32) กล่าวว่า การสอนการวาดภาพในระดับปฐมวัยเป็นการอบรมเบื้องต้น มิได้มุ่งหมายให้เด็กวาดรูปเก่ง แต่เพื่อปลูกฝังให้เด็กมีนิสัยอันดีงาม และมีความพร้อมในการศึกษาในระดับต่อไป ดังมีความมุ่งหมายดังนี้

1. เพื่อฝึกและเตรียมความพร้อมด้านต่างๆ ให้เด็กได้รู้จักใช้ประสาทสัมผัสให้สัมพันธ์กันได้อย่างเหมาะสม

2. เพื่อส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การรู้จักสังเกต การมีไหวพริบสามารถแสดงออกตามความถนัด ความสามารถของแต่ละคน และชื่นชมต่อสิ่งที่สวยงามต่างๆ
3. เพื่อการพัฒนาทางกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และบุคลิกภาพ
4. เพื่อปลูกฝังค่านิยม เจตคติ และคุณสมบัติที่ดีของศิลปะ และวัฒนธรรม
5. เพื่อให้เด็กเริ่มรู้จักการใช้เครื่องมือ เครื่องใช้ต่างๆ ในการทำงานศิลปะรู้จักการเก็บรักษา และการทำความสะอาดอย่างถูกต้อง
6. เพื่อฝึกให้รู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม เป็นคนมีระเบียบ ประณีต
7. เพื่อให้เด็กมีโอกาสแสดงออกอย่างอิสระ สนุกสนานเพลิดเพลินและใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์
8. เพื่อนำไปใช้ให้สัมพันธ์กับการจัดประสบการณ์ด้านอื่นๆ

ประมวญ คิตติสัน (2536 : 116-117) ได้กล่าวว่า การสอนวาดภาพสำหรับชั้นปฐมวัยมีดังต่อไปนี้

1. มิใช่มุ่งสอนให้เด็กเป็นศิลปิน หากมุ่งที่จะใช้การวาดภาพเป็นเส้นทางไปสู่การศึกษางานศิลปะของเด็กคือ ยานพาหนะอันนำไปสู่การการเจริญเติบโตทางการศึกษา
2. การวาดภาพเป็นทางหนึ่งซึ่งเด็กใช้แสดงออก ใช้ในการสื่อความหมายและในการจารึกประสบการณ์ของตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กที่เขียนอะไรไม่ค่อยออก อาจจะใช้การวาดรูปหรือปั้นแสดงออกได้ดีกว่าการเขียน
3. การวาดภาพช่วยให้เด็กพัฒนาความตระหนักรู้ กับสิ่งแวดล้อมได้แจ่มชัดขึ้น
4. การวาดภาพทำให้เรารู้คุณค่าของสุนทรีย์ภาพ
5. การวาดภาพช่วยให้มีทักษะในการใช้มือ
6. การวาดภาพเป็นวัฒนธรรมของมนุษย์มาแต่ดึกดำบรรพ์

วิรุณ ตั้งเจริญ (2526 : 36) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการวาดภาพให้กับเด็กปฐมวัย มิได้มุ่งตัวผลงานการวาดเป็นผลลัพธ์สำคัญที่สุด ผลงานการวาดภาพเป็นเพียงสะพานที่จะพาดผ่านไปสู่ลักษณะนิสัยที่ต้องการ และลักษณะนิสัยที่ต้องการก็มีได้เกิดจากตัวกิจกรรมวาดภาพอย่างเดียวนั้น แต่จะหล่อหลอมขึ้นมาจากที่พร้อมด้วยจิตวิทยาต้าน ทั้งการเสนอกิจกรรมที่ถ้าหาความอดทน เสรีภาพ แรงกระตุ้น ความรัก การพูดคุย บรรยายภาพที่ดี การเปิดโอกาสให้เด็กแสดงความคิดเห็น การให้กำลังใจ ฯลฯ การสนับสนุนหรือเสนอกิจกรรมวาดภาพให้เด็กสร้างสรรค์นั้น เราควรจะต้องมีเป้าหมายหรือความเชื่อเกี่ยวกับผลงานการวาดภาพของเด็กไว้อย่าง

1. เขาจะต้องเป็นผู้ริเริ่ม
2. เขาจะต้องเป็นผู้นำทางความคิด
3. เขาจะต้องเป็นผู้มีจิตนาการกว้างขวาง
4. เขาจะต้องเป็นผู้มีอิสระภาพ
5. เขาจะต้องเป็นผู้กระตือรือร้นในการรับรู้

นักการศึกษากล่าวสรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมวาดภาพสำหรับเด็กปฐมวัยได้มุ่งที่ผลงานการวาดเป็นผลสำคัญ แต่กิจกรรมการวาดภาพเป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้แสดงออก เพื่อเป็นการพัฒนาทักษะและศักยภาพในด้านต่างๆ ในตัวเด็กรวมถึงลักษณะนิสัยที่ต้องการ

2.8 บทบาทของครูกับการจัดกิจกรรมการวาดภาพของเด็กปฐมวัย

บทบาทของครูกับการจัดกิจกรรมวาดภาพสำหรับเด็กปฐมวัย สำหรับในโรงเรียนเด็กปฐมวัยนั้น ครูคือบุคคลที่สคัญในการจัดกิจกรรมวาดภาพ งานวาดภาพสำหรับเด็กจะสำเร็จลุล่วงด้วยดีนั้น ขึ้นอยู่กับครูทั้งสิ้น มีวิธีการหลายๆ วิธี ที่ครูสามารถสร้างบรรยากาศสิ่งแวดล้อม เพื่อกิจกรรมสร้างสรรค์ต่างๆ ครูจะต้องให้ความอบอุ่น มีความเป็นกันเองกับเด็กพยายามพูดคุย ชักจูงสร้างความสนใจให้กำลังใจ ชมเชย ไม่วิจารณ์หรือติผลงานของเด็ก ส่งเสริมให้เด็กได้รับความประสบการณ์ทางศิลปะทั้งทางตรงและทางอ้อมโดยครอบคลุมหลายๆ ด้าน

ครูควรดูแลเด็กให้สร้างสรรค์งานด้วยความพยายามของตนเอง กล้าคิดและกล้าตัดสินใจไม่ใช้วิธีเผด็จการสั่งงานให้เด็กทำ อย่างส่งเสริมให้เด็กลอกแบบหรือเอาแบบอย่างเพื่อน เด็กจะกลายเป็นคนที่ขาดความคิดเห็นส่วนตัว ไม่เชื่อมั่นในตนเอง ในทางตรงกันข้ามครูควรส่งเสริมสร้างลักษณะเฉพาะตัว ให้เป็นตัวของเขาเอง เพราะสิ่งที่ผิดพลาดเด็กจะจำได้แม่นยำ และเป็นบทเรียนในการทำงานต่อไป ในกรณีที่เด็กมีปัญหาในการปฏิบัติงานศิลปะของเด็กอย่างใกล้ชิดและสม่ำเสมอ และควรเคารพต่อการทำงานและผลงานของเด็ก สร้างความภาคภูมิใจให้เกิดแก่เด็กไม่ควรแก้ไขดัดแปลงงานของเด็ก

ไม่ควรสอนกฎเกณฑ์ ทฤษฎี รายละเอียดและสัดส่วนต่างๆ ควรเปิดโอกาสให้เด็กได้ค้นคว้าทดลองและทำจริงด้วยตนเองมากๆ จะมีผลให้เด็กเรียนรู้อย่างลึกซึ้ง การสาธิตให้เด็กดูอาจจะต้องทำในบางโอกาสถ้าจำเป็นควรสาธิตวิธีใช้เครื่องมือ ความปลอดภัยในการใช้เครื่องมือ หรือเฉพาะเด็กบางคนจะยึดแน่นอยู่กับวิธีการของครูและควรคำนึงถึงระดับความยากง่ายในการสาธิตโดยพิจารณาจากขีดความสามารถของเด็กในระดับอายุต่างๆ การสาธิตของผู้ใหญ่อาจจะดูง่ายสำหรับผู้ใหญ่ แต่สำหรับเด็กแล้วจะดูยากมาก ใช้เวลาในการทำกิจกรรมศิลปะอย่างเพียงพอ และยืดหยุ่นไม่เร่งรีบจนเกินไป หรือยาวนานจนเด็กเบื่อ

จัดประสบการณ์อันก่อให้เกิดผลงานและความเข้าใจในทางศิลปะแก่เด็ก การเล่านิทานฟังเพลง สนทนา ดูภาพ ดูวีดิทัศน์ หรือการศึกษานอกสถานที่ เด็กจะสามารถเก็บรายละเอียดของสิ่งต่างๆ ได้จากประสบการณ์เหล่านั้น จัดสภาพห้องเรียนให้เหมาะสมกับการสอนเมื่อห้องเรียนพร้อมเด็กจะเริ่มบทบาทของเขาเองในการสร้างสรรค์โดยครูจะเป็นผู้สนับสนุน แต่ไม่เข้าแทรกแซงการสร้างสรรค์นั้น จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ล่วงหน้าให้อยู่ในสภาพดี เหมาะสมและเพียงพอ และจำเป็นจะต้องได้รับการตรวจสอบ ทดลองใช้ ดูแลรักษาอย่างดี

ในการจัดกิจกรรมแต่ละครั้ง ควรจัดลำดับก่อน-หลัง และต่อเนื่องกันหรืออาจจะจัดให้สลับกันไป เพื่อให้เด็กได้มีประสบการณ์อย่างกว้างๆ และรักษาระดับเนื้อหาวิชาความรู้ให้เหมาะสมกับวุฒิภาวะและความคิดสร้างสรรค์ ฉะนั้นการนำไปใช้จึงต้องพิจารณาให้เข้าใจความ

ต้องการอย่างถ่องแท้เสีย การตั้งกฎระเบียบสำหรับงานศิลปะบางชนิดก็เป็นสิ่งจำเป็น เพราะงานบางอย่างเด็กควรสวมเสื้อคลุมหรือผ้ากันเปื้อน กำหนดจำนวนเด็กให้เหมาะสม ตลอดจนถึงการเก็บรักษาและทำความสะอาดอุปกรณ์ต่างๆ เด็กสามารถช่วยทำได้ทั้งยังเป็นการปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ดีให้เขาด้วยหรือเด็กทำงานเสร็จครูควรเขียนชื่อและวันที่ทำกิจกรรมด้วยเด็กเขียนยังไม่ได้แสดงผลงานของเด็กทุกคน แล้วเก็บรวบรวมไว้ เพื่อจะได้นำมาศึกษาผลของพัฒนาการด้านต่างๆ

ครูบางคนไม่ตระหนักถึงตัวของเด็ก ซึ่งต่างรูปแบบจากงานผู้ใหญ่ นอกจากนั้นยังไม่เต็มและลดการยอมรับการแสดงธรรมชาติของเด็ก อีกประการหนึ่งคือ ครูมักจะเข้าใจผิดถึงจุดประสงค์ในการสอนวาดภาพให้แก่เด็ก แล้วติดอยู่กับความที่ว่าศิลปะในชั้นเด็ก ๆ ควรจะเป็นการฝึกความเชี่ยวชาญในทางใดทางหนึ่ง ขอบสอนเทคนิคและยึดเย็บรูปแบบความคิดของครูให้แก่เด็ก ซึ่งไม่ตรงและไม่สัมพันธ์กับความต้องการ ความรู้สึกและความเข้าใจของเด็ก ทำให้เด็กมีพัฒนาการลดลง

ปัจจัยที่กระทบและรบกวนความเป็นธรรมชาติในการแสดงของเด็กที่สำคัญ คือ ความคิดที่เป็นรูปธรรมของผู้ใหญ่ ปัจจัยนี้เมื่อครอบงำอยู่นานๆ ทำให้เด็กเปลี่ยนการแสดงออกให้เป็นไปตามที่ผู้ใหญ่ต้องการ

เลิศ อานันทนะ (2533 : 14-15) ได้กล่าวถึงบาทบาทของครูไว้ดังนี้

1. สอนด้วยความรัก
2. ยอมรับนับถือในความสามารถของนักเรียนแต่ละคนที่แตกต่างกัน
3. ไม่จำเป็นต้องรีบร้อนแก้ไขผลงานของนักเรียน แต่ควรพุดจําให้เกิดความคิดด้วยตนเอง
4. อย่าแทรกแซงความคิดหรือตัดสินใจแก้ปัญหาแทนนักเรียน ทางที่ดีควรส่งเสริมให้กล้าคิด กล้าหา และกล้าแสดงออกให้มากที่สุด
5. ใช้คำพูดยั่วเย้า และท้าทายให้แสดงออกแทนการออกคำสั่ง
6. วางแผนการจัดเตรียมเครื่องมืออุปกรณ์เอาไว้ล่วงหน้า จะทำให้นักเรียนได้แสดงออกอย่างอิสระภายใต้บรรยากาศของความรัก ความอบอุ่นและเป็นกันเอง จะทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกว่าปลอดภัย ได้รับการคุ้มครองปกป้องและส่งผลให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเองและกล้าแสดงออกในที่สุด

สิริพรรณ ดันติรัตน์ไพศาล (2546 : 35-36) กล่าวว่า ข้อควรคำนึงในการจัดกิจกรรมวาดภาพสำหรับเด็กปฐมวัย

1. หลีกเลี่ยงการให้แบบอย่างหรือจุดเป็นภาพ และสมุดภาพระบายสีแก่เด็ก เพราะสิ่งเหล่านี้ทำให้เด็กสูญเสียความคิดสร้างสรรค์ เนื่องจากไม่มีแรงกระตุ้นให้ใช้จินตนาการแล้วยังทำลายความมั่นใจในตัวเด็กอีกด้วย เมื่อเด็กต้องวาดหรือระบายสีเองก็เกิดความรู้สึกว่าเขาไม่สามารถวาดได้ เช่น ถ้าเด็กเคยระบายสีมาจากภาพที่วาดไว้แล้ว หากจะให้เขาวาดเอง เขาก็จะนึกถึงแต่ภาพม้าที่เขาเคยระบายสี แต่วาดไม่เหมือนแบบ ในที่สุดเขาก็จะบอกว่าเขาวาดไม่ได้ แต่ถ้า

เขาไม่เคยเห็นแบบอย่างมาก่อน เขาก็จะมีอิสระในการแสดงความคิดสร้างสรรค์ วาดภาพมาออกมาได้ ถึงแม้ว่าผู้ใหญ่อาจจะมองว่าไม่เหมือนมามากนักก็ตาม ก็ทำให้เกิดความภาคภูมิใจในผลงาน และไม่เป็นคนยึดมั่นอยู่กับแบบอย่าง จะทำอะไรก็ต้องมีแบบอย่างคิดเองไม่ได้ เพราะแบบและสมุดภาพระบายสีทำให้เด็กไม่ต้องคิดเอง

2. ต้องช่วยพัฒนาความเป็นตัวของตัวเองให้แก่เด็ก โดยทำให้เด็กรู้ว่าครูมีความจริงใจกับเขา ทำให้เขารู้ว่าครูจะภูมิใจในตัวเขาทำได้ด้วยตัวของเขาเอง พูดกับเด็กบ่อยๆ ว่า “หนูทำได้” จะทำให้เด็กเกิดความพยายามและไม่กลัวที่จะแสดงออก

3. เข้าใจผลงานของเด็กทำให้เด็กรู้ว่าครูเห็นคุณค่าในงานที่เขาทำ อย่างบังคับหรือคาดคั้นเอาความหมายจากภาพของเขา ครูอาจจะพูดคุยกับเด็กเกี่ยวกับรูปทรง และสีก็ได้ แต่เมื่อไรก็ตามที่เขาเกิดความรู้สึกอยากที่จะเล่าเรื่องเกี่ยวกับภาพวาดของเขา ก็ควรจะยินดีรับฟังเรื่องของเขาโดยไม่ขัดข้อง ครูอาจจำแสดงความสนใจ ความพอใจ รับรองงานวาดของเขาโดยการเขียนชื่อให้ หากเด็กเขียนไม่ได้ และติดตามงานของเขาบนบอร์ด อย่างไรก็ตาม ครูจะต้องไม่เลือกผลงานที่ตนเห็นว่าดีติดบอร์ดเท่านั้น หากจะแสดงผลงานของเด็กต้องแสดงให้เห็นทุกคน และผลงานเหล่านั้นควรอยู่ในระดับสายตาเด็ก

4. ครูจะต้องไม่แก้ไข หรือทำผลงานให้เด็กเสียเอง ครูเป็นเพียงผู้สังเกตการณ์ และช่วยเมื่อเด็กต้องการความช่วยเหลือ โดยเฉพาะการใช้อุปกรณ์ต่างๆ ให้คำแนะนำ สติให้ดูเมื่อเด็กใช้เป็นครั้งแรก

5. ไม่ควรวิจารณ์งานของเด็ก หากเป็นการประเมินผลจะมีวิธีการประเมิน โดยเฉพาะเด็กๆ ควรมีอิสระที่แสดงความรู้สึกนึกคิดของเขาโดยปราศจากความกลัว บทบาทของครูคือ จัดหาวัสดุอุปกรณ์เวลา และสถานที่เขา และทำให้เขาเกิดความภาคภูมิใจในการทำงานด้วยตนเอง

6. การทำให้ผู้ปกครองเห็นคุณค่าของงานเด็ก จะช่วยให้เด็กเกิดความต้องการสร้างสรรค์งานต่างๆ เพราะเด็กไม่เพียงแต่นึกสนานกับกระบวนการสร้างสรรค์เท่านั้น เขายังภูมิใจกับงานของเขาเช่นกัน ผู้ปกครองจะมีส่วนทำให้เด็กเกิดความภาคภูมิใจได้อย่างมาก เพราะผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่เคยทราบว่า กิจกรรมการวาดภาพช่วยในพัฒนาการของเด็กๆ อย่างมาก ผู้ปกครองบางคนจึงไม่ให้ความสำคัญ กลับเห็นเป็นเรื่องไร้สาระ

7. ควรขยายประสบการณ์ทางศิลปะของเด็ก ด้วยการพาไปทัศนศึกษาแหล่งที่แสดงผลงานศิลปะ หรือขอยืมภาพวาด หรือสไลด์ เกี่ยวกับศิลปะมาให้เด็กในห้องเรียนบ้างถ้าทำได้

นักการศึกษากล่าวสรุปได้ว่า บทบาทของครูในการจัดกิจกรรมวาดภาพสำหรับเด็กปฐมวัยมีความสำคัญอย่างมาก ครูเข้าใจผลงานของเด็ก ทำให้เด็กรู้ว่าครูเห็นคุณค่าในงานที่เด็กทำ ต้องยอมรับในความสามารถของเด็กแต่ละคนที่แตกต่างกัน ควรให้เด็กสร้างสรรค์งานด้วยความ

พยายามของตัวเอง และไม่ควรไปแทรกแซงความคิดหรือตัดสินใจแก้ปัญหาแทนเด็ก ต้องส่งเสริมให้กล้าทำกล้าแสดงออก

2.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวาดภาพของเด็กปฐมวัย

งานวิจัยในต่างประเทศ

กู๊ดอินฟ์ (พิจิตร ทองชั้น. 2511 : 14 ; อ้างอิงจาก Goodenough. 1929) ได้ศึกษาการวาดภาพของเด็ก โดยสร้างแบบสอบวาดภาพ The Goodenough Draw-a-Man Test ขึ้นความมุ่งหมายเพื่อหาร่องรอยทางสติปัญญามากกว่าคุณค่าทางด้านศิลปะโดยเอาภาพประมาณ 4,000 ภาพ ที่เด็กชายวัยต่างๆ กัน ช่วยกันวาดภาพออกมาแล้วแบ่งให้เห็นถึงพัฒนาการวาดภาพของเด็กออกได้เป็น 8 ชั้น และจากการใช้แบบสอบวาดภาพฉบับนี้กับแบบทดสอบของ สแตนเฟอร์ด- บิเนตต์ ในกลุ่มตัวอย่างเด็ก 334 คน อายุตั้งแต่ 3-11 ปี พบว่า มีค่าสหสัมพันธ์กันสูงถึง .74 และไทเบอท์ (Tiebout. 1993) ได้ศึกษาถึงความสามารถทางด้านศิลปะกับความสามารถด้านกลไกประสาท (Psychomotor) และทางด้านความจำ จากการศึกษาพบว่า ค่ารายเฉลี่ยของคะแนนจากกลุ่มเด็กที่มีความถนัดทางศิลปะจะมากกว่ากลุ่มเด็กที่ไม่ถนัดทางศิลปะในด้านกลไกประสาทและความจำอย่างมีความจำอย่างมีนัยสำคัญนอกจากนี้ มีผู้นำแบบทดสอบวัดสติปัญญาอื่นๆ มาสัมพันธ์กับแบบทดสอบทางศิลปะ เช่น ผลการใช้แบบทดสอบทางศิลปะของไทเบอท์ (Tiebout Aritistic Drawing Test) พบว่าได้ค่าสหพันธ์ระหว่าง .35-.40 ในกลุ่มเด็กชั้น 1, 2 และ 3

กีเซล (ลัดดา ลีตระกูล. 2531 : 35-36 ; อ้างอิงจาก Gesell. 1940 : 148-152) ได้ศึกษาพัฒนาการการวาดภาพของเด็กอายุ 3-5 ขวบว่า

อายุ 3 ขวบ ภาพที่เขียนยังดูไม่ออกว่าเป็นรูปอะไร แต่เริ่มใช้รูปทรง

อายุ 4 ขวบ ภาพที่เขียนใช้รูปทรงต่างๆ กัน

อายุ 5 ขวบ เขียนภาพง่าย ๆ ได้ แต่ยังไม่แสดงให้เห็นการใช้รูปทรงต่างๆ อยู่

จากการศึกษารายละเอียดการเขียนภาพคน กีเซล ได้สรุปเป็นร้อยละของการเขียนภาพตามอายุต่างๆ ดังนี้

ตาราง 1 ตารางแสดงรายละเอียดของภาพกับอายุ

รายละเอียดของภาพที่เขียน	3 ขวบ	4 ขวบ	5 ขวบ	6 ขวบ
ศีรษะ	25	79	95	100
ตา	12	52	88	83
ขา	12	45	86	100
ปาก	12	32	82	83
ลำตัว	6	35	67	89
เท้า	6	32	63	95
จมูก	0	23	79	83
แขน	0	12	54	78
มือ	0	10	16	56
ผม	6	6	32	28
นิ้ว	0	3	25	33
หู	0	3	11	32
คอ	0	0	9	56
หมวก	0	3	16	50
เสื้อผ้า	0	3	4	44
กระดุม	0	0	18	22

นอกจากนี้เทเลอร์ : และบาชารัค (ลัดดา ลีตระกูล, 2531 : 36-37 ; อ้างอิงจาก ; Taylor ; & Bacharach. 1981 : 373-375) ได้ทำการศึกษาจากงานพัฒนาการในการวาดวาดของเด็ก โยศึกษาเด็ก 3 ระดับ คืออายุ 3-4 ขวบ อายุ 4-5 ขวบ ลายุ 5-6 ขวบ ที่กำลังอยู่ในสถานรับเลี้ยงเด็กกลางวัน จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 99 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ บัตรภาพคนจำนวน 5 แผ่น แต่ละแผ่นมีความแตกต่างกันในด้านรูปแบบของภาพคน คือ แบบที่ 1 เป็นภาพคนที่มีความสมบูรณ์ คือ ศีรษะ ลำตัวแขนและขา แบบที่ 2 เป็นภาพคนที่มีแขนต่อจากศีรษะ แบบที่ 3 เป็นภาพคนที่มีแขนและขาต่อจากศีรษะ ไม่มีลำตัวโดยเด็กแต่ละคนจะได้เลือกวาดภาพใดภาพหนึ่งเป็นภาพที่เหมือนคนมากที่สุด แบบที่เด็กเลือกจะถูกบันทึกไว้ หลังจากนั้นผู้วิจัยจะเก็บภาพแบบที่ 2 และ 3 ออกเหลือไว้เพียงแบบที่ 1 จากนั้นจะให้เด็กวาดภาพคนที่สมบูรณ์ตามแบบที่ 1 ปรากฏว่า ภาพที่เด็กทั้งหมดวาดแบ่งได้เป็น 3 แบบคือ แบบที่ 1 วาดภาพแบบนามธรรม เป็นภาพลักษณะขีดเขียน แบบที่ 2 วาดภาพลักษณะคล้ายลูกอ๊อด คือ มีแขนขาต่อศีรษะแบบที่ 3 วาดภาพคนได้สมบูรณ์ ข้อมูลที่ได้ชี้ให้เห็นความเกี่ยวข้องกัน 3

ประการ คือ ประการแรก อายุของเด็กกับแบบของภาพที่เด็กวาด ประการที่สองอายุของเด็กกับการเลือกภาพ และประการที่สาม การเลือกภาพกับแบบของภาพที่เด็กวาด

ผลของการศึกษาพบว่า เด็กที่มีอายุน้อยจะวาดภาพแบบนามธรรมมากกว่าเด็กที่มีอายุมากกว่าโดยพบว่า เด็กระดับอายุ 3, 4, 5 ขวบ วาดภาพแบบนามธรรมคือเป็นร้อยละ 45, 12 และ 00 ตามลำดับ สำหรับการวาดภาพคนที่สมบูรณ์นั้นคิดเป็นร้อยละ 12, 42 และ 88 ตามลำดับ ข้อสังเกตที่พบในการวิจัยนี้คือ เด็กที่วาดภาพแบบนามธรรมและเด็กที่วาดภาพคนได้สมบูรณ์นั้นส่วนใหญ่เลือกภาพแบบที่ 1 ว่าเป็นภาพที่เหมือนคนมากที่สุด แต่เกิดที่วาดภาพคล้ายลูกอ๊อดเลือดภาพคนแบบที่ 2 คือแบบเดียวกับที่ตนวาดมากที่สุด ข้อสังเกตนี้เทเลอร์ และบาชารห์ ต่างเห็นว่าเป็นสิ่งสำคัญที่นำมาการศึกษาต่อไป ว่า การเปลี่ยนแปลงรูปแบบคนที่เด็กเลือกนั้นน่าจะมีผลมาจากค้นพบบางสิ่งบางอย่างที่เกี่ยวข้องกับวัตถุหรือสิ่งที่วาด ซึ่งอิทธิพลต่อความรู้ความสนใจของเด็กในช่วงระยะต่างๆ กัน ดังนั้นสิ่งที่เด็กบรรยายเป็นภาพวาดจึงน่าจะเป็นประโยชน์ที่จะค้นพบว่าเด็กเปลี่ยนความรู้หรือความทรงจำในทิศทางใด ให้เล็งเห็นว่าอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมนั้นอาจมีผลให้การวาดภาพเปลี่ยนแปลงไป และในขณะเดียวกันก็อาจใช้ความสามารถในการวาดภาพเป็นเครื่องมือศึกษาเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ที่เกิดกับตัวเด็กได้ นอกเหนือจากการศึกษาภาพวาดในแง่ของพัฒนาการเท่านั้น

นักการศึกษากล่าวสรุปว่า จากการศึกษางานวิจัยในต่างประเทศที่ได้มีศึกษาพัฒนาการทางการวาดภาพของเด็กที่มีระดับอายุต่างกัน เด็กจะมีพัฒนาการทางการวาดภาพที่แตกต่างกันไปตามระดับ และอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมนั้นอาจมีผลให้การวาดภาพของเด็กเปลี่ยนแปลงไป ขณะเดียวกันเด็กอาจใช้ความสามารถในการวาดภาพเป็นเครื่องมือศึกษาเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ที่เกิดกับตัวเด็ก

งานวิจัยในประเทศ

จงลักษณ์ ช่างปลื้ม (2541 : 136) ได้ศึกษาความคิดสร้างสรรค์และความสามารถในการวาดภาพของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการวาดประกอบการฟังนิทาน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชายและหญิง อายุ 5-6 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2540 ของโรงเรียนอนุบาลสุพรรณบุรี สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ จำนวน 742 คน ผลการศึกษาพบว่า

1. หลังจากได้รับการจัดกิจกรรมการวาดภาพประกอบการฟังนิทาน นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 มีพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์จากการทดสอบหลังการทดลองครั้งที่ 18 สูงกว่าครั้งที่ 12 และครั้งที่ 6 และครั้งที่ 12 สูงกว่าครั้งที่ 6 ด้วย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. หลังจากได้รับการจัดกิจกรรมการวาดภาพการวาดภาพประกอบการฟังนิทาน นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 มีความสามารถในการวาดภาพจากการทดสอบหลังการทดลองครั้งที่ 18 สูงกว่าครั้งที่ 18 สูงกว่าครั้งที่ 12 และครั้งที่ 6 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เพียงจิต โรจน์ศุภรัตน์ (2531 : 213) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ ระหว่างเด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มกับเป็นรายบุคคล กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นเด็กเล็ก อายุ 5-6 ปี โรงเรียนบ้านดอน (ศรีเสริมกสิกร) อำเภอเมือง จังหวัดน่าน จำนวนหนึ่ง ห้องเรียน 30 คน ผลการศึกษาพบว่าเด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่ม กับเด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นรายบุคคลมีความคิดสร้างสรรค์ ทั้งในด้านความคิดคล่องแคล่ว ความคิดริเริ่ม และความคิดลออแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยทำกิจกรรมรูปเป็นกลุ่มกับเป็นรายบุคคลภายหลังการทดลองสูงกว่าก่อนทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ลัดดา ลีตระกูล (2531 : 89) ได้ศึกษาขั้นพัฒนาการและความสามารถทางการวาดภาพคนของเด็กปฐมวัยที่มีอายุ 4-5 ขวบ ที่ได้รับการจัดประสบการณ์และอายุที่ต่างกัน กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กอายุ 4-6 ขวบ จำนวน 194 คน โรงเรียนสาธิตอนุบาลล่ออุทิศ วิทยาลัยครูสวนดุสิต ซึ่งเด็กได้รับประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อม จำนวน 123 คน ผลการศึกษาพบว่า เด็กอายุ 4-6 ขวบ ส่วนมากมีพัฒนาการทางการวาดรูปคนอยู่ในขั้นที่ 5 มากที่สุด คือร้อยละ 36.08 โดยพบว่า กลุ่มอายุ 4-5 ขวบ มีพัฒนาการทางการวาดรูปคนอยู่ในขั้นที่ 2 มากที่สุด คือร้อยละ 28.28 และกลุ่มอายุ 5-6 ขวบ มีขั้นพัฒนาการทางการวาดภาพอยู่ในขั้นที่ 5 มากที่สุด คือร้อยละ 69.00 เด็กอายุ 4-6 ขวบที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อมมีความสามารถทางการวาดภาพคนมากกว่าเด็กที่ได้รับการจัดประสบการณ์เน้นอ่าน-เขียน โดยพบว่า กลุ่มเด็กอายุ 4-5 ขวบ มีความสามารถทางการวาดภาพคนไม่แตกต่างกัน แต่ในกลุ่มอายุ 5-6 ปี ที่ได้รับประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อมมีความสามารถทางการวาดภาพคนมากกว่าเด็กที่ได้รับการจัดประสบการณ์เน้น เขียน-อ่าน และเด็กอายุ 5-6 ขวบ มีความสามารถทางการวาดภาพคนมากกว่าเด็กอายุ 4-5 ขวบ

สดใส ชะนะกุล (2538 : 66-75) ได้รับวิจัยการวาดภาพนอกชั้นเรียนที่มีผลต่อความคิดสร้างสรรค์และอนุรักษสิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัย โดยศึกษานักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2537 โรงเรียนสาธิตอนุบาลล่ออุทิศ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์วาดภาพนอกชั้นเรียนมีความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ในชั้นเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยกลุ่มทดลองมาคะแนนเฉลี่ย 20.93 และกลุ่มควบคุมมีค่าคะแนนเฉลี่ย 16.53 และเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมวาดภาพนอกชั้นเรียน มีการรับรู้การอนุรักษสิ่งแวดล้อมสูงกว่าเด็กที่ได้รับการจัดกิจกรรมวาดภาพในชั้นเรียนปกติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ย 25.73 ส่วนกลุ่มควบคุมมีค่าคะแนนเฉลี่ย 21.8

บุญไท เจริญผล (2533 : 60-61) ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ของการการวาดภาพกับ วุฒิภาวะทางสติปัญญาที่แสดงออกโดยการวาดภาพทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย อายุ 3-5 ปี จำนวน 120 คน โดยใช้แบบทดสอบวาดภาพคน กู๊ดอินฟ-แอร์ริส กันแบบทดสอบ วัดทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ ด้านการสังเกต จำแนก และเปรียบเทียบ ผลจากการศึกษาครั้งนี้พบว่า ความสามารถทางสติปัญญา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ โดยจำแนกตามตัวแปรอายุและเพศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จิตทนายวรรณ เดือนฉาย (2541 : 127) ได้ศึกษาเปรียบเทียบพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยที่มีคะแนนพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ในระดับต่ำ ที่ได้รับการจัดกิจกรรม ศิลปะวาดภาพนอกห้องเรียน กับเด็กปฐมวัยที่มีคะแนนทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ในระดับต่ำ ที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะวาดภาพในห้องเรียนแบบปกติ กลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 ปีการศึกษา 2541 ของโรงเรียนพิมายสามัคคี 1 จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 30 คน ผลการทดลองพบว่า

1. เด็กปฐมวัยที่มีคะแนนทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ในระดับต่ำ ที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะวาดภาพนอกห้องเรียน มีทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. เด็กปฐมวัยที่มีคะแนนทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ในระดับต่ำ ที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะวาดภาพในห้องเรียนแบบปกติ มีทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. เด็กปฐมวัยที่มีคะแนนทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ในระดับต่ำ ที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะวาดภาพนอกห้องเรียน กับเด็กปฐมวัยที่มีคะแนนทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ในระดับต่ำ ที่ได้รับการจัดกิจกรรมวาดภาพในห้องเรียนแบบปกติ มีทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ภัทรา สุคนธ์ทรัพย์ (2505 : 67-69) ได้ศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการทางศิลปะของเด็กไทยในชั้นประถมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนประถมสาธิตวิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร ที่มีอายุ 5-11 ปี จำนวน 160 คน เป็นกลุ่มตัวอย่าง ทดสอบเด็กในด้านการวาดภาพและการปั้น เพื่อศึกษาพัฒนาการทางศิลปะของเด็กตามเกณฑ์ของวิกเตอร์ ดลเวนเฟลด์ (Victor Lowenfold) ผลการศึกษาพบว่าเด็กจะมีพัฒนาการทางศิลปะอยู่ในขั้นต่างๆ ตามระดับอายุดังนี้

1. 5-6 ขวบ จนถึง 7 ขวบ อยู่ในขั้นพัฒนาการขั้นที่ 2 หรือขั้นของการได้เขียนภาพให้มีความหมาย

- 7-8 ขวบ จนถึง 10 ขวบ อยู่ในขั้นที่ 3 หรือขั้นเขียนรูปได้คล้ายของจริง

- 9-11 ขวบ อยู่ในขั้นที่ 4 หรือเริ่มต้นของการเขียนภาพอย่างของจริง

- 11 ขวบ เป็นวัยที่มีแนวโน้มอยู่ในระดับต้นของขั้นที่ 5 หรือขั้นการใช้เหตุผลสำหรับขั้นพัฒนาการขั้นที่ 1 เด็กทุกคนในกลุ่มตัวอย่างมีพัฒนาการพ้นขั้นนี้หมดทุกคน

2. เด็กที่อยู่ชั้นพัฒนาการทางศิลปะชั้นเดียวกัน เขียนภาพแสดงลักษณะรูปคน การใช้ช่องไฟ การใช้สีและการออกแบบแตกต่างกันไปตามลำดับวัย เด็กอายุมากจะเขียนภาพมีลักษณะใกล้เคียงลักษณะของภาพในชั้นพัฒนาการขั้นต่อไปมากขึ้น

3. เด็กส่วนมากมีพัฒนาการทางการเขียนภาพอยู่ในขั้นเดียวกับกับการปั้น

4. เด็กหญิงทุกวัยชอบวาดภาพบ้านและคน แต่วัย 9-10 ขวบ วาดภาพทิวทัศน์เพิ่มขึ้น 10-11 ขวบ วาดจากนวนิยายหรือเรื่องราว และภาพสัตว์เพิ่มขึ้น ส่วนเด็กผู้ชายทุกวัยชอบวาดฉากรบ แต่บ่งวัยมีการวาดจากสิ่งอื่นๆ รองลงไปจากฉากรบ คือ 5 ขวบ วาดจากนวนิยายหรือเรื่องราว 9 ขวบ วาดจากการต่อสู้ 10 ขวบ วาดทิวทัศน์และบ้าน 11 ขวบ วาดจากท้องทะเล

5. เด็กหญิงส่วนมากของกลุ่มตัวอย่างวาดภาพบ้านและคนมากที่สุด และบ้านภาชนะที่ใช้ในบ้านมากที่สุด แต่เด็กชายส่วนมากวาดฉากรบมากที่สุด

จัมลิ้ม โกวิทางกู (2530 : 79) ได้ทำการศึกษา ผลสัมฤทธิ์ ทักษะ และพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้แบบฝึกการเขียนอย่างสร้างสรรค์และแบบฝึกการเขียนอย่างเอกลัษณ์ พบว่า การฝึกคิดอย่างเอกลัษณ์สามารถพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้นได้ และในชั้นกิจกรรม ผู้วิจัยให้เด็กวาดรูปซึ่งเป็นกิจกรรมศิลปะแบบหนึ่ง เด็กจะได้ถ่ายทอดความคิดและจินตนาการออกมาเป็นรูปภาพอย่างเสรีทำให้เด็กมีความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น

สมศรี แสงธนู (2545 : 66) ได้ศึกษาความสามารถทางภาษาด้านการฟังและการพูดโดยเฉลี่ยรวมและแยกเป็นรายด้าน ได้แก่ ความสามารถทางภาษาด้านการฟัง ความสามารถทางภาษาด้านการพูด ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมวาดภาพบนทรายเปียกแบบครูให้การเสริมแรงก่อนการจัดกิจกรรมและระหว่างการจัดกิจกรรมในแต่ละช่วงสัปดาห์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักเรียนชาย-หญิง อายุระหว่าง 4-5 ปี จำนวน 12 คน กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2544 โรงเรียนวัดพลมานี้อยู่สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการวาดบนทรายเปียกแบบครูให้การเสริมแรงในแต่ละช่วงสัปดาห์มีความสามารถทางภาษาด้านการฟังและการพูดโดยเฉลี่ยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และเมื่อวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงระหว่างช่วงสัปดาห์พบว่า คะแนนความสามารถทางภาษาด้านการฟังและการพูดโดยเฉลี่ยรวมมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่เพิ่มขึ้นตลอดช่วงเวลา 8 สัปดาห์ และเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการวาดภาพบนทรายเปียกแบบครูให้การเสริมแรงมีความแตกต่าง และความเปลี่ยนแปลงของความสามารถทางภาษาด้านการฟังและการพูดแยกเป็นรายด้านได้แก่ความสามารถทางภาษาด้านการฟัง ความสามารถทางภาษาด้านการพูด พบว่า คะแนนความสามารถทางภาษาทั้ง 2 ด้าน มีการเปลี่ยนแปลงไปในลักษณะที่สอดคล้องกับการวิเคราะห์แบบคะแนนรวมทั้งหมด ซึ่งเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

นักการศึกษากล่าวสรุปไว้ว่า จากงานวิจัยในประเทศที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการและความสามารถทางการวาดภาพของเด็กในแต่ละช่วงวัยนั้น มีผลมาจากประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมที่เด็กได้รับ และการจัดกิจกรรมการวาดภาพของเด็กในลักษณะต่างๆ ก็มีผลต่อการรับรู้และความสามารถทางด้านอื่นๆ ของเด็ก

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
3. แบบแผนการทดลองและวิธีการดำเนินการทดลอง
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักเรียนชาย – หญิง อายุระหว่าง 4 – 5 ปี กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนวัดเลียบราษฎร์บำรุง สำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักเรียนชาย – หญิง อายุระหว่าง 4 – 5 ปี กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนวัดเลียบราษฎร์บำรุง สำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร เลือกแบบเจาะจงเฉพาะนักเรียนที่มีคะแนนในการทดสอบพัฒนาการเขียนต่ำที่สุด จำนวน 15 คน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. แผนการจัดกิจกรรมวาดภาพอิสระเป็นการจัดกิจกรรมที่มีหน่วยการสอนที่สอดคล้องกับแผนการจัดประสบการณ์ของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 24 แผน
2. กฎเกณฑ์การให้คะแนนพัฒนาการด้านการเขียน

การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. ขั้นตอนในการสร้างแผนการจัดกิจกรรมวาดภาพอิสระ ดำเนินการตามลำดับขั้นดังต่อไปนี้

1.1 ศึกษาแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 โรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร

1.2 ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมวาดภาพ

1.3 ผู้วิจัยสร้างแผนการจัดกิจกรรมการวาดภาพอิสระ จำนวน 24 แผน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1.3.1 ชื่อกิจกรรม

1.3.2 จุดมุ่งหมายของกิจกรรม

1.3.3 วัสดุ – อุปกรณ์ที่ใช้ในการทำกิจกรรม

1.3.4 ขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรม

1.4 นำแผนการจัดกิจกรรมวาดภาพอิสระ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบพิจารณาเพื่อหาความสอดคล้องของจุดประสงค์ เนื้อหา การดำเนินกิจกรรม สื่อการเรียนและการประเมินผล จำนวน 3 ท่านคือ

อาจารย์สิริพรรณ ตันติรัตน์ไพศาล

อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

อาจารย์ปริยานุช จุลพรหม

อาจารย์ผู้สอนในระดับชั้นอนุบาล

โรงเรียนวัดคลองขวาง(เจริญชนม์ราษฎร์บำรุง)

อาจารย์นันท์พัชร จิระจรรย์ชัย

อาจารย์ผู้สอนในระดับชั้นอนุบาล

โรงเรียนบ้านหนองม่วง

ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ 2 ใน 3 มีความเห็นตรงกัน คือปรับเปลี่ยนชื่อกิจกรรมในบางกิจกรรมเพื่อความเหมาะสมและเพื่อเนื้อเรื่องเดียวกันของกิจกรรมนั้น และขอเสนอแนะ คือ ในการจัดกิจกรรมวาดภาพอิสระ ถ้านักเรียนคนใดยังทำกิจกรรมไม่เสร็จตามกำหนดเวลา หรือต้องการทำกิจกรรมซ้ำอีก ควรมีการยืดหยุ่นเวลาและเตรียมอุปกรณ์ให้เด็กได้ทำกิจกรรมให้เพียงพอในแต่ละครั้ง

1.5 ปรับปรุงแผนการจัดกิจกรรมตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

1.6 นำแผนการจัดกิจกรรมไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเพื่อหาความบกพร่องของแผนการจัดกิจกรรมแล้วปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งหนึ่งให้สมบูรณ์

2. การสร้างเกณฑ์การให้คะแนนพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยดำเนินการสร้างตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

2.1 ศึกษาตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการและลักษณะการเขียนของเด็กปฐมวัย ดังนี้

2.1.1 ศึกษาเกี่ยวกับข้อมูลเบื้องต้นในการสร้างกฎเกณฑ์การให้คะแนนพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย ตามขั้นตอนพัฒนาการด้านการเขียน

2.1.2 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยดังต่อไปนี้

2.1.2.1 ทฤษฎีจิตวิทยาและการรับรู้ของเด็กปฐมวัย ทฤษฎีพัฒนาการสติปัญญาของรอร์นได

2.1.2.2 ศึกษาเกณฑ์การให้คะแนนของ บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์ (2538) ส.วาสนา ประवालพฤษ (2539) คู่มือการให้คะแนนงานเขียนของ อริยพร คงนาง (2542) ประไพ แสงดา (2543) รัญจวน ประโมจน์ (2544) และอริกา อินนุพัฒน์ (2549)

2.1.3 สร้างกฎเกณฑ์การให้คะแนนพัฒนาการด้านการเขียน โดยมีทั้งหมด 6 ชั้น มีรายละเอียดดังนี้

ชั้นที่ 1 ขีดเขียนแทนเขียน หมายถึง งานเขียนของเด็กแสดงการเขียนเป็นเส้นที่แตกต่าง

กฎเกณฑ์การให้คะแนน

คะแนน 3 หมายถึง เขียนเส้นที่แตกต่างกัน บอกความหมายของสิ่งที่ขีดเขียน พร้อมเล่าเรื่องราวของสิ่งที่ขีดเขียนได้สัมพันธ์กัน

คะแนน 2 หมายถึง เขียนเส้นที่แตกต่างกัน บอกความหมายของสิ่งที่ขีดเขียนได้

คะแนน 1 หมายถึง เขียนเส้นที่แตกต่างกัน แต่ไม่สามารถบอกหรือเล่าเรื่องราวสิ่งที่ขีดเขียนได้

คะแนน 0 หมายถึง ไม่สามารถขีดเขียนหรือเล่าเรื่องราวลงในแผ่นงาน

ชั้นที่ 2 ขีดเขียนตั้งชื่อผลงานด้วยสัญลักษณ์ต่างๆ หมายถึง งานเขียนของเด็กแสดงการเขียนเป็นการตั้งชื่อผลงานด้วยสัญลักษณ์ต่างๆ

กฎเกณฑ์การให้คะแนน

คะแนน 3 หมายถึง เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยสัญลักษณ์ต่าง ๆ บอกความหมายพร้อมเรื่องราวสิ่งที่เขียนได้สัมพันธ์กัน

คะแนน 2 หมายถึง เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยการเขียนสัญลักษณ์ต่าง ๆ บอกความหมาย ของสิ่งที่เขียนได้

คะแนน 1 หมายถึง เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยการเขียนสัญลักษณ์ต่าง ๆ แต่ไม่สามารถบอกหรือเล่าเรื่องราวสิ่งที่เขียนได้

คะแนน 0 หมายถึง ไม่สามารถเขียนตั้งชื่อผลงานและเขียนสัญลักษณ์ลงในแผ่นงาน

ขั้นที่ 3 ขั้นเขียนโดยไม่มีแบบและกฎเกณฑ์ หมายถึง งานเขียนของเด็กแสดงการเขียนเป็นสัญลักษณ์ โดยไม่จำเพาะเจาะจง ไม่มีแบบและไม่มีกฎเกณฑ์

กฎเกณฑ์การให้คะแนน

คะแนน 3 หมายถึง เขียนตัวอักษรที่ไม่สัมพันธ์กับเสียงที่ต้องการบันทึก แต่บอกความหมายของตัวอักษรที่ขีดเขียนพร้อมเล่าเรื่องราวได้สัมพันธ์กัน

คะแนน 2 หมายถึง เขียนตัวอักษรที่ไม่สัมพันธ์กับเสียงของคำที่ต้องการบันทึก แต่บอกความหมายของตัวอักษรที่ขีดเขียนได้

คะแนน 1 หมายถึง เขียนตัวอักษรที่ไม่สัมพันธ์กับเสียงของคำที่ต้องการบันทึก และไม่สามารถบอกหรือเล่าเรื่องราวสิ่งที่เขียนได้

คะแนน 0 หมายถึง ไม่สามารถเขียนตัวอักษรและเรื่องราวได้

ขั้นที่ 4 ขั้นเขียนโดยลอกเลียนแบบ หมายถึง งานเขียนของเด็กแสดงถึงการเขียนคัดลอกจากต้นแบบ

กฎเกณฑ์การให้คะแนน

คะแนน 3 หมายถึง เขียนด้วยการคัดลอกคำจากต้นแบบ บอกความหมายของตัวอักษรที่คัดลอกได้พร้อมเล่าเรื่องราวได้สัมพันธ์กัน

คะแนน 2 หมายถึง เขียนด้วยการคัดลอกคำจากต้นแบบ และบอกความหมายของตัวอักษรที่เขียนได้

คะแนน 1 หมายถึง เขียนด้วยการคัดลอกคำจากต้นแบบ แต่ไม่สามารถบอกหรือเล่าเรื่องราวสิ่งที่เขียนได้

คะแนน 0 หมายถึง ไม่สามารถคัดลอกคำจากต้นแบบ บอกความหมายหรือเล่าเรื่องราวไม่ได้

ขั้นที่ 5 ขั้นเขียนในรูปตัวอักษรและภาพวาด หมายถึง งานเขียนของเด็กแสดงถึงการเขียนเป็นภาพวาด และในรูปตัวอักษร

กฎเกณฑ์การให้คะแนน

คะแนน 3 หมายถึง เขียนเป็นภาพและสัญลักษณ์ บอกความหมายของตัวอักษรและภาพพร้อมเล่าเรื่องราวได้สัมพันธ์กัน

คะแนน 2 หมายถึง เขียนเป็นภาพและสัญลักษณ์ที่ไม่สัมพันธ์กับเสียงของคำที่ต้องการบันทึก แต่บอกความหมายของตัวอักษรที่เขียนได้

คะแนน 1 หมายถึง เขียนตัวอักษรที่ไม่สัมพันธ์กับภาพ และบอกความหมายได้

คะแนน 0 หมายถึง ไม่สามารถเขียนตัวอักษร และบอกความหมายไม่ได้
 ชั้นที่ 6 เขียนโดยสะกดคำขึ้นเอง หมายถึง งานเขียนของเด็กแสดงถึง
 การเขียนสะกดคำได้ด้วยตนเองโดยไม่คำนึงถึงการเขียนถูกต้อง

กฎเกณฑ์การให้คะแนน

คะแนน 3 หมายถึง เขียนสะกดคำขึ้นเองโดยไม่คำนึงถึงการถูกต้อง บอก
 ความหมายของคำที่สะกดพร้อมเล่าเรื่องราวได้สัมพันธ์กัน

คะแนน 2 หมายถึง เขียนสะกดคำได้ด้วยตนเองโดยไม่คำนึงถึงการเขียนถูกต้อง
 บอกความหมายของคำที่สะกดได้

คะแนน 1 หมายถึง เขียนสะกดคำได้ด้วยตนเองโดยไม่คำนึงถึงการเขียนถูกต้อง
 และบอกความหมายไม่ได้

คะแนน 0 หมายถึง ไม่สามารถเขียนสะกดคำขึ้นเองและบอกความหมายไม่ได้

2.1.4 นำกฎเกณฑ์การให้คะแนนพัฒนาการด้านการเขียน เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ
 ด้านการศึกษาปฐมวัย และด้านวัดผลการศึกษาเป็นผู้ตรวจสอบ เพื่อหาความเที่ยงตรงของเนื้อหา
 และความเหมาะสมของกฎเกณฑ์การให้คะแนนพัฒนาการด้านการเขียน จำนวน 3 ท่าน คือ

อาจารย์อดุลย์ ไบกุหลาบ	ศึกษานิเทศก์ คศ. 6
	กองบริหารการศึกษามหาวิทยาลัย
	นครสวรรค์
อาจารย์ดาร์รัตน์ อุทัยพยัคฆ์	ศึกษานิเทศก์ คศ. 4
	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี
	เขต 1
อาจารย์เพิ่มศรี ชูวิเชียร	อาจารย์ผู้สอนระดับชั้นอนุบาล
	โรงเรียนเบญจมบพิตร

ผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านลงความเห็นตรงกันและให้
 คะแนนรวม โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ได้เท่ากับ 1.00

2.1.5 นำกฎเกณฑ์การให้คะแนนพัฒนาการด้านการเขียน ที่ผ่านการปรับปรุง
 แก้ไขจากคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่
 1 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนวัดเลียบราษฎร์บำรุง สำนักงานเขตบางซื่อ สังกัดกรุงเทพมหานครที่
 ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

2.1.6 นำคะแนนที่ได้มาหาค่าความเชื่อมั่นของกฎเกณฑ์การให้คะแนนพัฒนาการ
 ด้านการเขียน โดยใช้สูตร สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ Product moment correlation ของ
 Pearson (บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์. 2524 : 248 – 249) ปรากฏคะแนนค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ
 .82 ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นสูงเพียงพอที่จะนำมาใช้ในการศึกษาครั้งนี้

2.1.7 จัดทำกฎเกณฑ์การให้คะแนนพัฒนาการด้านการเขียน ให้เป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างในการทดลอง

แบบแผนการทดลองและวิธีการดำเนินการทดลอง

1. แบบแผนการทดลอง

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาค้นคว้าแบบกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Design) ที่ใช้กลุ่มตัวอย่างเดียว โดยได้ดำเนินการทดลองโดยใช้การวิจัยแบบ One – Group Time – Series Design จากบอร์กและเกล (Barrmett and jhonson. 1996 : 31 ; Citing Borg and Gall. 1986 : 692) ได้กล่าวว่ารูปแบบการทดลองกลุ่มเดียวจะมีความเหมาะสมพิเศษกับการทดลองที่ต้องเปลี่ยนแปลงรูปแบบพฤติกรรมหรือกระบวนการภายใน ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการทดลองโดยใช้กลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียวทำการทดลอง และเก็บข้อมูลจากสถานการณ์จริงขณะทดลอง เพื่อความเหมาะสมสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการทดลองครั้งนี้

ตาราง 1 แบบแผนการทดลอง

ก่อนการทดลอง		ขณะทดลอง	
T ₀		X, T ₁ , X, T ₂ , X, T ₃ ,....., X, T ₈	

เมื่อ	T ₀	คือ	การให้งานเขียนเพื่อประเมินก่อนทดลอง
	X	คือ	การดำเนินการจัดกิจกรรมวาดภาพอิสระ
	T ₁ ,T ₂ , T ₃	คือ	การให้งานเขียนเพื่อประเมินระหว่างทดลอง
	T ₈	คือ	การให้งานเขียนเมื่อสิ้นสุดการทดลอง

2. วิธีดำเนินการทดลอง

การศึกษาครั้งนี้ ดำเนินการในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 เป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 60 นาที ระหว่างเวลา 09.30 – 10.30 น. รวม 24 วัน โดยมีลำดับขั้นตอนดังนี้

2.1 สร้างความคุ้นเคยกับเด็กกลุ่มตัวอย่างเป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์

2.2 จัดเตรียมสภาพแวดล้อมในสถานการณ์ที่ทำการทดลองให้เหมาะสม

2.3 จัดเก็บข้อมูลพื้นฐาน (Baseline Data) โดยจัดกิจกรรมวาดภาพอิสระกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 15 คน เป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์ ได้แก่ วันอังคาร วันพุธ และวันพฤหัสบดี วันละ 60 นาที โดยนำชิ้นงานของกลุ่มตัวอย่างมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์การให้คะแนนความสามารถด้านการเขียน

2.4 ดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างโดยจัดกิจกรรมวาดภาพอิสระ เป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน พร้อมทั้งเก็บชิ้นงานของเด็กในวันพฤหัสบดี มาตรวจให้คะแนนตาม กฎเกณฑ์การให้คะแนนตามความสามารถด้านการเขียน

ตาราง 2 การจัดกิจกรรมวาดภาพอิสระ สำหรับเด็กระดับปฐมวัย มีระยะเวลาสัปดาห์ละ 3 วัน วัน ละ 60 นาที เป็นเวลา 8 สัปดาห์ รวม 24 ครั้ง ดังนี้

สัปดาห์ที่	วัน ทดลอง	ชื่อกิจกรรมการวาดภาพ	สื่อวัสดุ / อุปกรณ์	จำนวน คาบ
ก่อนทดลอง	อังคาร พุธ พฤหัสบดี	สร้างความคุ้นเคย แนะนำกิจกรรม และประเมินผลก่อนเรียน		60 นาที
1 (สัตว์บก-สัตว์ น้ำ)	อังคาร	ฉันคือสัตว์บก	เพลง คำคล้องจอง รูปภาพสัตว์ บก – สัตว์น้ำ เกมการศึกษาจับคู่ ภาพสัตว์ จิ๊กซอภาพสัตว์ หนังสือ นิทานเกี่ยวกับสัตว์ต่างๆ	60 นาที
	พุธ	ฉันคือสัตว์น้ำ		
	พฤหัสบดี	ฉันมีบ้านที่แตกต่างกัน		
2 (เนื้อ นม ไข่)	อังคาร	ฉันนำมาทำอาหารได้	ของจริง การสาธิต ปริศนาคำทาย นิทาน เกมการศึกษา รูปภาพ อาหาร จิ๊กซอภาพอาหาร หนังสือภาพ อาหาร	60 นาที
	พุธ	นมชนิดต่าง ๆ		
	พฤหัสบดี	ข. ไข่กินดี		
3 (ผลไม้ เมืองไทย)	อังคาร	ชื่อของฉัน	ของจริง เพลง คำคล้องจอง หนังสือภาพผลไม้ รูปภาพ เกม การศึกษา จิ๊กซอผลไม้ หนังสือ	60 นาที
	พุธ	รูปร่างลักษณะของฉัน		
	พฤหัสบดี	ประโยชน์ของฉัน		

ตาราง 2 (ต่อ)

สัปดาห์ที่	วัน ทดลอง	ชื่อกิจกรรมการวาดภาพ	สื่อวัสดุ / อุปกรณ์	จำนวน คาบ
4 (บ้าน)	อังคาร	ฉันทำมาจากวัสดุต่าง ๆ	รูปภาพบ้านชนิดต่างๆ เพลง คำ คล้องจอง หนังสือนิทาน หนังสือ บ้าน เกมการศึกษา จิ๊กซอบ้าน	60 นาที
	พุธ	ส่วนประกอบของฉัน		
	พฤหัสบดี	สมาชิกในบ้าน		
5 (ผน ผนจำ)	อังคาร	ฉันมาจากไหน	เพลง คำคล้องจอง เครื่องใช้ใน ถาด ผน รูปภาพ เกมการศึกษา จับคู่ภาพ จิ๊กซอภาพถาด ผน หนังสือนิทานเกี่ยวกับผน	60 นาที
	พุธ	ประโยชน์ของฉัน		
	พฤหัสบดี	การดูแลตนเอง		
6 (ผีเสื้อแสนสวย)	อังคาร	ฉันเกิดจากไข่	ของจริง เพลง คำคล้องจอง รูปภาพวงจรชีวิตผีเสื้อ รูปภาพ หนังสือนิทาน เกมการศึกษา จิ๊กซอ	60 นาที
	พุธ	รูปร่างฉันเปลี่ยนไป		
	พฤหัสบดี	วงจรชีวิตของฉัน		
7 (ผักสดสะอาด)	อังคาร	ชื่อของฉัน	ของจริง ปริศนาคำทาย เพลง คำคล้องจอง รูปภาพผักชนิดต่าง เกมจับคู่ จิ๊กซอภาพผัก หนังสือ นิทาน	60 นาที
	พุธ	รูปร่างลักษณะของฉัน		
	พฤหัสบดี	ฉันมีประโยชน์		
8 (ต้นไม้ที่รัก)	อังคาร	ชื่อของฉัน	ของจริง เพลง ปริศนาคำทาย คำคล้องจอง รูปภาพต้นไม้ เกม การศึกษา จิ๊กซอภาพต้นไม้ หนังสือนิทาน	60 นาที
	พุธ	ส่วนประกอบของฉัน		
	พฤหัสบดี	ฉันมีประโยชน์		

2.5 เมื่อครบ 8 สัปดาห์ เก็บผลงานของเด็กมาตรวจให้คะแนน โดยใช้กฎเกณฑ์การให้คะแนนพัฒนาการด้านการเขียน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ตามวิธีทางสถิติ เพื่อสรุปผลการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เนื่องจากการศึกษานี้เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล จากงานเขียนของเด็ก ซึ่งมีหลักการดำเนินการ ดังนี้

1. การเก็บข้อมูลงานเขียน และนำมาให้คะแนนตามกฎเกณฑ์การให้คะแนนพัฒนาการด้านการเขียน ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น

2. เก็บข้อมูลพื้นฐานจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 คน เป็นเวลา 1 สัปดาห์
3. เก็บข้อมูลจากงานเขียนทุกสัปดาห์ที่ทำการทดลองมาให้คะแนน
4. เมื่อสิ้นสุดแต่ละสัปดาห์นำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติ เปรียบเทียบกับข้อมูลพื้นฐาน เพื่อศึกษาความแตกต่างของความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย ก่อนการทดลอง ช่วงระหว่างการทดลอง เป็นเวลา 8 สัปดาห์
5. การให้คะแนนความสามารถด้านการเขียน ให้ตามคะแนนงานเขียนตามกฎเกณฑ์การให้คะแนนพัฒนาการด้านการเขียน
6. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลมีขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. หาสถิติพื้นฐานของความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลอง และขณะทดลอง โดยนำข้อมูลไปหาคะแนนเฉลี่ย ค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม ค่าคะแนนต่ำสุด และค่าคะแนนสูงสุด โดยใช้สูตร Friedman Test
2. วิเคราะห์เปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงระหว่างช่วงสัปดาห์ โดยใช้สูตร Wilcoxon Signed Ranks Test

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์เครื่องมือและข้อมูล

1. สถิติที่ใช้หาคุณภาพของเครื่องมือ

1.1 การหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของกฎเกณฑ์การให้คะแนนพัฒนาการด้านการเขียน โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างลักษณะพัฒนาการการเขียนกับงานเขียน (บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์. 2545 : 45) โดยใช้สูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างลักษณะพัฒนาการเขียนกับงาน

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเนื้อหาทั้งหมด

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

1.2 การหาค่าอำนาจจำแนกของกฎเกณฑ์การให้คะแนนพัฒนาการด้านการเขียน โดยใช้การวิเคราะห์ สหสัมพันธ์แบบ Pearson (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2544 : 13)

$$r_{item-total} = \frac{n\Sigma IT - \Sigma I \Sigma T}{\sqrt{\{n\Sigma I^2 - (\Sigma I)^2\}\{n\Sigma T^2 - (\Sigma T)^2\}}}$$

เมื่อ

n	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
I	แทน	คะแนนของข้อคำถาม
T	แทน	คะแนนผลรวมของข้ออื่นที่เหลือทุกข้อ

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 หาสถิติพื้นฐานของความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลอง และช่วงการทดลอง โดยนำข้อมูลไปหาคะแนนเฉลี่ย ค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม ค่าคะแนนต่ำสุด และค่าคะแนนสูงสุด โดยใช้สูตร Friedman Test (Spiegel , Murray R. (Murray Ralph. 1999)

$$X_r^2 = \frac{12}{Nk(k+1)} \sum^k (R_j)^2 - 3N(k+1)$$

N	=	คือจำนวนแถว
K	=	จำนวนหลัก
R _j	=	ผลรวมอันดับในหลักที่ j
Σ	=	เป็นทิศทางผลบวกกำลัง 2 ของผลรวมอันดับในทุกหลัก

2.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงระหว่างช่วงสัปดาห์ โดยใช้สูตร Wilcoxon Signed Ranks Test

$$Z = \frac{T - \frac{N(N+1)}{4}}{\sqrt{\frac{N(N+1)(2N+1)}{24}}}$$

N	=	จำนวนคู่
T	=	ผลรวม

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ การแปลความหมาย ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้เข้าใจตรงกัน ดังนี้

- N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
Z แทน ค่าสถิติที่ใช้ในการทดลอง
* แทน นัยสำคัญทางสถิติ .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์คะแนนความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย

การวิเคราะห์นำเสนอตามลำดับดังนี้

1.1 คะแนนความสามารถด้านการเขียนสัปดาห์ก่อนการทดลอง

การวิเคราะห์ส่วนนี้ ผู้วิจัยได้นำคะแนนความสามารถด้านการเขียนในแต่ละชั้นพัฒนาการก่อนการจัดกิจกรรมวาดภาพอิสระ มาวิเคราะห์หา ค่าเฉลี่ย ค่ามัธยฐาน และค่าฐานนิยม โดยใช้ค่า 2.0 ของสถิติสองในสาม เป็นเกณฑ์ในการพิจารณา ว่ามีพัฒนาการอยู่ในขั้นนั้น ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนพัฒนาการด้านการเขียนก่อนการทดลอง

ค่าสถิติ	ขั้นพัฒนาการด้านการเขียน					
	ขั้นที่ 1	ขั้นที่ 2	ขั้นที่ 3	ขั้นที่ 4	ขั้นที่ 5	ขั้นที่ 6
ค่าเฉลี่ย	1.93	1.00	.53	.00	.00	.00
ค่ามัธยฐาน	2.00	1.00	1.00	.00	.00	.00
ค่าฐานนิยม	2.00	1.00	1.00	.00	.00	.00

ผลการวิเคราะห์ ตามตาราง 3 ปรากฏว่า พัฒนาการด้านการเขียน ทุกชั้นมีค่าเฉลี่ยไม่ถึง 2.0 คะแนน และมีค่ามัธยฐานตั้งแต่ 2.0 คะแนน ขึ้นไป เฉพาะขั้นที่ 1 เท่านั้น และมีค่าฐานนิยม ตั้งแต่ 2.0 คะแนน ขึ้นไป เฉพาะขั้นที่ 1 เท่านั้น

แสดงว่า ก่อนการทำกิจกรรมวาดภาพอิสระ ของเด็กปฐมวัยมีพัฒนาการด้านการเขียนอยู่ในขั้นที่ 1 (ขีดเขียนแทนเขียน)

1.2 คะแนนความสามารถด้านการเขียนในช่วงสัปดาห์ของการทดลอง

การวิเคราะห์ส่วนนี้ ผู้วิจัยได้นำคะแนนความสามารถด้านการเขียนในแต่ละขั้นพัฒนาการ ในช่วงการทดลองสัปดาห์ที่ 1 – สัปดาห์ที่ 8 ที่ทำกิจกรรมวาดภาพอิสระตามสิ่งแวดล้อมทางภาษามาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ค่ามัธยฐานและค่าฐานนิยม โดยใช้ค่า 2.0 ของสถิติสองในสาม เป็นเกณฑ์ในการพิจารณา ว่ามีพัฒนาการอยู่ในขั้นนั้น ปรากฏดังแสดงในตาราง 4 - 11

ตาราง 4 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนพัฒนาการด้านการเขียนสัปดาห์ที่ 1

ค่าสถิติ	ขั้นพัฒนาการด้านการเขียน					
	ขั้นที่ 1	ขั้นที่ 2	ขั้นที่ 3	ขั้นที่ 4	ขั้นที่ 5	ขั้นที่ 6
ค่าเฉลี่ย	2.00	1.87	.53	.00	.00	.00
ค่ามัธยฐาน	2.00	2.00	1.00	.00	.00	.00
ค่าฐานนิยม	2.00	2.00	1.00	.00	.00	.00

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 4 ปรากฏว่า พัฒนาการด้านการเขียน มีค่าเฉลี่ย ตั้งแต่ 2.0 คะแนน ขึ้นไป เฉพาะขั้นที่ 1 เท่านั้น และมีค่ามัธยฐานตั้งแต่ 2.0 คะแนนขึ้นไป ได้แก่ ขั้นที่ 1 และขั้นที่ 2 เท่านั้น และมีค่าฐานนิยมตั้งแต่ 2.0 คะแนน ขึ้นไป ได้แก่ ขั้นที่ 1 และขั้นที่ 2 เท่านั้น

แสดงว่า ในสัปดาห์ที่ 1 ของการทดลอง เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการด้านการเขียนอยู่ในขั้นที่ 1 (ขีดเขียนแทนเขียน) และขั้นที่ 2 (เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยสัญลักษณ์ต่างๆ)

ตาราง 5 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนพัฒนาการด้านการเขียนสัปดาห์ที่ 2

ค่าสถิติ	ขั้นพัฒนาการด้านการเขียน					
	ขั้นที่ 1	ขั้นที่ 2	ขั้นที่ 3	ขั้นที่ 4	ขั้นที่ 5	ขั้นที่ 6
ค่าเฉลี่ย	2.07	2.00	1.27	.73	.00	.00
ค่ามัธยฐาน	2.00	2.00	1.00	1.00	.00	.00
ค่าฐานนิยม	2.00	2.00	1.00	1.00	.00	.00

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 5 ปรากฏว่า พัฒนาการด้านการเขียน มีค่าเฉลี่ย ตั้งแต่ 2.0 คะแนน ขึ้นไป ได้แก่ขั้นที่ 1 และขั้นที่ 2 เท่านั้น และมีค่ามัธยฐานตั้งแต่ 2.0 คะแนนขึ้นไป

ได้แก่ ชั้นที่ 1 และชั้นที่ 2 เท่านั้น และมีค่าฐานนิยมตั้งแต่ 2.0 คะแนน ขึ้นไป ได้แก่ ชั้นที่ 1 และชั้นที่ 2 เท่านั้น

แสดงว่า ในสัปดาห์ที่ 2 ของการทดลอง เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการด้านการเขียนอยู่ในชั้นที่ 1 (ขีดเขียนแทนเขียน) และชั้นที่ 2 (เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยสัญลักษณ์ต่าง ๆ) ส่วนในชั้นที่ 3 (เขียนโดยไม่มีแบบและกฎเกณฑ์) และชั้นที่ 4 (เขียนโดยลอกเลียนแบบ) เริ่มมีพัฒนาการเล็กน้อย

ตาราง 6 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนพัฒนาการด้านการเขียนสัปดาห์ที่ 3

ค่าสถิติ	ขั้นพัฒนาการด้านการเขียน					
	ชั้นที่ 1	ชั้นที่ 2	ชั้นที่ 3	ชั้นที่ 4	ชั้นที่ 5	ชั้นที่ 6
ค่าเฉลี่ย	2.60	2.00	1.40	1.07	.00	.00
ค่ามัธยฐาน	2.00	2.00	1.00	1.00	.00	.00
ค่าฐานนิยม	2.00	2.00	1.00	1.00	.00	.00

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 6 ปรากฏว่า พัฒนาการด้านการเขียน มีค่าเฉลี่ย ตั้งแต่ 2.0 คะแนน ขึ้นไป ได้แก่ชั้นที่ 1 และชั้นที่ 2 เท่านั้น และมีค่ามัธยฐานตั้งแต่ 2.0 คะแนนขึ้นไป ได้แก่ ชั้นที่ 1 และชั้นที่ 2 เท่านั้น และมีค่าฐานนิยมตั้งแต่ 2.0 คะแนน ขึ้นไป ได้แก่ ชั้นที่ 1 และชั้นที่ 2 เท่านั้น

แสดงว่า ในสัปดาห์ที่ 3 ของการทดลอง เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการด้านการเขียนอยู่ในชั้นที่ 1 (ขีดเขียนแทนเขียน) และชั้นที่ 2 (เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยสัญลักษณ์ต่าง ๆ) ส่วนในชั้นที่ 3 (เขียนโดยไม่มีแบบและกฎเกณฑ์) และชั้นที่ 4 (เขียนโดยลอกเลียนแบบ) เริ่มมีพัฒนาการเพิ่มขึ้นเล็กน้อย

ตาราง 7 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนพัฒนาการด้านการเขียนสัปดาห์ที่ 4

ค่าสถิติ	ขั้นพัฒนาการด้านการเขียน					
	ชั้นที่ 1	ชั้นที่ 2	ชั้นที่ 3	ชั้นที่ 4	ชั้นที่ 5	ชั้นที่ 6
ค่าเฉลี่ย	2.13	2.00	1.33	1.20	.13	.00
ค่ามัธยฐาน	2.00	2.00	1.00	1.00	.00	.00
ค่าฐานนิยม	2.00	2.00	1.00	1.00	.00	.00

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 7 ปรากฏว่า พัฒนาการด้านการเขียน มีค่าเฉลี่ย ตั้งแต่ 2.0 คะแนน ขึ้นไป ได้แก่ชั้นที่ 1 และชั้นที่ 2 เท่านั้น และมีค่ามัธยฐานตั้งแต่ 2.0 คะแนนขึ้นไป

ได้แก่ ชั้นที่ 1 และชั้นที่ 2 เท่านั้น และมีค่าฐานนิยมตั้งแต่ 2.0 คะแนน ขึ้นไป ได้แก่ ชั้นที่ 1 และชั้นที่ 2 เท่านั้น

แสดงว่า ในสัปดาห์ที่ 4 ของการทดลอง เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการด้านการเขียนอยู่ในชั้นที่ 1 (ขีดเขียนแทนเขียน) และชั้นที่ 2 (เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยสัญลักษณ์ต่างๆ) ส่วนในชั้นที่ 3 (เขียนโดยไม่มีแบบและกฎเกณฑ์) และชั้นที่ 4 (เขียนโดยลอกเลียนแบบ) เริ่มมีพัฒนาการเพิ่มขึ้นเล็กน้อย

ตาราง 8 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนพัฒนาการด้านการเขียนสัปดาห์ที่ 5

ค่าสถิติ	ขั้นพัฒนาการด้านการเขียน					
	ชั้นที่ 1	ชั้นที่ 2	ชั้นที่ 3	ชั้นที่ 4	ชั้นที่ 5	ชั้นที่ 6
ค่าเฉลี่ย	2.20	2.00	1.67	1.40	.40	.00
ค่ามัธยฐาน	2.00	2.00	2.00	1.00	.00	.00
ค่าฐานนิยม	2.00	2.00	2.00	1.00	.00	.00

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 8 ปรากฏว่า พัฒนาการด้านการเขียน มีค่าเฉลี่ย ตั้งแต่ 2.0 คะแนน ขึ้นไป ได้แก่ชั้นที่ 1 และชั้นที่ 2 เท่านั้น และมีค่ามัธยฐานตั้งแต่ 2.0 คะแนนขึ้นไป ได้แก่ ชั้นที่ 1 , 2 และ 3 เท่านั้น และมีค่าฐานนิยมตั้งแต่ 2.0 คะแนน ขึ้นไป ได้แก่ ชั้นที่ 1 , 2 และ 3 เท่านั้น

แสดงว่า ในสัปดาห์ที่ 5 ของการทดลอง เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการด้านการเขียนอยู่ในชั้นที่ 1 (ขีดเขียนแทนเขียน) ชั้นที่ 2 (เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยสัญลักษณ์ต่างๆ) และชั้นที่ 3 (เขียนโดยไม่มีแบบและกฎเกณฑ์) ส่วนในชั้นที่ 4 (เขียนโดยลอกเลียนแบบ) เริ่มมีพัฒนาการเพิ่มขึ้น

ตาราง 9 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนพัฒนาการด้านการเขียนสัปดาห์ที่ 6

ค่าสถิติ	ขั้นพัฒนาการด้านการเขียน					
	ชั้นที่ 1	ชั้นที่ 2	ชั้นที่ 3	ชั้นที่ 4	ชั้นที่ 5	ชั้นที่ 6
ค่าเฉลี่ย	2.33	2.27	2.20	1.80	1.00	.27
ค่ามัธยฐาน	2.00	2.00	2.00	2.00	1.00	.00
ค่าฐานนิยม	2.00	2.00	2.00	2.00	1.00	.00

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 9 ปรากฏว่า พัฒนาการด้านการเขียน มีค่าเฉลี่ย ตั้งแต่ 2.0 คะแนน ขึ้นไป ได้แก่ชั้นที่ 1 , 2 และ 3 เท่านั้น และมีค่ามัธยฐานตั้งแต่ 2.0 คะแนนขึ้นไป ได้แก่

ชั้นที่ 1 , 2,3 และ 4 เท่านั้น และมีค่าฐานนิยมตั้งแต่ 2.0 คะแนน ขึ้นไป ได้แก่ ชั้นที่ 1 , 2,3 และ 4 เท่านั้น

แสดงว่า ในสัปดาห์ที่ 6 ของการทดลอง เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการด้านการเขียนอยู่ในชั้นที่ 1 (ขีดเขียนแทนเขียน) ชั้นที่ 2 (เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยสัญลักษณ์ต่างๆ) ชั้นที่ 3 (เขียนโดยไม่มีแบบและกฎเกณฑ์) และชั้นที่ 4 (เขียนโดยลอกเลียนแบบ) ส่วนในชั้นที่ 5 (เขียนในรูปของตัวอักษรและภาพวาด)มีพัฒนาการเพิ่มขึ้น

ตาราง 10 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนพัฒนาการด้านการเขียนสัปดาห์ที่ 7

ค่าสถิติ	ขั้นพัฒนาการด้านการเขียน					
	ชั้นที่ 1	ชั้นที่ 2	ชั้นที่ 3	ชั้นที่ 4	ชั้นที่ 5	ชั้นที่ 6
ค่าเฉลี่ย	2.53	2.33	2.20	2.07	1.40	.33
ค่ามัธยฐาน	3.00	2.00	2.00	2.00	1.00	.00
ค่าฐานนิยม	3.00	2.00	2.00	2.00	1.00	.00

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 10 ปรากฏว่า พัฒนาการด้านการเขียน มีค่าเฉลี่ย ตั้งแต่ 2.0 คะแนน ขึ้นไป ได้แก่ชั้นที่ ชั้นที่ 1 ,2,3 และ 4 เท่านั้น และมีค่ามัธยฐานตั้งแต่ 2.0 คะแนนขึ้นไป ได้แก่ ชั้นที่ 1 ,2,3 และ 4 เท่านั้น และมีค่าฐานนิยมตั้งแต่ 2.0 คะแนน ขึ้นไป ได้แก่ ชั้นที่ 1 ,2,3 และ 4 เท่านั้น

แสดงว่า ในสัปดาห์ที่ 7 ของการทดลอง เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการด้านการเขียนอยู่ในชั้นที่ 1 (ขีดเขียนแทนเขียน) ชั้นที่ 2 (เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยสัญลักษณ์ต่างๆ) ชั้นที่ 3 (เขียนโดยไม่มีแบบและกฎเกณฑ์) และชั้นที่ 4 (เขียนโดยลอกเลียนแบบ) ส่วนในชั้นที่ 5 (เขียนในรูปของตัวอักษรและภาพวาด)มีพัฒนาการเพิ่มขึ้น

ตาราง 11 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนพัฒนาการด้านการเขียนสัปดาห์ที่ 8

ค่าสถิติ	ขั้นพัฒนาการด้านการเขียน					
	ชั้นที่ 1	ชั้นที่ 2	ชั้นที่ 3	ชั้นที่ 4	ชั้นที่ 5	ชั้นที่ 6
ค่าเฉลี่ย	2.80	2.73	2.60	2.40	2.47	1.20
ค่ามัธยฐาน	3.00	3.00	3.00	2.00	2.00	1.00
ค่าฐานนิยม	3.00	3.00	3.00	2.00	2.00	1.00

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 11 ปรากฏว่า พัฒนาการด้านการเขียน มีค่าเฉลี่ย ตั้งแต่ 2.0 คะแนน ขึ้นไป ได้แก่ ชั้นที่ 1 , 2,3,4 และ 5 เท่านั้น และมีค่ามัธยฐานตั้งแต่ 2.0 คะแนนขึ้นไป ได้แก่ ชั้นที่ 1 , 2,3,4 และ 5 เท่านั้น และมีค่าฐานนิยมตั้งแต่ 2.0 คะแนน ขึ้นไป ได้แก่ ชั้นที่ 1 , 2,3,4 และ 5 เท่านั้น

แสดงว่า ในสัปดาห์ที่ 8 ของการทดลอง เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการด้านการเขียนอยู่ในชั้นที่ 1 (ขีดเขียนแทนเขียน) ชั้นที่ 2 (เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยสัญลักษณ์ต่าง ๆ) ชั้นที่ 3 (เขียนโดยไม่มีแบบและกฎเกณฑ์) ชั้นที่ 4 (เขียนโดยลอกเลียนแบบ) และ ชั้นที่ 5 (เขียนในรูปของตัวอักษรและภาพวาด) ส่วนในชั้นที่ 6 (เขียนโดยสะกดคำขึ้นเอง)เด็กเริ่มมีพัฒนาการขึ้น

จากตาราง 3 – ตาราง 11 สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ขั้นความสามารถด้านการเขียนในแต่ละสัปดาห์ของการทดลอง โดยการจัดกิจกรรมวาดภาพอิสระ ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 12

ตาราง 12 สรุปผลการวิเคราะห์ขั้นความสามารถด้านการเขียนในแต่ละสัปดาห์ของการทดลอง

ขั้นพัฒนาการ	ระยะเวลาแต่ละสัปดาห์								
	0	1	2	3	4	5	6	7	8
ขั้นที่ 1 ขีดเขียนแทนเขียน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ขั้นที่ 2 เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยสัญลักษณ์ต่าง ๆ		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ขั้นที่ 3 เขียนโดยไม่มีแบบและกฎเกณฑ์						✓	✓	✓	✓
ขั้นที่ 4 เขียนโดยลอกเลียนแบบ							✓	✓	✓
ขั้นที่ 5 เขียนในรูปของตัวอักษรและภาพวาด									✓
ขั้นที่ 6 เขียนโดยสะกดคำขึ้นเอง									

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 12 ปรากฏว่า

สัปดาห์ก่อนการทดลอง เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการด้านการเขียนอยู่ในชั้นที่ 1 (ขีดเขียนแทนเขียน)

สัปดาห์ที่ 1 และ 2 เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการด้านการเขียนอยู่ในชั้นที่ 1 (ขีดเขียนแทนเขียน) และชั้นที่ 2 (เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยสัญลักษณ์ต่าง ๆ)

สัปดาห์ที่ 3 และ 4 เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการด้านการเขียนอยู่ในชั้นที่ 1 (ขีดเขียนแทนเขียน) และชั้นที่ 2 (เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยสัญลักษณ์ต่าง ๆ)

สัปดาห์ที่ 5 เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการด้านการเขียนอยู่ในชั้นที่สูงขึ้นชั้นที่ 3 (เขียนโดยไม่มีแบบและกฎเกณฑ์)

สัปดาห์ที่ 6 เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการด้านการเขียนอยู่ในขั้นที่สูงขึ้นขั้นที่ 4 (เขียนโดยลอกเลียนแบบ)

สัปดาห์ที่ 7 เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการด้านการเขียนอยู่ในขั้นที่สูงขึ้นขั้นที่ 4 (เขียนโดยลอกเลียนแบบ)

สัปดาห์ที่ 8 เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการด้านการเขียนอยู่ในขั้นที่สูงขึ้นขั้นที่ 5 (เขียนในรูปของตัวอักษรและภาพวาด)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์คะแนนความเปลี่ยนแปลงความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย

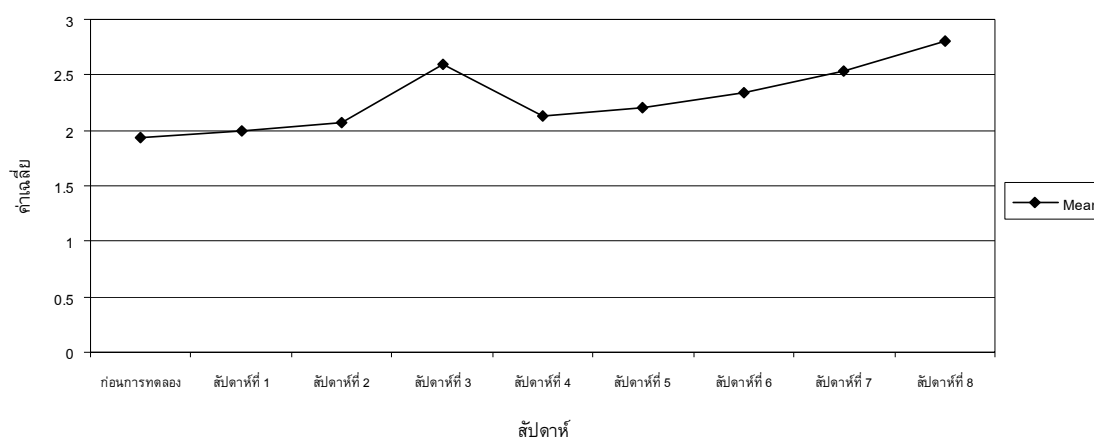
การวิเคราะห์ส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์ความเปลี่ยนแปลงของความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยนำคะแนนพัฒนาการเขียนของเด็กปฐมวัยในแต่ละด้านมาเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงระหว่างช่วงสัปดาห์ โดยใช้สถิติ Friedman Test และทำการทดสอบรายคู่โดยใช้ Wilcoxon Signed Ranks Test ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 13 - 24 และนำค่าเฉลี่ยมานำเสนอเป็นแผนภูมิลายเส้น ดังแสดงในภาพประกอบ 18 - 23

ตาราง 13 ขั้นพัฒนาการการเขียนขั้นที่ 1

สัปดาห์ที่	Mean	Std. Deviation	Mean Rank	N	Chi-Square	df	Asymp. Sig.
ก่อนทดลอง	1.93	.26	3.63	15	53.04*	8	.00
สัปดาห์ที่ 1	2.00	.00	3.93				
สัปดาห์ที่ 2	2.07	.25	4.23				
สัปดาห์ที่ 3	2.60	2.06	4.67				
สัปดาห์ที่ 4	2.13	.35	4.50				
สัปดาห์ที่ 5	2.20	.41	4.83				
สัปดาห์ที่ 6	2.33	.49	5.40				
สัปดาห์ที่ 7	2.53	.52	6.30				
สัปดาห์ที่ 8	2.80	.41	7.50				

* มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $p < .05$

การเปลี่ยนแปลงพัฒนาการการเขียนชั้นที่ 1

ภาพประกอบ 18 การเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงพัฒนาการชั้นที่ 1

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 13 และภาพประกอบ 18 ปรากฏว่า พัฒนาการด้านการเขียน ชั้นที่ 1 ระหว่างสัปดาห์ก่อนการทดลอง – สัปดาห์ที่ 8 มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ $p < .05$

ตาราง 14 การเปรียบเทียบรายสัปดาห์ของพัฒนาการด้านการเขียนชั้นที่ 1 แต่ละช่วงสัปดาห์

	สัปดาห์ที่ 0-1	สัปดาห์ที่ 1-2	สัปดาห์ที่ 2-3	สัปดาห์ที่ 3-4	สัปดาห์ที่ 4-5	สัปดาห์ที่ 5-6	สัปดาห์ที่ 6-7	สัปดาห์ที่ 7-8
Z	-1.00	-1.00	-.82	-.82	-.58	-1.00	-1.73	-2.00
Asymp. Sig.	.32	.32	.41	.41	.56	.32	.08	.05*

* มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $p < .05$

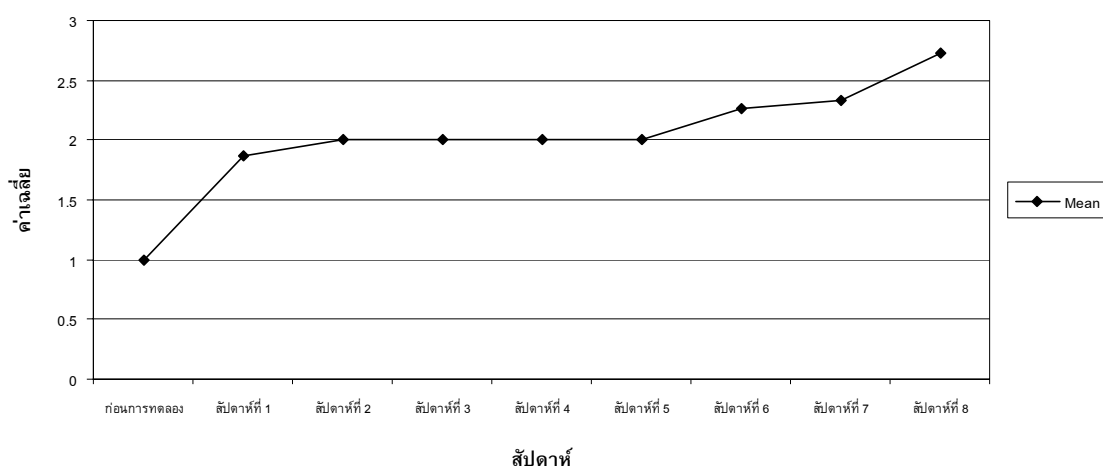
ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 14 ปรากฏว่าสัปดาห์ที่ 7 มีค่าเฉลี่ย 2.53 คะแนน - สัปดาห์ที่ 8 มีค่าเฉลี่ย 2.80 คะแนน ซึ่งเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ($Z = -2.00$) แสดงว่า พัฒนาการด้านการเขียนชั้นที่ 1 มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจนในช่วงสัปดาห์ที่ 7 – สัปดาห์ที่ 8

ตาราง 15 ชั้นพัฒนาการการเขียนชั้นที่ 2

สัปดาห์ที่	Mean	Std. Deviation	Mean Rank	N	Chi-Square	df	Asymp. Sig.
ก่อนทดลอง	1.00	.00	1.07	15	90.52*	8	.00
สัปดาห์ที่ 1	1.87	.35	4.40				
สัปดาห์ที่ 2	2.00	.00	4.90				
สัปดาห์ที่ 3	2.00	.00	4.90				
สัปดาห์ที่ 4	2.00	.00	4.90				
สัปดาห์ที่ 5	2.00	.00	4.90				
สัปดาห์ที่ 6	2.27	.46	5.97				
สัปดาห์ที่ 7	2.33	.49	6.20				
สัปดาห์ที่ 8	2.73	.46	7.77				

* มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $p < .05$

การเปลี่ยนแปลงพัฒนาการการเขียนชั้นที่ 2

ภาพประกอบ 19 การเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงพัฒนาการชั้นที่ 2

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 15 และภาพประกอบ 19 ปรากฏว่า พัฒนาการด้านการเขียนชั้นที่ 2 ระหว่างสัปดาห์ก่อนการทดลอง – สัปดาห์ที่ 8 มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .05$

ตาราง 16 การเปรียบเทียบรายสัปดาห์ของพัฒนาการด้านการเขียนชั้นที่ 2

	สัปดาห์ที่ 0-1	สัปดาห์ที่ 1-2	สัปดาห์ที่ 2-3	สัปดาห์ที่ 3-4	สัปดาห์ที่ 4-5	สัปดาห์ที่ 5-6	สัปดาห์ที่ 6-7	สัปดาห์ที่ 7-8
Z	-3.61	-1.41	.00	.00	.00	-2.00	-1.00	-2.45
Asymp. Sig.	.00*	.16	1.00	1.00	1.00	.05*		.01*

* มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $p < .05$

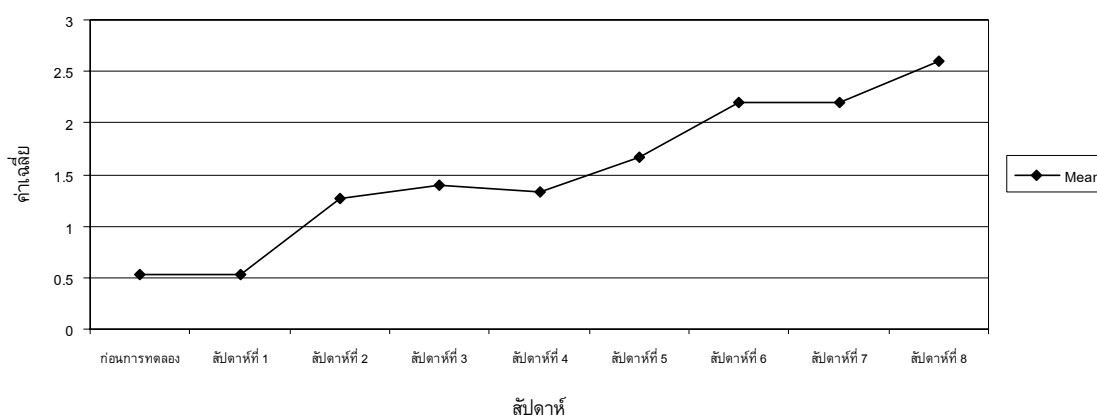
ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 16 ปรากฏว่า สัปดาห์ก่อนการทดลอง มีค่าเฉลี่ย 1.00 คะแนน - สัปดาห์ที่ 1 มีค่าเฉลี่ย 1.86 คะแนน สัปดาห์ที่ 5 มีค่าเฉลี่ย 2.00 คะแนน - สัปดาห์ที่ 6 มีค่าเฉลี่ย 2.26 คะแนน และสัปดาห์ที่ 7 มีค่าเฉลี่ย 2.33 คะแนน - สัปดาห์ที่ 8 มีค่าเฉลี่ย 2.73 คะแนน ซึ่งเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ($Z = -3.61$, $Z = -2.00$ และ $Z = -2.45$) แสดงว่า พัฒนาการด้านการเขียนชั้นที่ 2 มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจนในช่วง สัปดาห์ก่อนการทดลอง - สัปดาห์ที่ 1 สัปดาห์ที่ 5 - สัปดาห์ที่ 6 และสัปดาห์ที่ 7 - สัปดาห์ที่ 8

ตาราง 17 ชั้นพัฒนาการการเขียนชั้นที่ 3

สัปดาห์ที่	Mean	Std. Deviation	Mean Rank	N	Chi-Square	df	Asymp. Sig.
ก่อนทดลอง	.53	.52	1.87	15	103.35*	8	.00
สัปดาห์ที่ 1	.53	.52	1.83				
สัปดาห์ที่ 2	1.27	.46	4.03				
สัปดาห์ที่ 3	1.40	.51	4.50				
สัปดาห์ที่ 4	1.33	.49	4.27				
สัปดาห์ที่ 5	1.67	.49	5.50				
สัปดาห์ที่ 6	2.20	.41	7.37				
สัปดาห์ที่ 7	2.20	.41	7.33				
สัปดาห์ที่ 8	2.60	.51	8.30				

* มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $p < .05$

การเปลี่ยนแปลงพัฒนาการการเขียนชั้นที่ 3

ภาพประกอบ 20 การเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงพัฒนาการชั้นที่ 3

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 17 และภาพประกอบ 20 ปรากฏว่า พัฒนาการด้านการเขียนชั้นที่ 3 ระหว่างสัปดาห์ก่อนการทดลอง – สัปดาห์ที่ 8 มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .05$

ตาราง 18 การเปรียบเทียบรายสัปดาห์ของพัฒนาการด้านการเขียนชั้นที่ 3

	สัปดาห์ที่ 0-1	สัปดาห์ที่ 1-2	สัปดาห์ที่ 2-3	สัปดาห์ที่ 3-4	สัปดาห์ที่ 4-5	สัปดาห์ที่ 5-6	สัปดาห์ที่ 6-7	สัปดาห์ที่ 7-8
Z	.00	-3.32	-1.41	-1.00	-2.24	-2.83	.00	-2.45
Asymp. Sig.	1.00	.00*	.16	.32	.03*	.01*	1.00	.01*

* มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $p < .05$

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 18 ปรากฏว่า สัปดาห์ที่ 1 มีค่าเฉลี่ย .53 คะแนน - สัปดาห์ที่ 2 มีค่าเฉลี่ย 1.26 คะแนน สัปดาห์ที่ 4 มีค่าเฉลี่ย 1.33 คะแนน - สัปดาห์ที่ 5 มีค่าเฉลี่ย 1.66 คะแนน สัปดาห์ที่ 6 มีค่าเฉลี่ย 2.20 คะแนน และสัปดาห์ที่ 7 มีค่าเฉลี่ย 2.20 คะแนน - สัปดาห์ที่ 8 มีค่าเฉลี่ย 2.60 คะแนน ซึ่งเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ($Z = -3.32$, $Z = -2.24$, $Z = -2.83$ และ $Z = -2.45$) แสดงว่า พัฒนาการ

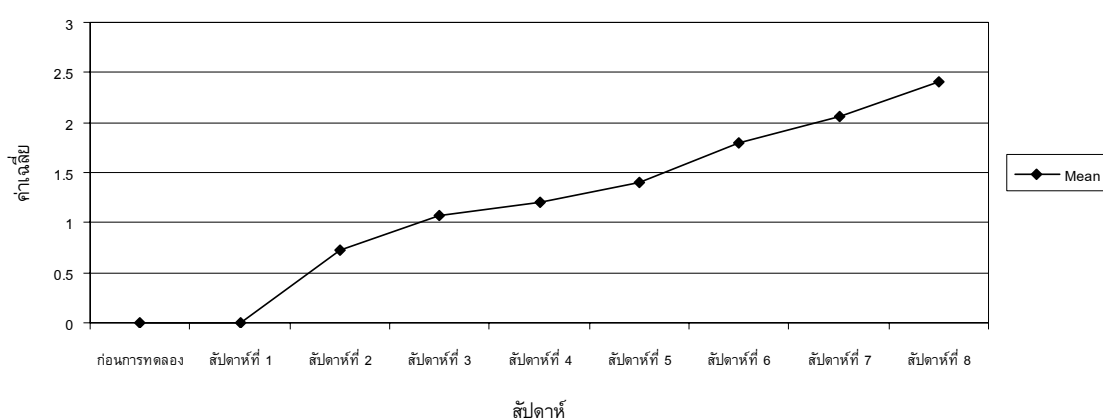
ด้านการเขียนชั้นที่ 3 มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจนในช่วงสัปดาห์ที่ 1 – สัปดาห์ที่ 2 สัปดาห์ที่ 4 – สัปดาห์ที่ 5 สัปดาห์ที่ 5 – สัปดาห์ที่ 6 และสัปดาห์ที่ 7 – สัปดาห์ที่ 8

ตาราง 19 ชั้นพัฒนาการการเขียนชั้นที่ 4

สัปดาห์ที่	Mean	Std. Deviation	Mean Rank	N	Chi-Square	df	Asymp. Sig.
ก่อนทดลอง	.00	.00	1.77	15	105.75*	8	.00
สัปดาห์ที่ 1	.00	.00	1.77				
สัปดาห์ที่ 2	.73	.59	3.53				
สัปดาห์ที่ 3	1.07	.59	4.50				
สัปดาห์ที่ 4	1.20	.56	4.93				
สัปดาห์ที่ 5	1.40	.51	5.57				
สัปดาห์ที่ 6	1.80	.41	6.90				
สัปดาห์ที่ 7	2.07	.26	7.60				
สัปดาห์ที่ 8	2.40	.51	8.43				

* มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $p < .05$

การเปลี่ยนแปลงพัฒนาการการเขียนชั้นที่ 4

ภาพประกอบ 21 การเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงพัฒนาการชั้นที่ 4

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 19 และภาพประกอบ 21 ปรากฏว่า พัฒนาการด้านการเขียน ชั้นที่ 4 ระหว่างสัปดาห์ก่อนการทดลอง – สัปดาห์ที่ 8 มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .05$

ตาราง 20 การเปรียบเทียบรายสัปดาห์ของพัฒนาการด้านการเขียนชั้นที่ 4

	สัปดาห์ที่ 0-1	สัปดาห์ที่ 1-2	สัปดาห์ที่ 2-3	สัปดาห์ที่ 3-4	สัปดาห์ที่ 4-5	สัปดาห์ที่ 5-6	สัปดาห์ที่ 6-7	สัปดาห์ที่ 7-8
Z	.00	-3.05	-2.24	-1.41	-1.73	-2.45	-2.00	-2.24
Asymp. Sig.	1.00	.00*	.01*	.16	.08	.01*	.05*	.03*

* มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $p < .05$

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 20 ปรากฏว่า สัปดาห์ที่ 1 มีค่าเฉลี่ย .00 คะแนน - สัปดาห์ที่ 2 มีค่าเฉลี่ย .73 คะแนน สัปดาห์ที่ 2 มีค่าเฉลี่ย .73 คะแนน - สัปดาห์ที่ 3 มีค่าเฉลี่ย 1.06 คะแนน สัปดาห์ที่ 5 มีค่าเฉลี่ย 1.40 คะแนน - สัปดาห์ที่ 6 มีค่าเฉลี่ย 1.80 คะแนน สัปดาห์ที่ 6 มีค่าเฉลี่ย 1.80 คะแนน - สัปดาห์ที่ 7 มีค่าเฉลี่ย 2.06 คะแนน และสัปดาห์ที่ 7 มีค่าเฉลี่ย 2.06 คะแนน - สัปดาห์ที่ 8 มีค่าเฉลี่ย 2.40 คะแนน ซึ่งเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ($Z = -3.05$, $Z = -2.24$, $Z = -2.45$, $Z = -2.00$ และ $Z = -2.24$) แสดงว่า พัฒนาการด้านการเขียนชั้นที่ 4 มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจนในช่วงสัปดาห์ที่ 1 - สัปดาห์ที่ 2 สัปดาห์ที่ 2 - สัปดาห์ที่ 3 สัปดาห์ที่ 5 - สัปดาห์ที่ 6 สัปดาห์ที่ 6 - สัปดาห์ที่ 7 และสัปดาห์ที่ 7 - สัปดาห์ที่ 8

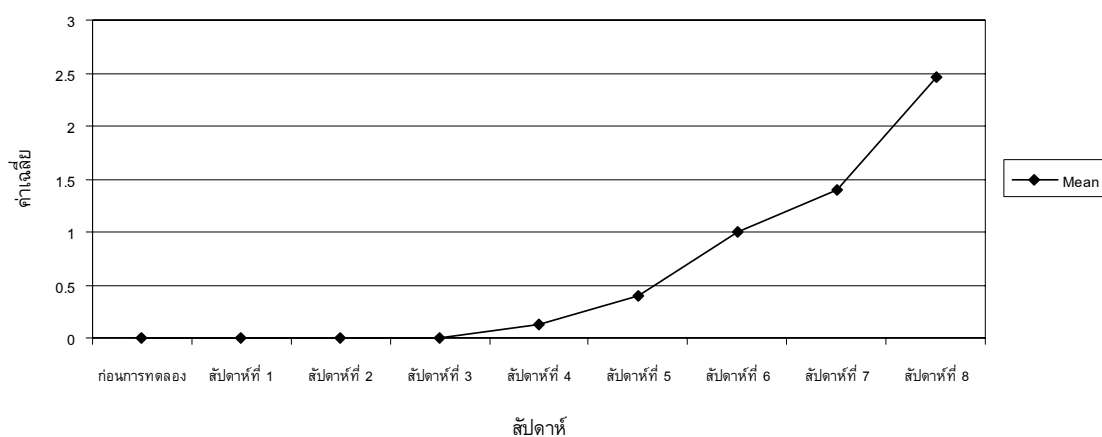
ตาราง 21 ชั้นพัฒนาการการเขียนชั้นที่ 5

สัปดาห์ที่	Mean	Std. Deviation	Mean Rank	N	Chi-Square	df	Asymp. Sig.
ก่อนทดลอง	.00	.00	3.23	15	109.63*	8	.00
สัปดาห์ที่ 1	.00	.00	3.23				
สัปดาห์ที่ 2	.00	.00	3.23				
สัปดาห์ที่ 3	.00	.00	3.23				
สัปดาห์ที่ 4	.13	.35	3.70				
สัปดาห์ที่ 5	.40	.51	4.67				

สัปดาห์ที่ 6	1.00	.00	7.03				
สัปดาห์ที่ 7	1.40	.51	7.70				
สัปดาห์ที่ 8	2.47	.52	8.97				

* มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $p < .05$

การเปลี่ยนแปลงพัฒนาการการเขียนชั้นที่ 5

ภาพประกอบ 22 การเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงพัฒนาการชั้นที่ 5

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 21 และภาพประกอบ 22 ปรากฏว่า พัฒนาการด้านการเขียนชั้นที่ 5 ระหว่างสัปดาห์ก่อนการทดลอง – สัปดาห์ที่ 8 มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .05$

ตาราง 22 การเปรียบเทียบรายสัปดาห์ของพัฒนาการด้านการเขียนชั้นที่ 5

	สัปดาห์ที่ 0-1	สัปดาห์ที่ 1-2	สัปดาห์ที่ 2-3	สัปดาห์ที่ 3-4	สัปดาห์ที่ 4-5	สัปดาห์ที่ 5-6	สัปดาห์ที่ 6-7	สัปดาห์ที่ 7-8
Z	.00	.00	.00	-1.41	-2.00	-3.00	-2.45	-3.56
Asymp. Sig.	1.00	1.00	1.00	.16	.05*	.00*	.01*	.00*

* มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $p < .05$

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 22 ปรากฏว่า สัปดาห์ที่ 4 มีค่าเฉลี่ย .13 คะแนน - สัปดาห์ที่ 5 มีค่าเฉลี่ย .40 คะแนน สัปดาห์ที่ 5 มีค่าเฉลี่ย .40 คะแนน - สัปดาห์ที่ 6 มีค่าเฉลี่ย 1.00 คะแนน

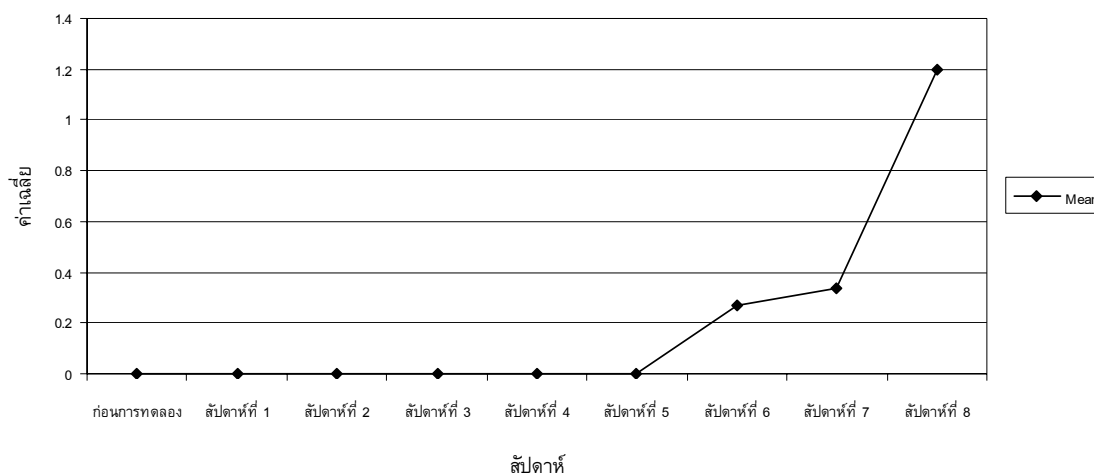
สัปดาห์ที่ 6 มีค่าเฉลี่ย 1.00 คะแนน – สัปดาห์ที่ 7 มีค่าเฉลี่ย 1.40 คะแนน และสัปดาห์ที่ 7 มีค่าเฉลี่ย 1.40 คะแนน – สัปดาห์ที่ 8 มีค่าเฉลี่ย 2.46 คะแนน ซึ่งเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ($Z = -2.00$, $Z = -3.00$, $Z = -2.45$ และ $Z = -3.56$) แสดงว่า พัฒนาการด้านการเขียนชั้นที่ 5 มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจนในช่วงสัปดาห์ที่ 4 – สัปดาห์ที่ 5 สัปดาห์ที่ 5 – สัปดาห์ที่ 6 สัปดาห์ที่ 6 – สัปดาห์ที่ 7 และสัปดาห์ที่ 7 – สัปดาห์ที่ 8

ตาราง 23 ชั้นพัฒนาการการเขียนชั้นที่ 6

สัปดาห์ที่	Mean	Std. Deviation	Mean Rank	N	Chi-Square	df	Asymp. Sig.
ก่อนทดลอง	.00	.00	4.20	15	91.97*	8	.00
สัปดาห์ที่ 1	.00	.00	4.20				
สัปดาห์ที่ 2	.00	.00	4.20				
สัปดาห์ที่ 3	.00	.00	4.20				
สัปดาห์ที่ 4	.00	.00	4.20				
สัปดาห์ที่ 5	.00	.00	4.20				
สัปดาห์ที่ 6	.27	.46	5.33				
สัปดาห์ที่ 7	.33	.49	5.60				
สัปดาห์ที่ 8	1.20	.41	8.87				

* มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $p < .05$

การเปลี่ยนแปลงพัฒนาการการเขียนชั้นที่ 6

ภาพประกอบ 23 การเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงพัฒนาการชั้นที่ 6

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 23 และภาพประกอบ 23 ปรากฏว่า พัฒนาการด้านการเขียนชั้นที่ 6 ระหว่างสัปดาห์ก่อนการทดลอง – สัปดาห์ที่ 8 มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .05$

ตาราง 24 การเปรียบเทียบรายสัปดาห์ของพัฒนาการด้านการเขียนชั้นที่ 6

	สัปดาห์ที่ 0-1	สัปดาห์ที่ 1-2	สัปดาห์ที่ 2-3	สัปดาห์ที่ 3-4	สัปดาห์ที่ 4-5	สัปดาห์ที่ 5-6	สัปดาห์ที่ 6-7	สัปดาห์ที่ 7-8
Z	.00	.00	.00	.00	.00	-2.00	-1.00	-3.61
Asymp. Sig.	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	.05*	.32	.00*

* มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $p < .05$

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 24 ปรากฏว่า สัปดาห์ที่ 5 มีค่าเฉลี่ย .00 คะแนน - สัปดาห์ที่ 6 มีค่าเฉลี่ย .26 คะแนน และสัปดาห์ที่ 7 มีค่าเฉลี่ย .33 คะแนน – สัปดาห์ที่ 8 มีค่าเฉลี่ย 1.20 คะแนน ซึ่งเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ($Z = -2.00$ และ $Z = -3.61$) แสดงว่า พัฒนาการด้านการเขียนชั้นที่ 6 มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจนในช่วงสัปดาห์ที่ 5 – สัปดาห์ที่ 6 และสัปดาห์ที่ 7 – สัปดาห์ที่ 8

จากตาราง 13 – ตาราง 24 สามารถสรุปผลการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงพัฒนาการด้านการเขียนในแต่ละด้าน ว่าเปลี่ยนแปลงในช่วงสัปดาห์ใด ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 25

ตาราง 25 สรุปผลการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงพัฒนาการด้านการเขียนในแต่ละช่วงสัปดาห์ของการทดลอง

ขั้นพัฒนาการ	ช่วงระยะเวลาแต่ละสัปดาห์							
	0-1	1-2	2-3	3-4	4-5	5-6	6-7	7-8
ขั้นที่ 1 ขีดเขียนแทนเขียน								*
ขั้นที่ 2 เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยสัญลักษณ์ต่าง ๆ	*					*		*
ขั้นที่ 3 เขียนโดยไม่มีแบบและกฎเกณฑ์		*			*	*		*
ขั้นที่ 4 เขียนโดยลอกเลียนแบบ		*	*			*	*	*
ขั้นที่ 5 เขียนในรูปของตัวอักษรและภาพวาด					*	*	*	*
ขั้นที่ 6 เขียนโดยสะกดคำขึ้นเอง						*		*

* มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $p < .05$

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 25 ปรากฏว่า

พัฒนาการด้านการเขียนขั้นที่ 1 มีการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจนในสัปดาห์ที่ 7 – 8
พัฒนาการด้านการเขียนขั้นที่ 2 มีการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจนในสัปดาห์ที่ก่อนการทดลอง – 1 ,สัปดาห์ที่ 5 – 6 และสัปดาห์ที่ 7 - 8

พัฒนาการด้านการเขียนขั้นที่ 3 มีการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจนในสัปดาห์ที่ 1 – 2 ,สัปดาห์ที่ 4 – 5 ,สัปดาห์ที่ 5 – 6 และสัปดาห์ที่ 7 - 8

พัฒนาการด้านการเขียนขั้นที่ 4 มีการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจนในสัปดาห์ที่ 1 – 2 ,สัปดาห์ที่ 2 – 3 ,สัปดาห์ที่ 5 – 6 ,สัปดาห์ที่ 6 – 7 และสัปดาห์ที่ 7 - 8

พัฒนาการด้านการเขียนขั้นที่ 5 มีการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจนในสัปดาห์ที่ 4 – 5 ,สัปดาห์ที่ 5 – 6 ,สัปดาห์ที่ 6 – 7 และสัปดาห์ที่ 7 - 8

พัฒนาการด้านการเขียนขั้นที่ 6 มีการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจนในสัปดาห์ที่ 5 – 6 และสัปดาห์ที่ 7 - 8

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การศึกษานี้มีความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า เพื่อศึกษาความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยที่เป็นผลมาจากการจัดกิจกรรมวาดภาพอิสระว่าจะได้ผลอย่างไร โดยกำหนดเป็นจุดมุ่งหมายเฉพาะ เพื่อศึกษาความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลองและช่วงของการทดลองว่ามีพัฒนาการด้านการเขียนอยู่ในขั้นใด และเพื่อศึกษาความสามารถด้านการเขียนแต่ละขั้นมีการเปลี่ยนแปลงในระดับขั้นที่สูงขึ้นเมื่อใด ประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้เป็นนักเรียนชาย – หญิง อายุระหว่าง 4 – 5 ปี กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนวัดเลียบราษฎร์บำรุง สำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้เป็นนักเรียนชาย – หญิง อายุระหว่าง 4 – 5 ปี กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนวัดเลียบราษฎร์บำรุง สำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร เลือกแบบเจาะจงเฉพาะนักเรียนที่มีคะแนนในการทดสอบพัฒนาการเขียนต่ำที่สุด จำนวน 15 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ประกอบด้วย แผนการจัดกิจกรรมวาดภาพอิสระเป็นการจัดกิจกรรมที่มีหน่วยการสอนที่สอดคล้องกับแผนการจัดประสบการณ์ของโรงเรียนในสังกัด กรุงเทพมหานคร จำนวน 24 แผน และกฎเกณฑ์การให้คะแนนพัฒนาการด้านการเขียน โดยวัดความสามารถด้านการเขียนที่มีการเปลี่ยนแปลงแตกต่างไปจากเดิมและอยู่ในขั้นใดขั้นหนึ่งของความสามารถด้านการเขียนที่แบ่งเป็น 1 – 6 ขั้นซึ่งแบ่งเกณฑ์การให้คะแนนเป็น 4 ระดับ โดยมีค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ .82 การศึกษานี้ ดำเนินการในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 เป็นเวลา 8 สัปดาห์ 3 สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 60 นาที ระหว่างเวลา 09.30 – 10.30 น. รวม 24 วัน โดยมีลำดับขั้นตอนดังนี้ สร้างความคุ้นเคยกับเด็กกลุ่มตัวอย่างเป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์ , จัดเตรียมสภาพแวดล้อมในสถานการณ์ที่ทำการทดลองให้เหมาะสม จัดเก็บข้อมูลพื้นฐาน (Baseline Data) โดยจัดกิจกรรมวาดภาพอิสระกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 15 คน เป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์ ได้แก่ วันอังคาร วันพุธ และวันพฤหัสบดี วันละ 60 นาที โดยนำชิ้นงานของกลุ่มตัวอย่างมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์การให้คะแนนความสามารถด้านการเขียน และดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างโดยจัดกิจกรรมวาดภาพอิสระ เป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน พร้อมทั้งเก็บชิ้นงานของเด็กในวันพฤหัสบดี มาตรวจให้คะแนนตามกฎเกณฑ์การให้คะแนนตามความสามารถด้านการเขียน

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยหาสถิติพื้นฐานของความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลองและขณะทดลอง โดยนำข้อมูลไปหาคะแนนเฉลี่ย ค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม ค่าคะแนนต่ำสุด และค่าคะแนนสูงสุด โดยใช้สูตร Friedman Test และวิเคราะห์เปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงระหว่างช่วงสัปดาห์ โดยใช้สูตร Wilcoxon Signed Ranks Test

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาพบว่า

1. ความสามารถด้านการเขียนของนักเรียนก่อนการทดลองและช่วงของการทดลองในแต่ละสัปดาห์มีพัฒนาการด้านการเขียนอยู่ในแต่ละชั้นดังนี้

สัปดาห์ก่อนการทดลอง เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการด้านการเขียนอยู่ในชั้นที่ 1 (ขีดเขียนแทนเขียน)

สัปดาห์ที่ 1 และ 2 เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการด้านการเขียนอยู่ในชั้นที่ 1 (ขีดเขียนแทนเขียน) และชั้นที่ 2 (เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยสัญลักษณ์ต่าง ๆ)

สัปดาห์ที่ 3 และ 4 เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการด้านการเขียนอยู่ในชั้นที่ 1 (ขีดเขียนแทนเขียน) และชั้นที่ 2 (เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยสัญลักษณ์ต่าง ๆ)

สัปดาห์ที่ 5 เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการด้านการเขียนอยู่ในชั้นที่สูงขึ้นชั้นที่ 3 (เขียนโดยไม่มีแบบและกฎเกณฑ์)

สัปดาห์ที่ 6 เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการด้านการเขียนอยู่ในชั้นที่สูงขึ้นชั้นที่ 4 (เขียนโดยลอกเลียนแบบ)

สัปดาห์ที่ 7 เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการด้านการเขียนอยู่ในชั้นที่สูงขึ้นชั้นที่ 4 (เขียนโดยลอกเลียนแบบ)

สัปดาห์ที่ 8 เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการด้านการเขียนอยู่ในชั้นที่สูงขึ้นชั้นที่ 5 (เขียนในรูปของตัวอักษรและภาพวาด)

2. ความสามารถด้านการเขียนแต่ละชั้นมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นในแต่ละช่วงสัปดาห์ดังนี้

พัฒนาการด้านการเขียนชั้นที่ 1 มีการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจนในสัปดาห์ที่ 7 – 8

พัฒนาการด้านการเขียนชั้นที่ 2 มีการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจนในสัปดาห์ที่ก่อนการทดลอง – 1 , สัปดาห์ที่ 5 – 6 และสัปดาห์ที่ 7 - 8

พัฒนาการด้านการเขียนชั้นที่ 3 มีการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจนในสัปดาห์ที่ 1 – 2 , สัปดาห์ที่ 4 – 5 , สัปดาห์ที่ 5 – 6 และสัปดาห์ที่ 7 - 8

พัฒนาการด้านการเขียนชั้นที่ 4 มีการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจนในสัปดาห์ที่ 1 – 2 , สัปดาห์ที่ 2 – 3 , สัปดาห์ที่ 5 – 6 , สัปดาห์ที่ 6 – 7 และสัปดาห์ที่ 7 - 8

พัฒนาการด้านการเขียนชั้นที่ 5 มีการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจนในสัปดาห์ที่ 4 – 5 , สัปดาห์ที่ 5 – 6 , สัปดาห์ที่ 6 – 7 และสัปดาห์ที่ 7 - 8

พัฒนาการด้านการเขียนชั้นที่ 6 มีการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจนในสัปดาห์ที่ 5 – 6 และสัปดาห์ที่ 7 - 8

อภิปรายผล

การศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยที่เป็นผลจากการจัดกิจกรรมวาดภาพอิสระตามการจัดสภาพแวดล้อมทางภาษา

1. ความสามารถในการเขียนของเด็กปฐมวัย ซึ่งมีพัฒนาการด้านการเขียนแบ่งออกเป็น 6 ขั้น คือ ขั้นที่ 1 (ขีดเขียนแทนเขียน) ขั้นที่ 2 (เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยสัญลักษณ์ต่าง ๆ) ขั้นที่ 3 (เขียนโดยไม่มีแบบและกฎเกณฑ์) ขั้นที่ 4 (เขียนโดยลอกเลียนแบบ) ขั้นที่ 5 (เขียนในรูปของตัวอักษรและภาพวาด) ขั้นที่ 6 (เขียนโดยสะกดคำขึ้นเอง) โดยก่อนการทดลองมีจำนวนเด็กปฐมวัย 15 คน มีพัฒนาการด้านการเขียนอยู่ในขั้นที่ 1 (ขีดเขียนแทนเขียน) ที่เป็นเช่นนี้เพราะสัปดาห์แรกเด็กปฐมวัยยังไม่คุ้นเคยกับรูปแบบของกิจกรรมวาดภาพอิสระตามสิ่งแวดล้อมทางภาษา แต่เมื่อจัดกิจกรรมวาดภาพอิสระโดยจัดสิ่งแวดล้อมทางภาษาที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย เป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ ซึ่งเปิดโอกาสให้เด็กปฐมวัยได้ทำกิจกรรมที่หลากหลายประกอบกับผู้วิจัยให้การเสริมแรงด้วยคำชมเชยและคอยอำนวยความสะดวกต่าง ๆ จึงพบว่า

สัปดาห์ก่อนการทดลอง เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการด้านการเขียนอยู่ในขั้นที่ 1 (ขีดเขียนแทนเขียน)

สัปดาห์ที่ 1 และ 2 เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการด้านการเขียนอยู่ในขั้นที่ 1 (ขีดเขียนแทนเขียน) และขั้นที่ 2 (เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยสัญลักษณ์ต่าง ๆ)

สัปดาห์ที่ 3 และ 4 เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการด้านการเขียนอยู่ในขั้นที่ 1 (ขีดเขียนแทนเขียน) และขั้นที่ 2 (เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยสัญลักษณ์ต่าง ๆ)

สัปดาห์ที่ 5 เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการด้านการเขียนอยู่ในขั้นที่สูงขึ้นขั้นที่ 3 (เขียนโดยไม่มีแบบและกฎเกณฑ์)

สัปดาห์ที่ 6 เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการด้านการเขียนอยู่ในขั้นที่สูงขึ้นขั้นที่ 4 (เขียนโดยลอกเลียนแบบ)

สัปดาห์ที่ 7 เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการด้านการเขียนอยู่ในขั้นที่สูงขึ้นขั้นที่ 4 (เขียนโดยลอกเลียนแบบ)

สัปดาห์ที่ 8 เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการด้านการเขียนอยู่ในขั้นที่สูงขึ้นขั้นที่ 5 (เขียนในรูปของตัวอักษรและภาพวาด)

ผลจากการศึกษา สังเกตได้ว่า ขั้นพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยส่วนใหญ่อยู่ในขั้นที่ 1 (ขีดเขียนแทนเขียน) ขั้นที่ 2 (เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยสัญลักษณ์ต่าง ๆ) และขั้นที่ 4 (เขียนโดยลอกเลียนแบบ) และในสัปดาห์สุดท้าย สัปดาห์ที่ 8 เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการด้านการเขียนอยู่ในขั้นที่สูงขึ้น ขั้นที่ 5 (เขียนในรูปของตัวอักษรและภาพวาด) ทั้งนี้กิจกรรมส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางภาษาที่หลากหลายและเด็กก็ได้เรียนรู้ภาษาผ่านประสบการณ์จริงในชีวิตประจำวัน เด็กได้คิด พูด อ่านและเขียนในกิจกรรมที่

หลากหลาย ลงมือปฏิบัติกิจกรรมที่สอดคล้องกับชีวิตประจำวัน โดยเด็กได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง จากการขีดเขียน หรือการวาดภาพอิสระหลังจากได้เรียนรู้ผ่านสิ่งแวดล้อมทางภาษา เด็กมีความสนใจ และมีความกระตือรือร้นที่จะขีดเขียนเป็นภาพต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับแดนซ์ (นฤมล เจริญแหลม. 2545 : 57-58 ; อ้างอิงจาก Machodo.31995 : 347; citing kance : 1982) ที่กล่าว การวาดหรือการระบายสีนั้น ไม่ได้เป็นเพียงการสื่อความคิดของเด็กเพียงอย่างเดียว แต่ยังแสดงถึงความพยายามในการสร้างสัญลักษณ์ ซึ่งสัญลักษณ์บางอย่างนั้น ผู้ใหญ่อาจจะไม่เข้าใจ ในขณะที่บางอย่างนั้นเป็นตัวแทนที่อยู่ในโลกของเด็ก เด็กมักจะพูดถึงงานและการสร้างเรื่องพร้อมกับรูปภาพ อีกทั้งการจัดสิ่งแวดล้อมทางภาษา มีความสอดคล้องกับพัฒนาการความสนใจของเด็ก ช่วยให้เด็กได้รับประสบการณ์ทางภาษามากขึ้นจากการที่ได้ถ่ายทอดความคิดจินตนาการลงในแผ่นงานพร้อมทั้งเล่าเรื่องราวของสิ่งต่าง ๆ ที่ขีดเขียนได้อย่างเพลิดเพลิน ทำให้เด็กได้เพิ่มความรู้ความเข้าใจ ในการเชื่อมโยงเรื่องราวด้วยการพัฒนาการทางภาษาด้วยตนเอง และในกิจกรรมวาดภาพยังช่วยส่งเสริมกล้ามเนื้อมือประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา แอนเดอร์สันและลาปี (อิทธิกา อินนุพัฒน์. 2549 : 94 - 95 ; อ้างอิงจาก Anderson; & Lapp. 1979 : 102) กล่าวถึงวิธีการส่งเสริมให้เด็กมีความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมือ คือ ให้เด็กฝึกฝนในการวาดรูประบายสี ปั้นเย็บ ถัก สาน ตัดปะกระดาษ และเล่นของเล่น การที่เด็กได้มีโอกาสในการทำงานศิลปะจะช่วยให้เด็กได้ฝึกการประสานงานของกล้ามเนื้อเล็กได้อย่างดี นอกจากนั้นวัสดุประเภทหนังสือ ของเล่น และรูปภาพมีส่วนช่วยในการใช้กล้ามเนื้อได้ดีขึ้นด้วย การเล่นโทรศัพท์ เปลี่ยนเสื้อผ้าตุ๊กตา ตัดกระดาษด้วยการกรร วาดภาพด้วยนิ้วมือ ปั้นดินเหนียว ถักสานฝึกการเขียนด้วยชอล์กบนกระดานดำ หรือใช้สีเทียนเขียนในกระดาษเป็นกิจกรรมที่ฝึกความพร้อมในการใช้กล้ามเนื้อเล็กได้ดี สอดคล้องกับสุชา จันท์เอม (2543 : 152) กล่าวถึงวิธีการส่งเสริมความสามารถกล้ามเนื้อมือ คือ ทำได้โดยให้เด็กได้มีโอกาสเล่น ทำงาน จับถือของอยู่เสมอ การเล่นด้วยก้อน ระบายสีด้วยมือ การวาดรูป หรือให้เด็กได้ทำงานช่วยผู้ใหญ่ที่เหมาะสมกับกำลังความสามารถและความสนใจของเด็ก กิจกรรมอีกกิจกรรมหนึ่งที่สำคัญ คือ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมให้เด็กมีโอกาสในการเขียนและคิดอย่างอิสระ การที่เด็กได้ลงทำกิจกรรมและฝึกหัดโดยผ่านประสบการณ์ต่าง ๆ ที่หลากหลาย เด็กจะสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองเกี่ยวกับตัวอักษรด้วยการสำรวจค้นคว้าอย่างอิสระจากการใช้ภาษาในการเขียน ซึ่งการเขียนของเด็กที่อายุน้อยกว่า 6 ขวบ เราคงไม่มุ่งหวังให้เด็กในวัยนี้เขียนได้ถูกต้องและรัดกุม แต่สิ่งที่คาดหวังคือการได้เห็นเด็กจับดินสอแล้วลากไปมาบนกระดาษ และบอกเราว่ารอยขีดเขียนนั้นคืออะไร และเชื่อมโยงเรื่องราวให้เราฟังได้ (นิตยา ประพฤติกิจ. 2539 : 154) และเมื่อเด็กมีความพร้อมจึงควรเพิ่มเติมด้วยกิจกรรมที่ใช้แบบฝึกที่กำหนดทิศทางการเขียน ซึ่งจะเป็นพื้นฐานของการเขียนในระดับอื่นต่อไปได้เป็นอย่างดี

2. ความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยมีการเปลี่ยนแปลงขึ้นความสามารถด้านการเขียนในแต่ละช่วงระยะเวลาของการจัดกิจกรรมการวาดภาพอิสระตามการจัดสิ่งแวดล้อมทางภาษามีการเปลี่ยนแปลงขึ้นความสามารถด้านการเขียนสูงขึ้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่

ระดับ .05 โดยเด็กบางคนจะมีขั้นการเขียนคงเดิมอยู่ในขั้นเดียวกันระยะหนึ่งแล้วค่อยเปลี่ยนแปลงสูงขึ้น โดยใช้ระยะเวลาแตกต่างกัน ตั้งแต่สัปดาห์ที่ 1 ถึงสัปดาห์ที่ 8 คือ

พัฒนาการด้านการเขียนขั้นที่ 1 มีการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจนในสัปดาห์ที่ 7 – 8

พัฒนาการด้านการเขียนขั้นที่ 2 มีการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจนในสัปดาห์ที่ก่อนการทดลอง – 1 ,สัปดาห์ที่ 5 – 6 และสัปดาห์ที่ 7 - 8

พัฒนาการด้านการเขียนขั้นที่ 3 มีการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจนในสัปดาห์ที่ 1 – 2 ,สัปดาห์ที่ 4 – 5 ,สัปดาห์ที่ 5 – 6 และสัปดาห์ที่ 7 - 8

พัฒนาการด้านการเขียนขั้นที่ 4 มีการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจนในสัปดาห์ที่ 1 – 2 ,สัปดาห์ที่ 2 – 3 ,สัปดาห์ที่ 5 – 6 ,สัปดาห์ที่ 6 – 7 และสัปดาห์ที่ 7 - 8

พัฒนาการด้านการเขียนขั้นที่ 5 มีการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจนในสัปดาห์ที่ 4 – 5 ,สัปดาห์ที่ 5 – 6 ,สัปดาห์ที่ 6 – 7 และสัปดาห์ที่ 7 - 8

พัฒนาการด้านการเขียนขั้นที่ 6 มีการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจนในสัปดาห์ที่ 5 – 6 และสัปดาห์ที่ 7 - 8

ผลจากการศึกษาเปรียบเทียบในช่วงระยะเวลาที่เด็กปฐมวัยได้รับการจัดกิจกรรมวาดภาพอิสระตามการจัดสิ่งแวดล้อมทางภาษามีการเปลี่ยนแปลงความสามารถด้านการเขียนสูงขึ้น เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยก่อนการทดลองขั้นพัฒนาการด้านการเขียนแต่ละสัปดาห์สูงขึ้นอย่างชัดเจน สันเกตว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีลักษณะแตกต่างกันเป็นผลให้พัฒนาการด้านการเขียนในแต่ละสัปดาห์แตกต่างกัน พบว่าพัฒนาการด้านการเขียนทุกขั้นในช่วงสัปดาห์การทดลอง มีการเปลี่ยนแปลงในสัปดาห์ที่ 7 – 8 ทั้งนี้เพราะในช่วงสัปดาห์แรกก่อนการทดลองเด็กยังไม่คุ้นเคยกับการจัดกิจกรรมวาดภาพอิสระตามการจัดสิ่งแวดล้อมทางภาษา แต่เมื่อได้ทดลองไประยะหนึ่งแล้ว พบว่า เด็กมีการพัฒนาการด้านการเขียนเพิ่มมากขึ้นจากสัปดาห์แรก

ดังนั้นการที่พัฒนาการด้านการเขียนเปลี่ยนแปลงขึ้นมีผลมาจากการจัดกิจกรรมวาดภาพอิสระ หากแต่อาจยังต้องเพิ่มเติมกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้มีลงมือกระทำกิจกรรมด้วยตนเองรวมทั้งสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองเกี่ยวกับตัวอักษร สำนวนและค้นคว้าอย่างอิสระจากการใช้ภาษาในการเขียน และในการส่งเสริมพฤติกรรมในการเขียนให้เด็กปฐมวัยควรจัดสิ่งแวดล้อมให้มีอุปกรณ์ที่หลากหลายสำหรับเด็กได้ฝึกเขียน เด็กต้องการโอกาสและอุปกรณ์ที่จะเขียนด้วยตนเอง ดังนั้นการจัดกิจกรรมวาดภาพอิสระตามสิ่งแวดล้อมทางภาษาเป็นกิจกรรมที่กระตุ้นพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยได้เป็นอย่างดี

ข้อสังเกตที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า

1. การเปิดโอกาสให้เด็กได้วาดภาพตามความสนใจ ตามความคิดและจินตนาการของเด็กอย่างเต็มที่ การที่เด็กได้ทำและถ่ายทอดในสิ่งที่เด็กชอบหรือสนใจ จึงเป็นการส่งเสริมศักยภาพที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและเป็นการจัด

กิจกรรมที่ถือได้ว่ายึดเด็กเป็นสำคัญ ทำให้เด็กเกิดทักษะทางการเรียนรู้และส่งเสริมพัฒนาการได้เป็นอย่างดี

2. การตั้งกฎระเบียบสำหรับงานศิลปะบางชนิดก็เป็นสิ่งจำเป็น เพราะงานบางอย่างเด็กอาจจะสวมเสื้อคลุมหรือผ้ากันเปื้อน ตลอดจนถึงการเก็บรักษาและทำความสะอาดอุปกรณ์ต่างๆ เด็กสามารถช่วยทำได้ทั้งยังเป็นการปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ดีให้กับเด็กด้วย

3. การจัดเตรียมสี สือและอุปกรณ์ที่หลากหลายเพียงพอกับความต้องการของเด็กในการทำกิจกรรมวาดภาพอิสระถือเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่ง เพราะเป็นแรงจูงใจให้กับเด็กอยากวาดภาพ อยากใช้สี เด็กได้มีอิสระในการใช้สีตามความสนใจ เกิดการเรียนรู้เรื่องสี ส่งผลให้เด็กเกิดการพัฒนาด้านการเขียนและศัลยกรรมในด้านต่างๆ ด้วย

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. แผนการจัดกิจกรรมวาดภาพอิสระในการทำวิจัยนี้ใช้สีหลากหลายชนิด ในการนำไปใช้ควรจะต้องมีการศึกษาคุณสมบัติของสีแต่ละชนิดรวมถึงวิธีการให้เด็กใช้ด้วย
2. วัสดุหรือกระดาษที่รองรับในการวาดภาพของเด็กแต่ละชนิดมีความแตกต่างกันในการนำไปใช้ควรจะต้องมีการศึกษาคุณสมบัติและทดลองว่าวัสดุแต่ละชนิดเหมาะสมหรือไม่เหมาะสมกับสีแต่ละชนิดด้วย
3. การสอนในระดับปฐมวัยควรมุ่งเน้นการฝึกเตรียมความพร้อมต่างๆ ตลอดจนการส่งเสริมความสามารถด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญามากกว่าการมุ่งเน้นในด้านวิชาการ

ข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้าครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาทัศนคติของครูที่เน้นด้านเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับการส่งเสริมความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย
2. ควรมีการศึกษาและวิจัยถึงผลการจัดกิจกรรมวาดภาพอิสระที่มีต่อตัวแปรอื่นๆ เช่น การพัฒนาด้านการสื่อความหมาย การให้ความร่วมมือด้านพฤติกรรมความช่วยเหลือ และความคิดสร้างสรรค์

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2545). รูปแบบการเรียนการสอนปฐมวัยศึกษา. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. เอ็ดดิสัน เพรสโปรดักส์.
- _____. (2547). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. เพรสโปรดักส์.
- _____. (2542). “การเลี้ยงดูเด็กวัยก่อนเรียน : 3-5 ขวบ” กรุงเทพฯ : โชติสุขการพิมพ์
- กรรณิการ์ พวงเกษม. (2532). หลักการสอนภาษาไทยชั้นประถมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 20, กรุงเทพฯ : อรุณสกาลาดพรวัว.
- เกริก ย้วยพันธ์. (2539). การเล่านิทาน. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- คณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน (2537) แนวการจัดประสบการณ์ระดับอนุบาลศึกษา พุทธศักราช 2536, พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ : กองวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ.
- จันทร์เพ็ญ สุภาพล. (2538). การศึกษาพฤติกรรมทางสังคมของศึกษาปฐมวัยที่ได้ฟังนิทานประกอบดนตรีและนิทานประกอบภาพควบคู่กิจกรรมส่งเสริมพฤติกรรมความช่วยเหลือ. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ถ่ายเอกสาร.
- จินตนา สุทธิจินดา. (2532). พัฒนาการทางภาษาด้านชนิดและสัดส่วนของคำของเด็กก่อนวัยเรียน. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, อัดสำเนา.
- ฉวีวรรณ กิनावงศ์. (2526). การศึกษาเด็กโครงการตำรามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. พิษณุโลก: โรงพิมพ์พิมพ์เนศ.
- ชัยณรงค์ เจริญพาณิชย์กุล. (2533). พัฒนาเด็กด้วยศิลปะ. กรุงเทพฯ : แปลน พับลิชชิง.
- ดวงเดือน ศาสตราภกร. (2537). การวัดและประเมินพัฒนาการและความพร้อมของเด็กปฐมวัย. ในประมวลสาระชุดวิชาหลักการและแนวคิดทางการปฐมวัยศึกษา หน่วยที่ 5-8. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ทิตนา แคมมณี. (2535). หลักการและรูปแบบการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามวิถีชีวิตไทย. กรุงเทพฯ : หน่วยปฏิบัติการวิจัยศึกษาปฐมวัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทรงพร สุทธิธรรม. (2534). การศึกษาความสามารถในการรับรู้และเข้าใจทัศนของผู้อื่น ของเด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองจัดกิจกรรมนิทานเพื่อส่งเสริมการคลายการยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, อัดสำเนา.

- ธวัช ตราฐ. (2532). การเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์งานออกแบบกราฟฟิกในตำราศิลปะ ระหว่าง
อาจารย์และนักศึกษาภาควิชาศิลปะ สหวิทยาอีสานใต้. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (ศิลปศึกษา)
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, อัดสำเนา.
- นิตยา ประพฤติกิจ. (2540). การพัฒนาเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : โอ.เอส.พรินติ้ง เฮาส์.
- บันลือ พฤษะวัน. (2534). วรรณกรรมสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิชย์.
- บุญไท เจริญผล. (2533). ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถทางสติปัญญากับทักษะพื้นฐานทาง
คณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, อัดสำเนา.
- บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. (2524). “การวัดและประเมินผลการศึกษา”, ทฤษฎีและการประยุกต์.
กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.
- ประเทิน มหาจันทร์. (2519). หลักการสอนภาษาไทยชั้นประถมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 20. กรุงเทพฯ :
คุรุสภาลาดพร้าว.
- ปิยะชาติ แสงอรุณ. (2526). ศิลปะสำหรับเด็ก : ของเล่นเพื่อเสริมคุณค่าในชีวิต เอกสารวิชาการ
เครื่องเล่นเพื่อพัฒนาเด็ก. กรุงเทพฯ : คณะอนุกรรมการการพัฒนาการเล่นของเด็ก.
- พิจิตร ทองชั้น. (2511). สมรรถภาพทางสมองบางประการที่สัมพันธ์กับความสามารถทางศิลปะ
ของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัย
วิชาการศึกษา . ถ่ายเอกสาร
- พัชรี สวนแก้ว. (2536). เอกสารประกอบการสอนวิชา 2173407 จิตวิทยาพัฒนาการและการดูแล
เด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : ดวงกลม.
- ภรณ์ คุรุรัตน์. (2532). ปฏิสัมพันธ์การสร้างเชื่อมั่น ในการเอกสารประกอบการประชุม
สัมมนาการพัฒนาอนุบาลศึกษา ระหว่างวันที่ 3-5 เมษายน.
- _____. (2523). กิจกรรมสร้างสรรค์และดนตรีเด็กก่อนวัยเรียน. กรุงเทพฯ : กรมประชาสัมพันธ์
หญิงปากเกร็ด.
- ภัทรา สุคนธ์ทรัพย์. (2525). การพัฒนาทางศิลปะของเด็กไทยชั้นประถมศึกษาตอนต้นของ
โรงเรียนประถมสาธิตแห่งหนึ่งในจังหวัดพระนคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
วิทยาลัยวิชาการศึกษา . ถ่ายเอกสาร
- เยาวพา เดชะคุปต์. (2542). การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : เอฟ กราฟฟิกส์ ดีไซน์ด์
_____. (2543, มกราคม). วารสารการศึกษาปฐมวัย, สาขาการศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพฯ : 11-12.
- ระพีพรรณ เอกสุภาพันท์. (2541ข, มีนาคม). การสอนที่เน้นการเรียนรู้เป็นศูนย์กลาง (Child Centered).
กองทุนส่งเสริมการศึกษาเอกชน 7 (74) : 38.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2528). หลักการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ .
- เลิศ อานันทะ. (2535). ศิลปะในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : กราฟฟิคอาร์ต.
- ลัดดา ลีตระกูล. (2531). ความสามารถทางการวาดภาพของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์

- ต่างกัน.ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ , ถ่ายเอกสาร.
- วรรณิ์ โสมประยูร.(2537). การสอนภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษา.กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- วันทนี๋ เหมาะะผดุงกุล. (2535). พัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็กประถมศึกษาที่ครุมีการใช้คำถาม ในระหว่างการทำกิจกรรมในวงกลม. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ , อัดสำเนา.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2523). กิจกรรมสร้างสรรค์สำหรับเด็กก่อนวัยเรียน.กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตร และการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิบูลย์ ลีสุวรรณ. (2520). สอนลูกเขียนรูป. กรุงเทพฯ : สุริยบรรณ.
- วราภรณ์ รักวิจัย. (2527). เอกสารประกอบคำสอน กร.311 การศึกษาก่อนวัยเรียน. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. (2526). ศิลปศึกษา. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์
- สนธิ นิยมเหล็ก. (2540). พฤติกรรมสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษา. พิษณุโลก : ฝ่ายเอกสาร ตำรา สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม.
- สิริพรรณ ตันติรัตน์ไพศาล.(2545). ศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย. โปรแกรมวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. (2545). การวัดและประเมินเด็กแนวใหม่ : เด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- _____. (2550). เอกสารประกอบคำสอน ECED 201 การศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพฯ : โครงการความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตกับกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น สดใส ชนะกุล. (2538). ผลการจัดกิจกรรมการวาดภาพนอกชั้นเรียนที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์และ การรับรู้การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัย.ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ , ถ่ายเอกสาร.
- สมศรี แสงธนู. (2545). ความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการวาดภาพ บนทรายเปียกแบบครูให้การเสริมแรง. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ , ถ่ายเอกสาร.
- พรรษา นิลวิเชียร. (2535ก, 7-23 เมษายน – พฤษภาคม). การสอนเขียนแก่เด็กปฐมวัยสารพัฒนา หลักสูตร 11 (110) : 8.
- เอื้ออารี ทองพิทักษ์. (2546). ทักษะพื้นฐานทางมิติสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรม การวาดภาพต่อเติม. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ , ถ่ายเอกสาร.
- Arapoff,N (1976,June). "Writing ; A Thinking Process." *Tesol Quarterly*. 1: 119- 120.
- Blood,R.W. (1996). *Whatjin a name ? . The Rode of name writing in children's Literacy Acquisition* University of Virginia.

- Good, C.V. (1973). *Dictionary of Education*. 3 rd. ed. New York : McGraw – Hill.
- Ham mond, S.L. et at. (1976). *Good School for Young Children*. New York : McGraw – Hill.
- Hurlock.E.B. (1956). *Child Development*. 3 rd ed. New York : McGraw – Hill.
- John, W.S. : & Mary , J.S. (1995). *Language Arts in the Early Childhood Classroom*.
United States of America : WadsWorth.
- Kelley , Ramona M. ; & Daniel. (1986 , July). Effects of An Administrative Plan for
Excellance in Creative Arts Experience on the Development of Creativity in first
Graders, *Dissertation Abstracts International*. 44 (01) : 32 – A
- Lowenfeld.V. (1957). *Creative and mental Growth*. New York : The Macmillan.
- Lowenfeld.V.and L.Brittain. (1970). *Creative and mental Growth*. 5 th ed. New York :
The Macmillan.
- Lark.H.B. and others. (1956). *Understanding Chikdern , Art for Better Teaching*.
Columbus , Ohio : Charles E. Merrill, Book.
- Mccrimon, P.M. ; & James , M. (1978) *Writing with a purpose Shorted*. Boston :
Houghton Mifflin.
- Morrow. Lesley Mande. (1993). *Literacy Development in the Early Year : Helping
Children Read and write*. United States of America : A Division of Simon and
Schuster. Lnc.
- Peterson, Helen Thomas. (1958). *Kindergaten : The Ker to child Growth*. New York :
Exposition Press.
- Stamp, Ray V. (1964 , June). "Relationship of Measures of Creativity General
Intelligence and Memory" *Dissertation Abstract International*. 36(2) : 949 – A.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- คู่มือการใช้กฎเกณฑ์การให้คะแนนพัฒนาการด้านการเขียน
- กฎเกณฑ์การให้คะแนนพัฒนาการด้านการเขียน
- แบบบันทึกการให้คะแนนงานเขียนของนักเรียน

คู่มือการใช้กฎเกณฑ์การให้คะแนนความสามารถด้านการเขียน

คำชี้แจง

1. ความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยที่นำมาประเมินให้คะแนน 0 – 3 คะแนน แบ่งเป็น 6 ขั้นตอน ได้แก่

- 1.1 ขีดเขียนแทนเขียน
- 1.2 เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยสัญลักษณ์ต่าง ๆ
- 1.3 เขียนโดยไม่มีแบบและกฎเกณฑ์
- 1.4 เขียนโดยลอกเลียนแบบ
- 1.5 เขียนในรูปตัวอักษรและภาพวาด
- 1.6 เขียนโดยสะกดคำขึ้นเอง

2. กฎเกณฑ์การให้คะแนนงานเขียน นำมาประเมินความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย โดยการเก็บชิ้นงานของเด็กที่ทำ 1 วันมาประเมินให้คะแนนเป็นเวลา 8 สัปดาห์ โดยประเมินใน สัปดาห์ที่ 1 ถึงสัปดาห์ที่ 8 ในช่วงการทดลอง

การให้คะแนน

ผู้วิจัยเป็นผู้ประเมินผลงานเขียนของเด็ก โดยใช้กฎเกณฑ์การให้คะแนนพัฒนาการด้านการเขียนด้วยตนเอง โดยการทำดังนี้ เมื่อนำชิ้นงานของเด็กมาประเมินตามกฎเกณฑ์การให้คะแนนพัฒนาการด้านการเขียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ถ้าพบ่างานเขียนของเด็กอยู่ในระดับใด ผู้วิจัยเขียนคะแนนลงในชิ้นงาน

คำอธิบายการให้คะแนนความสามารถด้านการเขียน มีดังนี้

กฎเกณฑ์การให้คะแนนพัฒนาการด้านการเขียน

พัฒนาการด้านการเขียน	ระดับคะแนน
1. ขีดเขียนแทนเขียน	
1.1 เขียนเส้นที่แตกต่างกัน บอกความหมายของสิ่งที่ขีดเขียนพร้อมเล่าเรื่องราวของสิ่งของที่ขีดเขียนได้สัมพันธ์กัน	3
1.2 เขียนเส้นที่แตกต่างกัน บอกความหมายของสิ่งที่ขีดเขียนได้	2
1.3 เขียนเส้นที่แตกต่างกัน แต่ไม่สามารถบอกหรือเล่าเรื่องราวสิ่งที่ขีดเขียนได้	1
1.4 ไม่สามารถขีดเขียนหรือเล่าเรื่องราวลงในแผ่นงาน	0

พัฒนาการด้านการเขียน	ระดับคะแนน
2. เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยสัญลักษณ์ต่าง ๆ 2.1 เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยสัญลักษณ์ต่าง ๆ บอกความหมายพร้อมเรื่องราวสิ่งที่เขียนได้สัมพันธ์กัน 2.2 เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยการเขียนสัญลักษณ์ต่าง ๆ บอกความหมายของสิ่งที่เขียนได้ 2.3 เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยการเขียนสัญลักษณ์ต่าง ๆ แต่ไม่สามารถบอกหรือเล่าเรื่องราวสิ่งที่เขียนได้ 2.4 ไม่สามารถเขียนตั้งชื่อผลงานและเขียนสัญลักษณ์ลงในแผ่นงาน	3 2 1 0
3. เขียนโดยไม่มีแบบและกฎเกณฑ์ 3.1 เขียนตัวอักษรที่ไม่สัมพันธ์กับเสียงที่ต้องการบันทึก แต่บอกความหมายของตัวอักษรที่ขีดเขียนพร้อมเล่าเรื่องราวได้สัมพันธ์กัน 3.2 เขียนตัวอักษรที่ไม่สัมพันธ์กับเสียงของคำที่ต้องการบันทึก แต่บอกความหมายของตัวอักษรที่ขีดเขียนได้ 3.3 เขียนตัวอักษรที่ไม่สัมพันธ์กับเสียงของคำที่ต้องการบันทึกและไม่สามารถบอกหรือเล่าเรื่องราวสิ่งที่เขียนได้ 3.4 ไม่สามารถเขียนตัวอักษรและเรื่องราวได้	3 2 1 0
4. เขียนโดยลอกเลียนแบบ 4.1 เขียนด้วยการคัดลอกคำจากต้นแบบ บอกความหมายของตัวอักษรที่คัดลอกได้พร้อมเล่าเรื่องราวได้สัมพันธ์กัน 4.2 เขียนด้วยการคัดลอกคำจากต้นแบบ และบอกความหมายของตัวอักษรที่เขียนได้ 4.3 เขียนด้วยการคัดลอกคำจากต้นแบบ แต่ไม่สามารถบอก หรือเล่าเรื่องราวสิ่งที่เขียนได้ 4.4 ไม่สามารถคัดลอกคำจากต้นแบบ บอกความหมายหรือเล่าเรื่องราวไม่ได้	3 2 1 0

พัฒนาการด้านการเขียน	ระดับคะแนน
5. เขียนในรูปของตัวอักษรและภาพวาด 5.1 เขียนเป็นภาพและสัญลักษณ์ บอกความหมายของตัวอักษร และภาพพร้อมเล่าเรื่องราวได้สัมพันธ์กัน 5.2 เขียนเป็นภาพและสัญลักษณ์ที่ไม่สัมพันธ์กับเสียงของคำที่ต้องการบันทึกแต่บอกความหมายของตัวอักษรที่เขียนได้ 5.3 เขียนตัวอักษรที่ไม่สัมพันธ์กับภาพ และบอกความหมายได้ 5.4 ไม่สามารถเขียนตัวอักษร และบอกความหมายไม่ได้	3 2 1 0
6. เขียนโดยสะกดคำขึ้นเอง 6.1 เขียนสะกดคำขึ้นเองโดยไม่คำนึงถึงการถูกผิด บอกความหมายของคำที่สะกดพร้อมเล่าเรื่องราวได้สัมพันธ์กัน 6.2 เขียนสะกดคำได้ด้วยตนเองโดยไม่คำนึงถึงการเขียนถูกผิด บอกความหมายของคำที่สะกดได้ 6.3 เขียนสะกดคำได้ด้วยตนเองโดยไม่คำนึงถึงการเขียนถูกผิด และบอก ความหมายไม่ได้ 6.4 ไม่สามารถเขียนสะกดคำขึ้นเองและบอกความหมายไม่ได้	3 2 1 0

แบบบันทึกการให้คะแนนงานเขียนของนักเรียน

เด็กชาย / เด็กหญิง.....
 ชั้นอนุบาลปีที่..... เกิดวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....อายุ.....ปี เลขที่.....
 ผู้ตรวจให้คะแนนงานเขียน.....

พัฒนาการด้านการเขียน	คะแนน			
	3	2	1	0
1. ขีดเขียนแทนเขียน 1.1 เขียนเส้นที่แตกต่างกัน บอกความหมายของสิ่งที่ขีดเขียน พร้อมเล่าเรื่องราวของสิ่งที่ขีดเขียนได้สัมพันธ์กัน 1.2 เขียนเส้นที่แตกต่างกัน บอกความหมายของสิ่งที่ขีดเขียนได้ 1.3 เขียนเส้นที่แตกต่างกัน แต่ไม่สามารถบอกหรือเล่าเรื่องราวของสิ่งที่ขีดเขียนได้ 1.4 ไม่สามารถขีดเขียนหรือเล่าเรื่องราวลงในแผ่นงาน				
2. เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยสัญลักษณ์ต่าง ๆ 2.1 เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยสัญลักษณ์ต่าง ๆ บอกความหมายพร้อมเรื่องราวสิ่งที่เขียนได้สัมพันธ์กัน 2.2 เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยการเขียนสัญลักษณ์ต่าง ๆ บอกความหมายของสิ่งที่เขียนได้ 2.3 เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยการเขียนสัญลักษณ์ต่าง ๆ แต่ไม่สามารถบอกหรือเล่าเรื่องราวสิ่งที่เขียนได้ 2.4 ไม่สามารถเขียนตั้งชื่อผลงานและเขียนสัญลักษณ์ลงในแผ่นงาน				
3. เขียนโดยไม่มีแบบและกฎเกณฑ์ 3.1 เขียนตัวอักษรที่ไม่สัมพันธ์กับเสียงที่ต้องการบันทึก แต่บอกความหมายของตัวอักษรที่ขีดเขียนพร้อมเล่าเรื่องราวได้สัมพันธ์กัน 3.2 เขียนตัวอักษรที่ไม่สัมพันธ์กับเสียงของคำที่ต้องการบันทึก แต่บอกความหมายของตัวอักษรที่ขีดเขียนได้ 3.3 เขียนตัวอักษรที่ไม่สัมพันธ์กับเสียงของคำที่ต้องการบันทึกและไม่สามารถบอกหรือเล่าเรื่องราวสิ่งที่เขียนได้				

พัฒนาการด้านการเขียน	คะแนน			
	3	2	1	0
3.4 ไม่สามารถเขียนตัวอักษรและเรื่องราวได้				
4. เขียนโดยลอกเลียนแบบ 4.1 เขียนด้วยการคัดลอกคำจากต้นแบบ บอกความหมายของตัวอักษรที่คัดลอกได้พร้อมเล่าเรื่องราวได้สัมพันธ์กัน 4.2 เขียนด้วยการคัดลอกคำจากต้นแบบ และบอกความหมายของตัวอักษรที่เขียนได้ 4.3 เขียนด้วยการคัดลอกคำจากต้นแบบ แต่ไม่สามารถบอกหรือเล่าเรื่องราวสิ่งที่เขียนได้ 4.4 ไม่สามารถคัดลอกคำจากต้นแบบ บอกความหมายหรือเล่าเรื่องราวไม่ได้				
5. เขียนในรูปของตัวอักษรและภาพวาด 5.1 เขียนเป็นภาพและสัญลักษณ์ บอกความหมายของตัวอักษรและภาพพร้อมเล่าเรื่องราวได้สัมพันธ์กัน 5.2 เขียนเป็นภาพและสัญลักษณ์ที่ไม่สัมพันธ์กับเสียงของคำที่ต้องการบันทึกแต่บอกความหมายของตัวอักษรที่เขียนได้ 5.3 เขียนตัวอักษรที่ไม่สัมพันธ์กับภาพ และบอกความหมายได้ 5.4 ไม่สามารถเขียนตัวอักษร และบอกความหมายไม่ได้				
6. เขียนโดยสะกดคำขึ้นเอง 6.1 เขียนสะกดคำขึ้นเองโดยไม่คำนึงถึงการถูกผิด บอกความหมายของคำที่สะกดพร้อมเล่าเรื่องราวได้สัมพันธ์กัน 6.2 เขียนสะกดคำได้ด้วยตนเองโดยไม่คำนึงถึงการเขียนถูกผิด บอกความหมายของคำที่สะกดได้ 6.3 เขียนสะกดคำได้ด้วยตนเองโดยไม่คำนึงถึงการเขียนถูกผิด และบอก ความหมายไม่ได้ 6.4 ไม่สามารถเขียนสะกดคำขึ้นเองและบอกความหมายไม่ได้				

ภาคผนวก ข

- คู่มือการใช้แผนการจัดกิจกรรมวาดภาพอิสระ
- ตารางการจัดกิจกรรมวาดภาพอิสระตามสิ่งแวดล้อมทางภาษา
- รูปแบบแผนการจัดกิจกรรมวาดภาพอิสระตามสิ่งแวดล้อมทางภาษา
- แผนการจัดกิจกรรมวาดภาพอิสระ

คู่มือการใช้แผนการจัดกิจกรรมวาดภาพอิสระ

หลักการและเหตุผล

การส่งเสริมความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย สามารถจัดกิจกรรมได้หลายวิธีวิธีหนึ่งที่สามารถจัดให้เด็กได้คือ การจัดกิจกรรมวาดภาพอิสระตามการจัดสิ่งแวดล้อมทางภาษา ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้วาดภาพตามความต้องการ ตามความคิด และตามจินตนาการของตนเองอย่างอิสระผ่านสื่อวัสดุที่ใช้ในการวาดภาพลงบนวัสดุรองรับที่หลากหลายในแต่ละวัน เช่น กระดาษชนิดต่าง ๆ ซึ่งแต่ละคนจะได้แสดงออกถึงความสามารถของตนเองในการนำความคิดสู่การขีดเขียนเรื่องราวผ่านการวาดภาพอิสระโดยการจัดสิ่งแวดล้อมทางภาษาเอื้อต่อการเรียนรู้ตัวอักษรและ คำต่าง ๆ และในที่สุดเด็กจะสามารถเขียนเป็นตัวอักษรได้

จุดมุ่งหมาย

เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยในด้านความสามารถการวาดภาพอิสระ

เนื้อหา

กิจกรรมวาดภาพอิสระ

หลักการจัดกิจกรรม

1. กิจกรรมนี้ใช้ระยะเวลาในการดำเนินการ 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน โดยจัดในวันอังคาร พุธ พฤหัสบดี วันละ 60 นาที ในช่วงเวลา 09.30 – 10.30 น.
2. การจัดกิจกรรมวาดภาพอิสระตามสิ่งแวดล้อมทางภาษา ซึ่งครูต้องเตรียมอุปกรณ์ในการวาดภาพของแต่ละวันที่หลากหลาย
3. ให้เด็กได้มีอิสระในการวาดภาพในบรรยากาศที่เป็นกันเอง มีแสงสว่างเพียงพอ สะดวกสบาย มีอุปกรณ์พร้อมที่จะให้เด็กเลือกทำกิจกรรม
4. จัดสิ่งแวดล้อมทางภาษาเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการเขียนประกอบด้วย ของจริง รูปภาพ เพลง คำคล้องจอง ปริศนาคำทาย จิ๊กซอ เกมบัตรภาพกับคำ เกมโดมิโน เกมภาพตัดต่อจากหน่วยการเรียนรู้ เกมจัดหมวดหมู่กับสัญลักษณ์ หนังสือนิทาน ตลอดจนตัวหนังสือที่ติดตามมุมต่าง ๆ เพื่อให้เด็กได้เกิดความคิดจินตนาการที่จะเชื่อมโยงกับการวาดภาพอิสระและสามารถเขียนเป็นตัวอักษรได้

บทบาทครู

ในการจัดกิจกรรมวาดภาพอิสระ ควรปฏิบัติดังนี้

1. ศึกษาแผนการจัดกิจกรรมวาดภาพอิสระโดยกำหนดตามการจัดสภาพแวดล้อมทางภาษาในแต่ละสัปดาห์ให้เข้าใจก่อนการจัดกิจกรรม ซึ่งครูจะต้องเตรียมอุปกรณ์ในการวาดภาพให้หลากหลาย และจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ที่ส่งผลในด้านการเขียนของเด็ก จะทำกิจกรรม 3 วัน วันละ 1 ภาพ ทั้งหมด 8 สัปดาห์จะมีภาพ 24 ภาพ
2. สร้างข้อตกลงและอธิบายขั้นตอนในการจัดกิจกรรมกระตุ้นให้เด็กสนใจในกิจกรรมและให้แรงเสริมบวกในขณะที่เด็กทำงาน ในขั้นสรุปให้เด็กทบทวนถึงเรื่องที่ได้ทำและผลที่ได้จากการทำกิจกรรมวาดภาพอิสระ และครูให้ความรู้เพิ่มเติม โดยการอ่านหรือเล่าเรื่องเกี่ยวกับภาพที่ได้ทำกิจกรรมและให้เด็กอ่านคำที่เขียนชื่อภาพ
3. เตรียมสื่อต่าง ๆ และจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในการส่งเสริมด้านการเขียนของเด็ก ให้ครบตามกิจกรรม
4. ครูต้องรู้จักการปรับแผนจากการสังเกตเด็กที่ทำกิจกรรมในทุกครั้งปรับแผนเพื่อกระตุ้นให้เด็กเกิดอิสระ มีจินตนาการและพัฒนาการดีขึ้น
5. จัดบันทึกคำบอกเล่าของเด็กลงในแผ่นงานด้วยตัวอักษรตัวโต ๆ ครูอ่าน เด็กอ่านตาม

บทบาทเด็ก

ครูควรให้เด็กเห็นบทบาทตนเอง ดังนี้

1. ขีดเขียนเป็นภาพด้วยสัญลักษณ์ต่าง ๆ ตามที่ได้จากการจัดกิจกรรมวาดภาพอิสระ
2. เด็ก ๆ เล่าถึงผลงานของตนเพื่อให้ครูจัดบันทึกลงในแผ่นงาน
3. เด็กได้ปฏิบัติกิจกรรมตามที่ได้ตกลงกันไว้
4. เด็กได้เรียนรู้การปฏิสัมพันธ์กับครูอย่างใกล้ชิด
5. เด็กได้เรียนรู้แบบการร่วมมือมากขึ้นทั้งกับครูและเพื่อน
6. เด็กได้เรียนรู้โดยการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข

ตารางการจัดกิจกรรมการวาดภาพอิสระ

ในระยะเวลา 8 สัปดาห์ โดยการทดลองสัปดาห์ละ 3 วัน คือ วันอังคาร วันพุธ และ วันพฤหัสบดี ในกิจกรรมสร้างสรรค์ เวลา 09.30 น. — 10.30 น. ใช้เวลาในการทดลองประมาณ 60 นาที

สัปดาห์ที่	วันทดลอง	ชื่อกิจกรรมการวาดภาพ	สื่อวัสดุ / อุปกรณ์	
1 (สัตว์บก-สัตว์น้ำ)	อังคาร	ฉันคือสัตว์บก	เพลง คำคล้องจอง รูปภาพสัตว์บก — สัตว์น้ำ เกม การศึกษาจับคู่ภาพสัตว์ จิ๊กซอภาพสัตว์ หนังสือนิทานเกี่ยวกับสัตว์ต่างๆ	สีเทียน สีชอล์ก สีไม้ สีเมจิก สีโปสเตอร์ กระดาษA4 กระดาษปรู๊ฟ กระดาษโปสเตอร์สี กระดาษสา ผ่ากันเปื้อน ผ้าเช็ดมือ
	พุธ	ฉันคือสัตว์น้ำ		สีเทียน สีชอล์ก สีไม้ สีเมจิก สีโปสเตอร์ กระดาษA4 จานกระดาษ ถ้วยกระดาษ ช้อนน้ำตาล กระดาษหนังสือพิมพ์ ผ่ากันเปื้อน ผ้าเช็ดมือ
	พฤหัสบดี	ฉันมีบ้านที่แตกต่างกัน		สีเทียน สีชอล์ก สีไม้ สีเมจิก สีโปสเตอร์ กระดาษชาร์ต ผ่ากันเปื้อน ผ้าเช็ดมือ
2 (เนื้อ นม ไข่)	อังคาร	ฉันนำมาทำอาหารได้	ของจริง การสาธิต ปริศนาคำทาย นิทาน เกมการศึกษา รูปภาพอาหาร จิ๊กซอภาพอาหาร หนังสือภาพอาหาร	สีเทียน สีชอล์ก สีไม้ สีเมจิก สีโปสเตอร์ กระดาษA4 กระดาษปรู๊ฟ กระดาษโปสเตอร์สี กระดาษสา ผ่ากันเปื้อน ผ้าเช็ดมือ
	พุธ	นมชนิดต่าง ๆ		สีเทียน สีชอล์ก สีไม้ สีเมจิก สีโปสเตอร์ กระดาษA4 จานกระดาษ แก้วกระดาษ ช้อนน้ำตาล กระดาษหนังสือพิมพ์ ผ่ากันเปื้อน ผ้าเช็ดมือ
	พฤหัสบดี	ข. ไข่กินดี		สีเทียน สีชอล์ก สีไม้ สีเมจิก สีโปสเตอร์ กระดาษชาร์ต ผ่ากันเปื้อน ผ้าเช็ดมือ

สัปดาห์ที่	วันทดลอง	ชื่อกิจกรรมการ วาดภาพ	สื่อวัสดุ / อุปกรณ์	
3 (ผลไม้ เมืองไทย)	อังคาร	ชื่อของฉันท	ของจริง เพลง คำ คล้องจอง หนังสือ ภาพผลไม้ รูปภาพ เกมการศึกษา จิ๊กซอ ผลไม้ หนังสือนิทาน	สีเทียน สีชอล์ก สีไม้ สีเมจิก สี โปสเตอร์ กระดาษA4 กระดาษ ปรู๊ฟ กระดาษโปสเตอร์สี กระดาษ สา ผักกั้นเปื้อน ผ้าเช็ดมือ
	พุธ	รูปร่างลักษณะ ของฉันท		สีเทียน สีชอล์ก สีไม้ สีเมจิก สี โปสเตอร์ กระดาษA4 จาน กระดาษ ถ้วยกระดาษ ชองน้ำตาล กระดาษหนังสือพิมพ์ ผักกั้นเปื้อน ผ้าเช็ดมือ
	พฤหัสบดี	ประโยชน์ของฉันท		สีเทียน สีชอล์ก สีไม้ สีเมจิก สี โปสเตอร์ กระดาษชาร์ต ผักกั้น เปื้อน ผ้าเช็ดมือ
4 (บ้าน)	อังคาร	ฉันทำมาจากวัสดุ ต่าง ๆ	รูปภาพบ้านชนิด ต่าง ๆ เพลง คำ คล้องจอง หนังสือ นิทาน หนังสือบ้าน เกมการศึกษา จิ๊กซอบ้าน	สีเทียน สีชอล์ก สีไม้ สีเมจิก สี โปสเตอร์ กระดาษA4 กระดาษ ปรู๊ฟ กระดาษโปสเตอร์สี กระดาษ สา ผักกั้นเปื้อน ผ้าเช็ดมือ
	พุธ	ส่วนประกอบของ ฉันท		สีเทียน สีชอล์ก สีไม้ สีเมจิก สี โปสเตอร์ กระดาษA4 จาน กระดาษ ถ้วยกระดาษ ชองน้ำตาล กระดาษหนังสือพิมพ์ ผักกั้นเปื้อน ผ้าเช็ดมือ
	พฤหัสบดี	สมาชิกในบ้าน		สีเทียน สีชอล์ก สีไม้ สีเมจิก สี โปสเตอร์ กระดาษชาร์ต ผักกั้น เปื้อน ผ้าเช็ดมือ

สัปดาห์ที่	วันทดลอง	ชื่อกิจกรรมการ วาดภาพ	สื่อวัสดุ / อุปกรณ์	
5 (ฝน ฝนจำ)	อังคาร	ฉันมาจากไหน	เพลง คำคล้องจอง เครื่องใช้ในฤดูฝน รูปภาพ เกมการศึกษาจับคู่ภาพ จิกซอภาพฤดูฝน หนังสือ นิทานเกี่ยวกับฝน	สีเทียน สีชอล์ก สีไม้ สีเมจิก สี โปสเตอร์ กระดาษA4 กระดาษปรู๊ฟ กระดาษ โปสเตอร์สี กระดาษสา ผ้ากัน เปื้อน ผ้าเช็ดมือ
	พุธ	ประโยชน์ของฉัน		สีเทียน สีชอล์ก สีไม้ สีเมจิก สี โปสเตอร์ กระดาษA4 จาน กระดาษ ถ้วยกระดาษ ชอง น้ำตาล กระดาษหนังสือพิมพ์ ผ้ากันเปื้อน ผ้าเช็ดมือ
	พฤหัสบดี	การดูแลตนเอง		สีเทียน สีชอล์ก สีไม้ สีเมจิก สี โปสเตอร์ กระดาษชาร์ต ผ้า กันเปื้อน ผ้าเช็ดมือ
6 (ผีเสื้อแสน สวย)	อังคาร	ฉันเกิดจากไข่	ของจริง เพลง คำคล้อง จอง รูปภาพวงจรชีวิต ผีเสื้อ รูปภาพ หนังสือ นิทาน เกมการศึกษา จิกซอผีเสื้อ	สีเทียน สีชอล์ก สีไม้ สีเมจิก สี โปสเตอร์ กระดาษA4 กระดาษปรู๊ฟ กระดาษ โปสเตอร์สี กระดาษสา ผ้ากัน เปื้อน ผ้าเช็ดมือ
	พุธ	รูปร่างฉัน เปลี่ยนไป		สีเทียน สีชอล์ก สีไม้ สีเมจิก สี โปสเตอร์ กระดาษA4 จาน กระดาษ ถ้วยกระดาษ ชอง น้ำตาล กระดาษหนังสือพิมพ์ ผ้ากันเปื้อน ผ้าเช็ดมือ
	พฤหัสบดี	วงจรชีวิตของฉัน		สีเทียน สีชอล์ก สีไม้ สีเมจิก สี โปสเตอร์ กระดาษชาร์ต ผ้า กันเปื้อน ผ้าเช็ดมือ

สัปดาห์ที่	วันทดลอง	ชื่อกิจกรรมการ วาดภาพ	สื่อวัสดุ / อุปกรณ์	
7 (ผักสด สะอาด)	อังคาร	ชื่อของฉัน	ของจริง ปรีศนาคำท่าย เพลง คำคล้องจอง รูปภาพผักชนิดต่าง เกม จับคู่ จิ๊กซอภาพผัก หนังสือนิทาน	สีเทียน สีชอล์ก สีไม้ สีเมจิก สี โปสเตอร์ กระดาษA4 กระดาษปรู๊ฟ กระดาษ โปสเตอร์สี กระดาษสา ผ้ากัน เปื้อน ผ้าเช็ดมือ
	พุธ	รูปร่างลักษณะ ของฉัน		สีเทียน สีชอล์ก สีไม้ สีเมจิก สี โปสเตอร์ กระดาษA4 จาน กระดาษ ถ้วยกระดาษ ชอง น้ำตาล กระดาษหนังสือพิมพ์ ผ้ากันเปื้อน ผ้าเช็ดมือ
	พฤหัสบดี	ฉันมีประโยชน์		สีเทียน สีชอล์ก สีไม้ สีเมจิก สี โปสเตอร์ กระดาษชาร์ต ผ้า กันเปื้อน ผ้าเช็ดมือ
8 (ต้นไม้ที่รัก)	อังคาร	ชื่อของฉัน	ของจริง เพลง ปรีศนาคำ ท่าย คำคล้องจอง รูปภาพต้นไม้ เกม การศึกษา จิ๊กซอภาพต้นไม้ หนังสือ นิทาน	สีเทียน สีชอล์ก สีไม้ สีเมจิก สี โปสเตอร์ กระดาษA4 กระดาษปรู๊ฟ กระดาษ โปสเตอร์สี กระดาษสา ผ้ากัน เปื้อน ผ้าเช็ดมือ
	พุธ	ส่วนประกอบของ ฉัน		สีเทียน สีชอล์ก สีไม้ สีเมจิก สี โปสเตอร์ กระดาษA4 จาน กระดาษ ถ้วยกระดาษ ชอง น้ำตาล กระดาษหนังสือพิมพ์ ผ้ากันเปื้อน ผ้าเช็ดมือ
	พฤหัสบดี	ฉันมีประโยชน์		สีเทียน สีชอล์ก สีไม้ สีเมจิก สี โปสเตอร์ กระดาษชาร์ต ผ้า กันเปื้อน ผ้าเช็ดมือ

รูปแบบแผนการจัดกิจกรรมวาดภาพอิสระ

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยให้เหมาะกับวัยและสอดคล้องกับพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยทั้ง 6 ชั้น
2. ส่งเสริมกล้ามเนื้อมือและการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตาของเด็กปฐมวัย เพื่อให้มีพัฒนาการด้านการเขียนที่ดีขึ้น

เนื้อหา

การพัฒนาความสามารถด้านการเขียน คือ การให้เด็กได้ทำกิจกรรมงานเขียนอย่างอิสระตามความคิดและจินตนาการของเด็ก ตามกิจกรรมที่จัดขึ้น โดยการจัดกิจกรรมวาดภาพอิสระตามการจัดสภาพแวดล้อมทางภาษาและวัสดุอุปกรณ์การเขียนที่ครูจัดให้ เด็กสามารถปรึกษาเพื่อน ๆ และครูได้

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

ขั้นนำ

เตรียมความพร้อมและทำความคุ้นเคยกับนักเรียน โดยพูดคุย สนทนา ร้องเพลง ท่องคำคล้องจอง ดูภาพของจริงและการเล่านิทานเกี่ยวกับเนื้อหาที่จะเรียน

ขั้นดำเนินกิจกรรม

1. ครูสนทนาให้นักเรียนสนใจเนื้อหาที่จะเรียน โดยการจัดกิจกรรมวาดภาพอิสระผ่านสิ่งแวดล้อมทางภาษา และกิจกรรมช่วยส่งเสริมพัฒนาการกล้ามเนื้อมือและการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา
2. เปิดโอกาสให้เด็กทำกิจกรรมวาดภาพอิสระตามสิ่งแวดล้อมทางภาษาตามแผนงานที่กำหนดในตารางการทำกิจกรรม เด็กเลือกวัสดุอุปกรณ์ในการวาดภาพได้อย่างเสรีตามจินตนาการและความคิดของตนเอง
3. นักเรียนลงมือทำกิจกรรมเป็นรายบุคคล โดยมีครูและเพื่อนคอยให้ความช่วยเหลือและชมเชยเมื่อนักเรียนทำถูก

ขั้นสรุป

นักเรียนและครูร่วมกันสรุปกิจกรรม หลังจากทำกิจกรรมวาดภาพอิสระและทำกิจกรรมที่ครูจัดขึ้น

การประเมิน

จากชิ้นงานของเด็ก โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนความสามารถด้านการเขียน

รายชื่อวัสดุและอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรม

1. สื่อของจริง
2. สื่อสิ่งแวดล้อมทางภาษา ได้แก่ เพลง , คำคล้องจอง , ปริศนาคำทาย บัตรภาพ , เกมการศึกษา , หนังสือนิทาน , จิ๊กซอภาพเกี่ยวกับหน่วย , จัดบอร์ดตามหน่วยแต่ละสัปดาห์
3. อุปกรณ์การเขียนอื่น ๆ เช่น กระดาษA4 กระดาษโปสเตอร์สี กระดาษปรู๊ฟ
งานกระดาษ ชองน้ำตาล กระดาษสา กระดาษชาร์ตแผ่นใหญ่ แก้วกระดาษ สีเทียน สีชอล์ก สีไม้
สีเมจิก สีโปสเตอร์ พู่กันกลม พู่กันแบน ผ้ากันเปื้อน ผ้าเช็ดมือ จานสี

แผนการสอนการจัดกิจกรรมวาดภาพอิสระ
ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551
(หน่วย..... สัตว์บก – สัตว์น้ำ)

สัปดาห์ที่ 1 วันอังคาร

ชื่อกิจกรรม ฉันคือสัตว์บก

จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กเกิดจินตนาการโดยการสะท้อนความคิดด้วยการเขียน
2. เพื่อให้เด็กมีความสามารถด้านการเขียน ดังนี้
 1. ขีดเขียนแทนเขียน
 2. ตั้งชื่อผลงานด้วยสัญลักษณ์ต่าง ๆ
 3. เขียนโดยไม่มีแบบและกฎเกณฑ์
 4. เขียนโดยลอกเลียนแบบ
 5. เขียนในรูปตัวอักษรและภาพวาด
 6. เขียนโดยสะกดขึ้นเอง

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

ขั้นนำ

1. เด็กและครูร้องเพลง “สัตว์บก - สัตว์น้ำ”
2. ให้เด็กบอกชื่อสัตว์บกที่ตนเองชอบ คนละ 1 ชื่อพร้อมบอกเหตุผลที่ชอบ
3. ให้เด็กดูรูปภาพสัตว์บกพร้อมบอกลักษณะรูปร่างของสัตว์บก

ขั้นดำเนินกิจกรรม

1. เด็ก ๆ เข้าไปเรียนรู้ตัวอักษรและคำต่าง ๆ จากสื่อสิ่งแวดล้อมทางภาษา เช่น รูปภาพสัตว์ชนิดต่าง ๆ , เกมการศึกษา , จิ๊กซอภาพสัตว์ , หนังสือภาพสัตว์ , หนังสือนิทาน
2. แนะนำอุปกรณ์สำหรับการทำกิจกรรม รวมทั้งวิธีการใช้และการเก็บที่ถูกต้อง
3. เด็กเลือกวัสดุอุปกรณ์ในการวาดภาพอย่างอิสระตามความคิดจินตนาการของตนเอง
4. เด็กวาดภาพอิสระตามกิจกรรมวาดภาพที่กำหนดขึ้น เป็นการวาดภาพเกี่ยวกับสัตว์บก
5. ครูให้การส่งเสริมแรงในขณะเด็กทำกิจกรรม เช่น การยอมรับความคิดเห็น การชมเชยด้วยคำพูดดีมาก เก่งมาก ยอดเยี่ยม สวยมาก

ขั้นสรุป

เด็ก ๆ นำเสนอผลงานของตนเองแสดงให้ครูชม และเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับภาพที่วาด พร้อมทั้งครูจัดบันทึกเรื่องราวเกี่ยวกับผลงานของเด็ก

สื่อ/วัสดุอุปกรณ์

1. กระดาษA4 กระดาษปรู๊ฟ กระดาษโปสเตอร์สี กระดาษสา
2. สีเทียน สีชอล์ก สีไม้ สีเมจิก สีโปสเตอร์
3. พู่กันกลม พู่กันแบน
4. จานใส่สี
5. ตะกร้าใส่สี
6. ผ้ากันเปื้อน
7. ผ้าเช็ดมือ
8. สื่อสิ่งแวดล้อมทางภาษา ได้แก่ เพลง “สัตว์บก-สัตว์น้ำ” , รูปภาพสัตว์บก , เกมการศึกษา , หนังสือนิทาน , จิกซอภาพภาพสัตว์ , หนังสือภาพสัตว์

การประเมินผล

จากชิ้นงานของเด็ก โดยใช้เกณฑ์คะแนนวัดความสามารถด้านการเขียน

แผนการสอนการจัดกิจกรรมวาดภาพอิสระ
ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551
(หน่วย..... สัตว์บก – สัตว์น้ำ)

สัปดาห์ที่ 1 วันพุธ

ชื่อกิจกรรม ฉันทอัสตวน้ำ

จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กเกิดจินตนาการโดยการสะท้อนความคิดด้วยการเขียน
2. เพื่อให้เด็กมีความสามารถด้านการเขียน ดังนี้
 1. ขีดเขียนแทนเขียน
 2. ตั้งชื่อผลงานด้วยสัญลักษณ์ต่าง ๆ
 3. เขียนโดยไม่มีแบบและกฎเกณฑ์
 4. เขียนโดยลอกเลียนแบบ
 5. เขียนในรูปตัวอักษรและภาพวาด
 6. เขียนโดยสะกดขึ้นเอง

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

ขั้นนำ

1. ให้นักเรียนท่องคำคล้องจอง “สัตว์น้ำ” ประกอบแผ่นคำคล้องจอง
2. เด็กร่วมสนทนากับครูเกี่ยวกับคำคล้องจอง “สัตว์น้ำ”
3. ให้เด็กดูรูปภาพสัตว์น้ำพร้อมบอกลักษณะรูปร่างของสัตว์น้ำ

ขั้นดำเนินกิจกรรม

1. เด็ก ๆ เข้าไปเรียนรู้ตัวอักษรและคำต่าง ๆ จากสื่อสิ่งแวดล้อมทางภาษา เช่น รูปภาพสัตว์ชนิดต่าง ๆ , เกมการศึกษา , จิกซอภาพสัตว์ , หนังสือภาพสัตว์ , หนังสือนิทาน
2. แนะนำอุปกรณ์สำหรับการทำกิจกรรม รวมทั้งวิธีการใช้และการเก็บที่ถูกต้อง
3. เด็กเลือกวัสดุอุปกรณ์ในการวาดภาพอย่างอิสระตามความคิดจินตนาการของตนเอง
4. เด็กวาดภาพอิสระตามกิจกรรมวาดภาพที่กำหนดขึ้น เป็นการวาดภาพเกี่ยวกับสัตว์น้ำ
5. ครูให้การส่งเสริมแรงในขณะเด็กทำกิจกรรม เช่น การยอมรับความคิดเห็น การชมเชยด้วยคำพูดดีมาก เก่งมาก ยอดเยี่ยม สวยมาก

ขั้นสรุป

เด็ก ๆ นำเสนอผลงานของตนเองแสดงให้ครูชม และเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับภาพที่วาด พร้อมทั้งครูจดบันทึกเรื่องราวเกี่ยวกับผลงานของเด็ก

สื่อ/วัสดุอุปกรณ์

1. จานกระดาษ ถ้วยกระดาษ ขงสีน้ำตาล กระดาษหนังสือพิมพ์
2. สีเทียน สีชอล์ก สีไม้ สีเมจิก สีโปสเตอร์
3. พู่กันกลม พู่กันแบน
4. จานใส่สี
5. ตะกร้าใส่สี
6. ผ้ากันเปื้อน
7. ผ้าเช็ดมือ
8. สื่อสิ่งแวดล้อมทางภาษา ได้แก่ คำคล้องจอง “สัตว์น้ำ” , รูปภาพสัตว์น้ำ , เกมการศึกษา , หนังสือนิทาน , จิกซอภาพภาพสัตว์ , หนังสือภาพสัตว์

การประเมินผล

จากชิ้นงานของเด็ก โดยใช้เกณฑ์คะแนนวัดความสามารถด้านการเขียน

แผนการสอนการจัดกิจกรรมวาดภาพอิสระ
ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551
(หน่วย..... สัตว์บก – สัตว์น้ำ)

สัปดาห์ที่ 1 วันพฤหัสบดี

ชื่อกิจกรรม ฉันมีบ้านที่แตกต่างกัน

จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กเกิดจินตนาการโดยการสะท้อนความคิดด้วยการเขียน
2. เพื่อให้เด็กมีความสามารถด้านการเขียน ดังนี้
 1. ขีดเขียนแทนเขียน
 2. ตั้งชื่อผลงานด้วยสัญลักษณ์ต่าง ๆ
 3. เขียนโดยไม่มีแบบและกฎเกณฑ์
 4. เขียนโดยลอกเลียนแบบ
 5. เขียนในรูปตัวอักษรและภาพวาด
 6. เขียนโดยสะกดขึ้นเอง

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

ขั้นนำ

1. ให้นักเรียนฟังนิทาน “ บ้านของสัตว์”
2. เด็กร่วมสนทนากับครูเกี่ยวกับบ้านของสัตว์บก – สัตว์น้ำ พร้อมทั้งนำภาพบ้านของสัตว์

ในลักษณะต่าง ๆ ให้เด็กดู

ขั้นดำเนินกิจกรรม

1. เด็ก ๆ เข้าไปเรียนรู้ตัวอักษรและคำต่าง ๆ จากสื่อสิ่งแวดล้อมทางภาษา เช่น รูปภาพสัตว์ชนิดต่างๆ , เกมการศึกษา , จิ๊กซอภาพสัตว์ , หนังสือภาพสัตว์ , หนังสือนิทาน
2. แนะนำอุปกรณ์สำหรับการทำกิจกรรม รวมทั้งวิธีการใช้และการเก็บที่ถูกต้อง
3. เด็กเลือกวัสดุอุปกรณ์ในการวาดภาพอย่างอิสระตามความคิดจินตนาการของตนเอง
4. เด็กวาดภาพอิสระตามกิจกรรมวาดภาพที่กำหนดขึ้น เป็นการวาดภาพเกี่ยวกับสัตว์บก-สัตว์น้ำและที่อยู่อาศัย
5. ครูให้การส่งเสริมแรงในขณะที่เด็กทำกิจกรรม เช่น การยอมรับความคิดเห็น การชมเชยด้วยคำพูดดีมาก เก่งมาก ยอดเยี่ยม สวยมาก

ขั้นสรุป

เด็ก ๆ นำเสนอผลงานของตนเองแสดงให้ครูชม และเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับภาพที่วาด พร้อมทั้งครูจดบันทึกเรื่องราวเกี่ยวกับผลงานของเด็ก

สื่อ/วัสดุอุปกรณ์

1. กระดาษ ชาร์ตแผ่นใหญ่
2. สีเทียน สีชอล์ก สีไม้ สีเมจิก สีโปสเตอร์
3. พู่กันกลม พู่กันแบน
4. จานใส่สี
5. ตะกร้าใส่สี
6. ผ้ากันเปื้อน
7. ผ้าเช็ดมือ
8. สื่อสิ่งแวดล้อมทางภาษา ได้แก่ นิทาน “บ้านของสัตว์” , รูปภาพบ้านลักษณะต่างๆ , เกมการศึกษา , หนังสือนิทาน , จิกซอภาพภาพสัตว์ , หนังสือภาพสัตว์

การประเมินผล

จากชิ้นงานของเด็ก โดยใช้เกณฑ์คะแนนวัดความสามารถด้านการเขียน

ภาคผนวก ค

- ตารางแสดงการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง
พฤติกรรมกับจุดประสงค์ IOC
- หนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญ
- หนังสือราชการขอความร่วมมือเพื่อการวิจัย

ตารางแสดงการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างพฤติกรรมกับจุดประสงค์ IOC

พัฒนาการด้านการเขียน	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 1	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 2	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 3	ΣR	จำนวน ผู้เชี่ยวชาญ
1. ขีดเขียนแทนเขียน					
1.1 เขียนเส้นที่แตกต่างกัน บอกความหมาย ของสิ่งที่ขีดเขียนพร้อมเล่าเรื่องราวของสิ่งที่ขีด เขียนได้สัมพันธ์กัน	1	1	1	3	3
1.2 เขียนเส้นที่แตกต่างกัน บอกความหมาย ของสิ่งที่ขีดเขียนได้	1	1	1	3	3
1.3 เขียนเส้นที่แตกต่างกัน แต่ไม่สามารถ บอกหรือเล่าเรื่องราวสิ่งที่ขีดเขียนได้	1	1	1	3	3
1.4 ไม่สามารถขีดเขียนหรือเล่าเรื่องราวลงใน แผ่นงาน	1	1	1	3	3
2. เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยสัญลักษณ์ต่าง ๆ					
2.1 เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยสัญลักษณ์ต่าง ๆ บอกความหมายพร้อมเรื่องราวสิ่งที่เขียนได้สัมพันธ์กัน	1	1	1	3	3
2.2 เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยการเขียนสัญลักษณ์ ต่าง ๆ บอกความหมายของสิ่งที่เขียนได้	1	1	1	3	3
2.3 เขียนตั้งชื่อผลงานด้วยการเขียนสัญลักษณ์ ต่าง ๆ แต่ไม่สามารถบอกหรือเล่าเรื่องราวสิ่งที่เขียนได้	1	1	1	3	3
2.4 ไม่สามารถเขียนตั้งชื่อผลงานและเขียน สัญลักษณ์ลงในแผ่นงาน	1	1	1	3	3
3. เขียนโดยไม่มีแบบและกฎเกณฑ์					
3.1 เขียนตัวอักษรที่ไม่สัมพันธ์กับเสียงที่ต้องการ บันทึก แต่บอกความหมายของตัวอักษรที่ขีดเขียน พร้อมเล่าเรื่องราวได้สัมพันธ์กัน	1	1	1	3	3
3.2 เขียนตัวอักษรที่ไม่สัมพันธ์กับเสียงของคำที่ ต้องการบันทึก แต่ บอกความหมายของตัวอักษรที่ขีด เขียนได้	1	1	1	3	3
3.3 เขียนตัวอักษรที่ไม่สัมพันธ์กับเสียงของคำที่ ต้องการบันทึกและไม่ สามารถบอกหรือเล่าเรื่องราวสิ่งที่ เขียนได้	1	1	1	3	3
3.4 ไม่สามารถเขียนตัวอักษรและเรื่องราวได้	1	1	1	3	3

(ต่อ)

พัฒนาการด้านการเขียน	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 1	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 2	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 3	ΣR	จำนวน ผู้เชี่ยวชาญ
4. เขียนโดยลอกเลียนแบบ					
4.1 เขียนด้วยการคัดลอกคำจากต้นแบบ บอกความหมายของตัวอักษรที่คัดลอกได้พร้อมเล่า เรื่องราวได้สัมพันธ์กัน	1	1	1	3	3
4.2 เขียนด้วยการคัดลอกคำจากต้นแบบ และบอกความหมายของ ตัวอักษรที่เขียนได้	1	1	1	3	3
4.3 เขียนด้วยการคัดลอกคำจากต้นแบบ แต่ ไม่สามารถบอก หรือเล่าเรื่องราวสิ่งที่เขียนได้	1	1	1	3	3
4.4 ไม่สามารถคัดลอกคำจากต้นแบบ บอก ความหมายหรือเล่าเรื่องราวไม่ได้	1	1	1	3	3
5. เขียนในรูปของตัวอักษรและภาพวาด					
5.1 เขียนเป็นภาพและสัญลักษณ์ บอก ความหมายของตัวอักษรและภาพพร้อมเล่าเรื่องราวได้ สัมพันธ์กัน	1	1	1	3	3
5.2 เขียนเป็นภาพและสัญลักษณ์ที่ไม่ สัมพันธ์กับเสียงของคำที่ต้องการบันทึกแต่บอก ความหมายของตัวอักษรที่เขียนได้	1	1	1	3	3
5.3 เขียนตัวอักษรที่ไม่สัมพันธ์กับภาพ และ บอกความหมายได้	1	1	1	3	3
5.4 ไม่สามารถเขียนตัวอักษร และบอก ความหมายไม่ได้	1	1	1	3	3

(ต่อ)

พัฒนาการด้านการเขียน	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 1	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 2	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 3	ΣR	จำนวน ผู้เชี่ยวชาญ
6. เขียนโดยสะกดคำขึ้นเอง					
6.1 เขียนสะกดคำขึ้นเองโดยไม่คำนึงถึงการ ถูกผิด บอกความหมายของคำที่สะกดพร้อมเล่า เรื่องราวได้สัมพันธ์กัน	1	1	1	3	3
6.2 เขียนสะกดคำได้ด้วยตนเองโดยไม่ คำนึงถึงการเขียนถูกผิด บอกความหมายของคำที่ สะกดได้	1	1	1	3	3
6.3 เขียนสะกดคำได้ด้วยตนเองโดยไม่ คำนึงถึงการเขียนถูกผิด และบอก ความหมายไม่ได้	1	1	1	3	3
6.4 ไม่สามารถเขียนสะกดคำขึ้นเองและบอก ความหมายไม่ได้	1	1	1	3	3
รวม	24	24	24	72	72

หมายเหตุ

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1

คือ

อาจารย์อดุลย์ ไบกุลาลาบ

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2

คือ

อาจารย์ดาร์รัตน์ อุทัยพยัคฆ์

ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3

คือ

อาจารย์เพิ่มศรี ชูวิเชียร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

$$IOC = \frac{72}{72} = 1.00$$

$$\text{ค่าดัชนีความสอดคล้อง} \quad IOC = 1.00$$

ภาคผนวก ง

- ภาพประกอบคำบอกเล่า
- ตัวอย่างผลงานแสดงการเขียนและภาพวาด

เรียนรู้จากสื่อสิ่งแวดล้อมทางภาษา

เรียนรู้จากสื่อสิ่งแวดล้อมทางภาษา

ผลงานด้านการเขียน

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นางสาวภัสลาภรณ์ มูลโพธิ์
วันเดือนปีเกิด	25 กรกฎาคม 2517
สถานที่เกิด	จังหวัดสกลนคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 271 / 77 ซอยติวานนท์ 32 ถนนติวานนท์ ตำบลบางกระสอ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี 11000
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	ครุศศ. 1
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนวัดเลียบราษฎร์บำรุง ซอยกรุงเทพ-นนท์ แขวงบางซื่อ เขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร 10800 โทร. 02 — 585 — 7077
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2530	ประถมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนบ้านอินทร์แปลง จังหวัดสกลนคร
พ.ศ. 2533	มัธยมศึกษาปีที่ 3 จากโรงเรียนกุฎเรือคำพิทยาคาร จังหวัดสกลนคร
พ.ศ. 2536	มัธยมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนสว่างศึกษา จังหวัดสกลนคร
พ.ศ. 2540	ปริญญาตรี จากสถาบันราชภัฏสวนดุสิต จังหวัดกรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2551	ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร